

**Constitutional
Federalism
Institute**

INCREMENTALISM

**ဖွဲ့စည်းပုံခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် စဉ်းစားနိုင်သောချဉ်းကပ်မှုတစ်ခု/
ကပြုစုခြင်း၊ ဖြည်းဖြည်းချင်းပြောင်းလဲမှုပါ**

၀၂, တလိက်လံး၊ ရမ်းလွံးလွံး (Incrementalism) –

လွင်သုတ်.လူး ကန်လင်;ဝုခ်. မိုဝ်းတိမ်; ပရ်းပိုင်လမ်းမိုင်း

November 2023

Copyrights

The authors, along with the organization and donor that enabled this research, reserve the right to associate their names with this document in the future. You are free to share and distribute as long as you give appropriate reference to the source (and potentially authors in the future), but you may not use it for commercial purposes or make any changes to the work.

CONTENTS

တွန်းအမ်း.....	3
ထိုင်းတိုင်,ပိုင်းရှမ်း ကန်တီဂ်,ယီဂ်ဂန် (DIVIDED SOCIETIES)၊ ပတီဂ်ခါတ်, ပဂ်ပိုင်လဂ်းမိုင်း ငလး, လွင်းခွင်းခမ်ဂန်.....	5
ဝါ,တလွင်းလီဂ်းလါးဂမ်းလွီးလွီး (INCREMENTALISM)	7
လွင်းကမ်,လွီး လါးသုမ်,ငမ်းတီပံးတတ်းလူလုဂ်း ဂါင်လုံခွင်ဂုန်းအမ်ပိုင်လီဝ် (NON- MAJORITARIANISM)	9
လွင်းကမ်,ဂီတီးငါးမိုခ်ဂါန်လုဂ်း.ပုခ်.သေ သုတ်.လူးလွင်းခီခ်,တီမ်;လဂ်းမိုင်း (NON- REVOLUTIONARY APPROACH)	10
လွင်းမဂ်းမန်း လွင်းပီဂ်,ပိုင်ဂန် အင်,ကန်ပီခ်မီးဝိ. (REPRESENTING THE EXISTING DISAGREEMENTS).....	11
လွင်းယုဂ်.ခါ.ခေး;တီပံးတတ်း သူင်,ခပ်;ခွပ်,ပါးမိုင်း.....	12
လီပံးဂီခ်းအပ်.သါင်းထွမ်း ခဂ်.ဂါန်ခီခ်,တီမ်;ပဂ်ပိုင်လဂ်းမိုင်း ကိခ်တီယ	12
လွင်းသုတ်.လူးလူလုဂ်း ဝါ,တလွင်းလီဂ်းလါးဂမ်းလွီးလွီး ငလး လွင်းခွင်းခမ် ဆွဲခဂ်.ဂါန်ခီခ်,တီမ်; လဂ်းမိုင်းခွင်ကိခ်တီယ.....	13
လီပံးဂီခ်းအပ်.သါင်းထွမ်း ခဂ်.ဂါန်ခီခ်,တီမ်;ပဂ်ပိုင်လဂ်းမိုင်း ခွင်ထိုင်;မိုင်းကါယါလီခ်.....	17
အပ်.သါင်းအိုင် လွင်းသုတ်.လူးလူလုဂ်း ဝါ,တလွင်းလီဂ်းလါးဂမ်းလွီးလွီး (INCREMENTALISM)	22
လွင်းခါတ်;ခွပ်, ငလး လွင်းလင်;လုတ်;ယွမ်း ဆွဲလွင်းသုတ်.လူးလူလုဂ်းဝါ,တလွင်းလီဂ်းလါးဂမ်းလွီးလွီး.....	25
ပိုင်ပီခ်လွင်းခီခ်,တီမ်; ပဂ်ပိုင်လဂ်းမိုင်း ၁၉၄၇ ငလး ပခ်ဂျာဂူးလွင်းလွင်း;	28
လွင်းဂုပ်.ဂုခ်ပီဂ်,ပိုင်; တီးတီခ်းပွင်းပွင်မိုင်း ၁၉၄၇	30
ပခ်ဂျာ လိုင်;မိုင်းဂုမ်းတုမ် ငလး လိုင်;မိုင်းလီဝ်	30
ပခ်ဂျာဂုတ်အပ်.တီခ်းပွင်းလုမ်းလင်;ခိုတ်;	32
ပခ်ဂျာ သုခ်,လီး;ပတ်,ကွတ်,.....	32
ပခ်ဂျာလေးမိုင်း.....	33
လွင်းကုပ်,ဂုမ် ကန်ငါးလါးတါင်း ဝါ,တသုတ်.လူးလူလုဂ်းလွင်းလီဂ်းလါးဂမ်းလွီးလွီး.....	33
ပခ်ဂျာ သုခ်,လီး;ပတ်,ကွတ်,.....	33
ခေးပိုင်ပါး ဆွဲလုဂ်းခါတ်;ပီခ်,ပိုင်;.....	34
မိုင်းမါခ်းလင်,အိ. ငလး ကန်လီသိုပ်,ဂုခ်.....	36

တွင်းလှမ်း.....	40
ကိုင်ကင်း.....	42
ကိုင်ကင်းပန်းပိုင်.....	43

တွန်းအမ်း

ပန်းပိုင်လင်းမိုင်းအံ့။ ဂွန်းရှိုင်းပန် လွင်းခွတ်၊ ဗွတ်မန်းမန်း၊ ကိန်သတီတူသျှိန် ဖေ၊ တူင်၊ ဂါန် လှိုင်ပွင်လိုင်း၊ ဖေ၊ လတ်းဂါန်လိုင်းမိုင်း၊ ငလးတင်း၊ ကျ၊ ဆျ၊ သုန်၊ ပွင် ကန်မွပ်၊ ပန် အိုင်လင်းသင်၊ လိုင်းမိုင်းအန်းယဝ်။ ယဝ်၊ ဂေ၊ ပန်းပိုင်လင်းမိုင်းအံ့။ ပီန်လွင်းပိုတ်၊ ပါးလူလှ်၊ ပန်းပိုင် ခွင်တူင်၊ ဝိုင်းဂူန်းယာင်၊ အိုင်၊ ကန်ပိုင်းဆေပိုင်ဖှိုင်လိုင်းမိုင်း၊ ငလး၊ တာင်၊ တိန်၊ ခွင်မိုင်းအန်းယဝ်။ (Lerner, 2011)။ လှိုင်အန်း၊ တီးပန်းပိုင်လင်းမိုင်းအံ့။ လူလှ်၊ လွင်းတိမ်းသွဲ၊ ပျးဝံ၊ သုန်၊ လီ၊ ပိုန်၊ ထာန် ကန်ဂူန်းဂိုင်းမိုင်းဂူ၊ ဂေ၊ မီးသုန်၊ ခုလှ်၊ ရှန်လီ၊ အန်းငလး၊ ပီန်ကန်ဂိုတ်၊ ခေပန် အင်၊ ရှိတ်ဂူန်းဂိုင်းမိုင်း၊ တေကမ်၊ လျးပူန်၊ ပီန်အိုင် သုန်၊ လီ၊ သုန်၊ ပီန်ပိုန်၊ ထာန်အန်းယဝ်။ ပျးရှပ်၊ လတ်းတူလှ်အံ့ တီးပန်းပိုင်လင်းမိုင်းအံ့။ ဂံ၊ လေ၊ တိမ်းပါးလွင်းလိန်၊ ငဖေ လှိုင်တိုင်း ကျ၊ ဆျ၊ ပန်၊ ပွင်လိုင်းမိုင်း၊ ပိုင်ဂေ၊ တင်း၊ ကိန်သတီတူသျှိန်လှိုင်ပွင်လိုင်း၊ လွင်း၊ ရှပ်၊ ပာင်၊ အိုင် သုန်၊ လီ၊ သုန်၊ ပီန်ပိုန်၊ ထာန် ခွင်ဂူန်းဂိုင်းမိုင်း၊ မိုင်းပိုင်ဖှိုင်ရှိုင်လိုင်းမိုင်း၊ လွင်းဂပ်၊ ဂါ၊ အုံးငဂး၊ ခေးပိုင်ပါးဖေ၊ ဂှမ်းလတ်း၊ ငလး၊ ဂါန်ရှိုင်းယမ်လိုင်းမိုင်း လှိုင်အံ့ယဝ်။ (Lerner, 2011)။ ပုန်းဗွန်းကန်ဝ၊ ယူင်၊ ခာပ်၊ လိုင်းမိုင်း (ဖေ၊ ဗွင်းငမ်း၊ ဖေ၊ ရှိန်းဗိုင်း၊ ဖေ၊ တတ်းသိန် လိမ်လှိုင်အံ့။) တေဂေ၊ သာင်းလိုင်းရှိတ်၊ ကျ၊ ဆျ၊ လိုင်းမိုင်းအံ့။ တွဲအိုင် ခာင်းခာပ်၊ တေလိန်၊ လှိုင်ရှိတ် အန်း၊ ဂေ၊ လမ်၊ လွင်း၊ ဖေ၊ အိုင်၊ သမ်၊ ပွတ်းတွန်းဖေ၊ လင်းအမ်း ကန်ဝ၊ လင်းခမ်း၊ ဂျးခမ်း၊ ပိုင်မန်းတတ်းအိုင် လွင်းဝ၊ လိုင်းမိုင်း ရှိတ်၊ မီးမားလိုင်းရှိတ် အန်းဂေ၊ ဝံ၊ မာင်ကမ်၊ လီ၊ အင်၊ ဂပ်။

တီးလှိုင်လိုင်းမိုင်း ကန်မီးတူင်၊ ဝိုင်းဂူန်းပိန်၊ ပိုင်၊ လွတ်၊ လေးသေ လီ၊ ရှပ်၊ လျးပတ်းခတ်း ပါးမိုင်းအမ်းလီ၊ အန်းအံ့ ခပ်၊ ဂါန်ခိန်၊ တိမ်းပန်းပိုင်လင်းမိုင်းအံ့။ ယိုင်းမုင်းထိုင် တျ၊ လှတ်းယွမ်းလီ၊ ပတ်းပါးမိုင်းလှိုင်၊ တျ၊ ရှပ်၊ ပွင်၊ ဂိပ်၊ သွဲ၊ ပျးလီ၊ ပါးရှန်ခွင်တူင်၊ ဝိုင်းဂူန်း ကန်ပိန်၊ ပိုင်၊ လေးလွတ်၊ ဆျ၊ အန်းလှိုင် ငလး၊ အင်၊ ရှိတ်တေယုန်၊ မုန်းပန်လီ၊ လွင်းပိုင်တီမုတ်ခရေလီ အုံးတူင်၊ ဝိုင်းဂူန်း ကန်ဝ၊ မားအန်းလှိုင်သေ ရှိတ်းသာင်းယဝ်။ (Lerner, 2011)။ ဂူလှ်၊ ခေးရှပ်၊ ရှန် ကန်ဝ၊ ခေးမုန်းပိုန်၊ ထာန်လှိုင်လှိုင် ရိုင်၊ လီ၊ လီ၊ ပျး အုံးပန်းပိုင်လင်းမိုင်းအန်းငတေ၊ ပိန်၊ ပိုင်၊ ရှိတ်၊ ရှိုင်၊ ဂန်သေ။

ရှုံးလီး ခေးရှမ်းငွေမလုံမီအိမ်အိမ် တာ၊လွင်းပိတ်၊ပိုင်းရှိုင်းရှောင်၊အိမ်ဂေး၊ ယာပ်၊ယီအိမ်တေယပ်။
ဂွမ်းအိမ်လေး၊ လိုင်းငွေအိမ်၊တိမ်၊ ပန်းပိုင်လင်းမိုင်းအိမ်၊ တာ၊တေယူ၊အိမ်လေး၊ ကန်ဂမ်းဂါ၊
လွင်းအိမ်၊တိမ်၊ လင်းမိုင်းသေ ဂေးလိတ်၊လွင်းခွင်းခမ်ကန်အိမ်အိမ်၊ တေမီးခွပ်၊ခမ်း၊ တင်းအိမ်
တင်းလါအိမ် ကွန်ပွင်၊လုံမားယူ၊ယပ်။ (Lerner, 2010)။ ဖေ၊အိုင်းဂေး၊ ပေးတေမာင်ပိတ်၊ဝံ၊
လွင်းရှပ်၊ကန်ပိတ်၊ပိုင်းဂန်အိမ်၊သေ ပွင်ပန်းပိုင်လင်းမိုင်းဂျ၊အိမ်၊ တေရှိုတ်၊ရှုံး၊ ရှိုတ်၊ပိမ်
ငမ်းလေး၊ပန်းမိုင်း ကန်ယွင်၊ယိတ်၊ငါးအ၊အိမ်၊သေ၊ ထင်းမီးမား လွင်းလုင်၊အိုင်းလုံ လွင်းဖေတ်၊
ကွင်၊လုံယပ်။ (Landau and Lerner, 2019)။ မိုင်းအိမ်သေ ရှမ်းဂေး၊ လီးအိမ်၊တိမ်၊ ပန်းပိုင်လင်းမိုင်း
ပိုင်းတာ၊ဂေးလိတ်၊ပန်ရှာအိမ်ဂေးယာ၊ တမ်းတူင်အားဂန်ကန်အိမ်အိမ်၊ ဂံ၊ထင်းပိမ် ဝံ၊ငမ်းငိုင်း
တာ၊ရှိုတ်၊ရှုံး၊ပန်ရှာမီးဝံ၊ထမ်းပိုင်းအိမ်၊ ရှိ၊ထေးလှိုင်းတွမ်းမားယူ၊ယပ်။။

ယွမ်းအိမ် တီးထိုင်းထိုင်းမိုင်း ကန်လီးယူ၊ပိမ်တူင်၊ဝိုင်းဂွမ်း မီးလွင်းပိတ်၊ပိုင်း
ထွတ်၊လေးအိမ်လါသေ လီးလတ်၊ဖေတ်၊ပန်ရှာမားအိမ်လါအိမ်အိမ်၊ လိုင်းငွေအိမ်၊တိမ်၊
ပန်းပိုင်လင်းမိုင်းအိမ်၊ ဂမ်းဂါ၊လွင်းရှပ်၊ကန်ပိတ်၊ပိုင်းဂန် ကန်ရှိုတ်၊မား အိမ်၊ဂန်အိမ်၊တိမ်၊အိမ်၊သေ
ပေးတေခတ်၊လုံ တိမ်းတတ်၊ယပ်၊ယာ၊ အိမ်၊ဂန်ဂမ်းလိပ်ထိုင် ထင်းရှိုတ်၊ရှုံး၊ရှိုတ်၊ကွင်၊ငမ်းလေး၊
ယိုင်းယိုတ်၊ရှိုတ်၊ ထိုင်းဂွမ်းကမ်၊ဂေး တာ၊တေလီး ပိုင်းထမ်းခေး၊ငွေ၊ရှမ်းငွေ၊အိမ်ဂေး၊
ထင်းထိုင်၊အိမ်၊ဂေး၊ တင်းရှိုင်းလေး၊ ထင်း၊ဂေး၊ လွင်းရှပ်၊ကန်ပိတ်၊ပိုင်းဂန် အိမ်အိမ်၊ ကမ်၊ဂေးလိတ်၊လူလုံး
ပန်းပိုင်လင်းမိုင်းယပ်၊သေ လုံ၊တိုင်းလွင်းသုတ်၊ထူး ကန်ရှာဂေးလိတ်၊ အိမ်လေး၊ပန်းမိုင်း
မိုင်းအားအိမ်၊ယူ၊ယပ်။ (Lerner, 2011)။ လွင်းသုတ်၊ထူးကန်အိမ်အိမ်၊ ပေးယူ၊ထင်း၊ဖေ၊တူ လုံးအိမ်
လွင်းအိမ်၊တိမ်၊ပန်းပိုင်လင်းမိုင်းအိမ်၊ ဖေ၊တေဂေး၊ ပိမ်ခေး၊တွပ်၊ဂေး၊ ကန်ဂွမ်းတင်းလါရှမ်းလီး၊ လုံ
ကန်တေဂေးလိတ်၊ ပန်ရှာလေးမိမ်း လွင်းပိတ်၊ပိုင်းလေးမိမ်း ကန်မီးလိမ်ပိုင်းအိမ်၊ ကွန်ကန်ထိုင်ပိမ်
လွင်းတမ်းဝင်းခမ်းဂန် ကန်မီးလွင်းရှမ်းလီးလုံ တာ၊သွင်၊ရှာခေး၊တွပ်၊ဂေးအိမ်အိမ်၊ယူ၊ယပ်။။

ဖေ၊ရှိုင်းတမ်းအိမ်၊ထမ်း ဂမ်းဂါ၊လွင်းခွင်းခမ် ဖေ၊ပန်းပိုင်လင်းမိုင်း ကန်လီးရှပ်၊ထူးတီး
ထိုင်းထိုင်းမိုင်း မီးလွင်းပိတ်၊ပိုင်းလေးထွတ်၊အိမ်၊ လေး၊ လွင်းရှပ်၊ကန်ပိတ်၊ပိုင်းဂန် ဖေ၊ပန်းပိုင်

လင်းမှိုင်းဆန်းဆီ ဖိုဝ်,ကဝ်လးမတ်းသးသးလက်,ဗိုဒ်,ဂေးလိတ်; တေလက်လက်;လူး ငဝ်းလးပးမှိုင်း
သေ သိုပ်,မိုတ်းကုပ်,ဂုမ်လွမ်း လွင်းသုတ်,လူး ကန်လိတ်;လးမှိုင်းခက်. ဂမ်းလွေးလွေးဆန်း.ယဝ်.
လွင်းဖွန်းယွန်း ကန်လင်း; ဂိုတ်,ပိန်မးတီး လးတင်းသုတ်,လူး ကန်ဝးမးဆီ. တေကပ်မး
ငါမ်,ဂိုတ်;ဂန်တင်း ခက်.ဂာန်ခိန်,တိမ်; ပန်းပိုင်လက်;မှိုင်း ခွင်လိုင်းမှိုင်းကိန်တိယ ငလး ကါယုလိန်သေ
လိပ်;ရိုင်းဆပ်.သင်းဂျာ,ယူ,ယဝ်.။

လှိုင်းတူင်,ဝှိုင်းဂူန်း ကန်တိတ်,ယိတ်;ဂန် (Divided Societies)၊ ပတိတ်;ခတ်;

ပန်းပိုင်လက်;မှိုင်း ငလး လွင်းခွင်;ခမ်ဂန်

ကပ် Lerner (2011) ဝးလိုင် လှိုင်းတူင်,ဝှိုင်းဂူန်း ကန်တိတ်,ကွတ်,ဝိ.ရှင်းခေဆီ. ခေးပှိုင်းပး
ဖေး,ပးမှိုင်း ကမ်,ဆန် ဖေး,ဖေး,သျာ,လုံ. တင်.တိတ်;လက်;ခပ်ပိုင်ဂူန်းလုံ ကန်ခပ်ခွံ;ရှိုင်းပှိုင်းထွင်,ဝိ.
ဆင်းပန်းပိုင်လက်;မှိုင်းဆန်း. ကမ်,မှိုင်းပှိုင်းတင်းလဲသေ ဂိ.ပိတ်;ပှိုင်းဝိ.ငလး. ကန်ပိတ်;ပှိုင်းဆန်းဆန်း.
ဂိ.လင်းရှိုတ်း ရှိုင်းမှိုင်းဆူးလူးတီး ပတိတ်;ခတ်;ယဝ်.။ ပှိုင်းခိုတ်.လမ်း လွင်းကမ်,လင်းလီး
ခေး;ကိန်;ကားပိုင်.ထာန် ငလး; ခေး;ဖွမ်.ရှိုင်းဖိုင်, ဖေး,တင်.တိတ်; ခွင်ပန်းပိုင်လက်;မှိုင်း
ယွန်း.သါပိုင်း ကိတ်, ဆမ်.တွန်းဖွန်းပင် ကန်ကမ်,မှိုင်းဂန် ဆင်းဂေးတူင်,ဝှိုင်းဂူန်းကန်ဝးမးဆီ.
ပိန်မးလွင်းတျာ.ခိင်,ယင်,ဆိုင်း တျာ,လွင်းခိန်,တိမ်; ပန်းပိုင်လက်;မှိုင်းယူ,ယဝ်.။ ဖွန်းယွန်းခွင်
လွင်းကမ်,လီးခေးရှိုင်းဖွမ်. ဆင်းဂေးလွင်းတိတ်;ယိတ်;ဂန် ကန်မီးဆင်းလိုင်းလိုင်းမှိုင်း ပှိုင်း.ပတိတ်;ခတ်;
ယဝ်.လိုင်းဆန် တူလုံးရှန်လီးတီး ပတိတ်;ခတ်;လှမ်းယိပ်;ဂွင်းဂင်, မှိုင်းကိတ်. ငလး; ကျာဒုဂန်
ဆိတ်သတန် လှိုင်းဆန်း.ယူ,။

လွင်းခိန်,တိမ်;ပန်းပိုင်လက်;မှိုင်းကန်ဝးဆီ. တူလုံးရှန်ပိန်လီး လွင်းပှိုင်းပး လှိုင်းခေး;မှိုင်း/
ခေး; ဖွမ်.လုံ ကန်လိင်;လိင်. ကန်မေးယပ်,ယု.ယပ်, ဆင်းဂေးတင်.တိတ်;ကမ်,မှိုင်းဂန် ခိင်;ရှိုင်းဂန်
ခွင်တူင်,ဝှိုင်းဂူန်း ကန်ပိုင်ဖှိုင်;ယိုင်းယိတ်;ပှိုင်းဂန်ဆန်းဆီယူ,။ ဂှိုင်းဆီ လွင်းပှိုင်းပး
ပန်းပိုင်လက်;မှိုင်းဆီ. ပိန်လွင်းမက်;မန်း ဖှိုင်ရှိုင်းဖိုင်,ခွင်လိုင်းမှိုင်းလက်;ဆိုင်းဂေး;လုံးသေ. လက်.တီး

လွင်းခတ်းလုံမင်းမင်း; ထိုင်.ဆန်အိ.သမ်.လောင်းရှိုတ်းရှိုတ်းပီခ် ပတိတ်းခါတ်းပါးမိုင်းလုံ၊
လွင်းခတ်းလုံတၢ၊ဖတ်းကွတ်းလုံယပ်. (Lerner, 2010)။ တီးထိုင်မိုင်းကိတ်းတိယအိ. ငတ,တိမ်;
ပတ်းပိုင်လင်းမိုင်းသေ ပေးရှိုတ်းရှိုတ်း, ၇ လိုခ် ဆုံးပီး ၁၉၄၇ လိုခ်ဂျာန်အိ. ပဂိတ်သတခ်
ဖတ်းကွတ်းရှိုတ်းအိ. ကပ်အေပီခ် တူပ်ယင်,လိယူ,ယပ်. (Lerner, 2010)။ လွင်းဖတ်းကွတ်းအိ.ဂေး;
မိုတ်းခိတ်းတိမ်;ပတ်းပိုင်လင်းမိုင်းအိ. ဂွပ်ပိုင်; လွင်းခတ်းလုံရှိုတ်းရှိုတ်းလိ; ခေးဖွမ်.ရှိုတ်းဖုင်,
ဆုံးဂေးကမ်,မိုတ်းဂိတ်းအိ. ကမ်,ကွင်,မာခ်လေး; ထင်,ပီခ်မားယပ်.။ ပတိတ်းခါတ်းက ခိတ်းအိ.အိ.
ထတ်းရှိုတ်းပင်ဂုမ်ပိုင်.ငိဂွပ်ပိုင်သေ ခတ်းလုံဂေးလိတ်းမားယူ,ဂေး; ကမ်,ကွင်,မာခ်လေး။
လွင်းကမ်,ကွင်,မာခ်လမ်း နိုင်,တေခတ်းလုံရှိုတ်းရှိုတ်းပွင်,လုံအိုင် ပတိတ်းခါတ်းပါးမိုင်း ကန်ပီခ်မီးယူ,ဆုံး
ဂေး; တူင်,ဝှင်းဂူခ်းကန်ပီခ်,ပိုင်ဂိတ်းအိ. ထိုင်,တူင်,ဝှင်းဂူခ်းကန်ကမ်,မိုတ်းဂိတ်းအိ. သမ်,ဂုမ်,ခတ်းလုံ
ဂေးလိတ်း; ရှိုတ်းယပ်.တူင်,သုတ်းထိ. ဆုံးသါဂါတ်းခိတ်း,တိမ်;လင်းမိုင်းအိ.ဂွလ်းလေး;ကိုင်;အိ
Lerner(2010) လါတ်းဝိ.ယူ,။ တင်.တိတ်း၊ လင်းခိတ်း ခွင်တူင်,ဝှင်းဂူခ်း ကန်တိတ်း,ကွတ်းဝိ.ရှင်းခေးအိ.
တေမာ်ထိုင်ဝေး; ယာန်ရှင်,ဂိတ်းဝိ.တင်း ဖေဂူခ်းမိုင်းကန်ပီခ်မီးယူ,ရှိုတ်းဝန်းအိ.လေး;သင်၊
ကမ်,ရှိုတ်းလမ်တင်းဂါတ်းလူင်မိုတ်းရှိုတ်းပိုင်မိုတ်း; သဖေးမူ,ပိုင်ဖေ,လိတ်း,လုံ.ကၢ,အၢ,အိ.လုံ၊ ပိုင်ဖှင်
ဂေး,သင်းလမ်းလူင်ပွင်ထိုင်;အိ.လုံ အိ.လေး;သင် ကမ်,လိ;လေး။ အိ.ဆုံးပိုင်ပီခ်တူပ်ယင်, ကန်
အေဝိ.ပေးတုတ်းအိ.အိ တင်.တိတ်းခွင်မုတ်.ဖုင် ကန်တိတ်း,ကွတ်းဝိ.ရှင်းခေးအိ. ထင်;ပေး.ယွခ်းလိ;အိုင်
ဖေဂူခ်းမိုင်းလုံ၊ ပိုင်ဖှင်ဝိသိတ်,ခွင်ထိုင်;မိုင်းလုံ တင်းအိ.လူင်လေး; ယူ,တီးထိုင်မုတ်.ဖုင်
ကန်ပေးလွမ်းဆုံးဂါတ်းခိတ်း,တိမ်;လင်းမိုင်းအိ. ပေးသမ်.ကမ်,ယုမ်,ယမ်ဝေး; လွင်းယူ,သင်း
ရှိုတ်းလိတ်းဂိတ်းအိ. တေပန်လိ;ခေးရှပ်.ပဂိတ်, ပါးမိုင်းတၢ,ခပ်ယူ,အိ.ထိုင် ပတိတ်းခါတ်း; ကန်မီးလိမ်ပိုင်;
အိ. ယိုင်;ခိတ်းတေရှိုတ်း.လုံ.လုံဝိ.မားယပ်.။

၀၂, တလွင်းလိက်လမ်းလွှဲလွှဲ (Incrementalism)

လွင်းသုတ်.လူးလူလူး ၀၂, တလွင်းလိက်လမ်းလွှဲလွှဲအံ့. ပီခ်၀၂, တမိမ်းကန်ထိုဝ်း ဖူးခိခ်, တိမ်းလမ်းမိုင်း လွဲ.တိုဝ်းတၢ, ဝေးယၢင်, ပတိမ်းခတ်းကန်ဂိုတ်, ပီခ်လူလူး လွင်းရှပ်.ရှခ် ပိတ်, ပိုင်းဆိုင် လွင်းဂွင်.သိုပ်, ခွင်ထိုင်းမိုင်း ငလး ဖေ, သၢ, လို၊ ပိုင်ဖှင်ထိုဝ်.လၢတ်းလွဲ ကန်ပီခ် ခေးပိုင်ပီးပိုခ်.ထၢခ် တီးလမ်းမိုင်းဆန်.မိမ်းခိုင်းယဝ်. (Lerner, 2010)။ ဂွပ်းဆန် ငလး တီးပိုင်ပီခ် လွင်းခိခ်, တိမ်းလမ်းမိုင်း ကန်လွဲ.တိုဝ်း လမ်းသုတ်.လူးဆန်.အံ့ ပိုင်းတၢ, တူင်, တၢင်, ကန်ယၢပ်, ဖိုတ်, တၢ, လီးခေးဖွမ်.လွဲယိခ်; ယိခ်; အံ့. ငဝးယၢင်, လွင်းလွဲ.တိုဝ်းခေးပိုင်ပီး ကန်လိင်းလိင်းပုတ်းခတ်, မိုခ်ရှင်; တေသုတ်းဂွံဂမ်းသိုဝ်းဆန်.သေလှိုင်းလွဲ.တိုဝ်းလမ်းတၢင်း မိခ်, တိမ်းပိုင်ပီးလူလူး ခေးဂွမ်းပင်းပိုင် ကန်ပိုတ်, ခီးလီး တီးပွင်, လၢလၢမိမ်း ကန်ဖူးခပ်; ပုးတင်းသီင်း ယွမ်းရှပ်.လီး ခိုင်းဆန်ဆန်.လွဲ၊ တမ်းဝၢင်းဖိခ်ဂၢန်ပီးမိုင်းဝၢ; မိုင်းဆးလင်, ရှို; တိမ်းတတ်းတိတ်; တေး တၢ, တူင်, တၢင်, ထိုဝ်း ဆန်.လွဲ ယူ, ယဝ်.။

ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်းအံ့. လွမ်းလူလူးသဖေ, ဝမခ်းသေ ရှူးပေးလိက်; ငး; ငမးငး; မိုခ်ပန်းပိုင်ဖိင်းအံ့ ကမ်, မီး၊ ယဝ်.ဂေး; သမ်.ပီခ်ငဝ်; ရှမ်းလိက်; လိမ်ခွင်ပန်းပိုင်တင်းလၢဂွခ်,။ ထိုဝ်းလမ်းလၢင်းကန်ပိတ်, ပိုင်း ဂန်အံ့. တင်းဂန်.ရှပ်.ခတ်းလွဲရှိုတ်းရှူး ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်းဆန်. မီးဖွမ်းလီထိုင်တီး ရှူးခိခ်; မိုင်းဆးတင်းဆမ်၊ တင်းရှိုတ်းရှူးပီခ်ပိုင်ဖှင် ကန်လီသုတ်းထၢ.တၢ, ထိုဝ်းခပ်ဆန်.သေဂေး လၢင်းရှိုတ်းရှူးဂိုတ်, မီး လွင်းတွက်.တိတ်; နှင်းငး; တၢင်.တိတ်; ကမ်, မိုခ်ဂန်ဆန်.အံ့. ပီခ်သဖေဝမခ်းယဝ်.။ ယူ, လိင်, ကန်အံ့; တူလူးထိုင် လမ်းသုတ်.လူးလူလူး Incrementalism အံ့. လၢင်းဝၢ; လီး ပီခ်ပိုင်ဖှင်ဂၢန်ဂူခ်. ကန်ဂမ်, လွဲ; ထမ်းမတးဆန်.ယၢင်, ခိုင်းအံ့ယဝ်.။ ဂွပ်းပိုင်းဝၢ; လမ်းသုတ်.လူးကန်အံ့; အံ့. မိုင်းယၢမ်းဂေးလိတ်; လွင်းတွက်.တိတ်.ပုးဆိုင်ဆန်.အံ့ ကမ်, ယိမ်းဂမ် ပိုင်လမ်းပီးဂၢန် (Procedure) ဖေ, ခိခ်, တိမ်းလမ်းမိုင်း ကန်ဝၢ; တေရှိုတ်းထိုင်.ရှိုပ် ရှူးပေးပုး ဂၢင်လွဲဂူခ်းဆမ်၊ တေလတ်းထိုင်.ရှိုပ် ရှူးပေးပုးသဖေဂူခ်းမိုင်းဆန်.သေ ယိုခ်; တၢင်, ဝၢ; ဆးဂၢန်ကန်ယၢပ်, ဖိုတ်, တၢ, လီး ခေးဖွမ်.လွဲယိခ်; ယိခ်; အံ့. ရှူးလီးဂေးလိတ်; ဝၢ; လင် ဂမ်းလွှဲလွှဲ

အိယဝ်။ ပွင်,ဝါးတေ. လွင်းခိန်,တိမ်;လင်းမိုင်းအိ. ကမ်,ရှန်အင်, ပိုင်ပိန်ဂိုင်းပိုင်း ကန်တေရှိုတ်းရှိုတ်း
တိုင်.တိမ်;ခွင်တူင်,ဂူအ်းလုံ၊ လါးရှိုတ်းဂါန်ပန်,ရှိုတ်းလုံ တေလိမ်;လါးဂျါ,ခိုအ်းလိဝ်ဝန်းလိဝ်
ပိတ်;မူတ်းအန်.သေ၊ ပိန်ကန်ရှန်ထိုင်အင်, ခပ်.ဂါန်အိုင်;ခပ်. (ကမ်,အန်) ယူင်.ပိုင်အိုင်;ယူင်.
တျါ,ရှိုတ်းလွင်းလိမ်;လါးခိုအ်းခပ်.ဂျါ,မိုင်းအျး အန်.ယဝ်။ ဂွပ်;အိ ခိုင်းမံပိုင်ယုံ,သုတ်း ခွင်
Incrementalism လမ်း ပေးဂပ်;ဂါ,တင်းဂါန်ယွမ်.ယိမ်.ငါး ခိုင်းလင်းမိုင်းအန်.မား အင်,ရှိုတ်
တေကမ်,တပ်;ဂိပ်;တီးပွင်,မန်းအန်. ကမ်,တိမ်;ပုတ်းခါတ်,လိမ်;လိင်းသေ၊ တင်းလုံသုံ,ဝိ. ခေးပိုင်ပံး
ကန်ကမ်,ပုတ်းခါတ်,လိမ်;လိင်း၊ ကန်ပိုင်,ခါးလိမ်;တီးပွင်,ဂျါ;ခွင်လိုင်အန်.သေ လတ်းဝိ.တျါ,လိမ်;
ကပ်;ခါတ်;ယမ်းအမ်လါ တိပ်;တတ်းဂျါ,မိုင်းအျးအန်.ယဝ်။ မိုခ်အိသေ လုံ.တိုင်းလါးတင်းမိမ်းအင်,
ငဝ;ယိုင်,လွင်းတမ်းဝါးခေးတိပ်;တတ်း ကန်တိတ်;တေးအန်.အွမ်းလုံ၊ ကပ်;ခေးပိုင်ပံး
ကန်တီးပွင်,အျးလင်သါန်ခတ်းဂန်အန်. သုံ,ပျးအွမ်း လင်းမိုင်းလုံဂေး၊ မီးယူ,ယဝ်။

ဂူလ်းဂါးလါးတင်းအိ မီးခေးခါတ်;ခွပ်,ကန်ထိုင်,လိမ်;ဝါး မန်းကမ်,လုံ.လိမ်; တျါ,
ခေးပိုင်ပံးကန် ပျးအွမ်းလင်းမိုင်းအန်. အိယဝ်။ တူပ်ယိုင်,လမ်း ဂိပ်,ဂပ်;လူလ်း ပိုင်ခွတ်,ယွတ်;
လိုင်ပွင်လိုင်; လါးပန်,ရှိုတ်း၊ လါးလိမ်,လုံ.ကျါ,အျး လိမ်လိုင်;အိ. မိုင်းလုံခိန်တိမ်; မန်းမန်း
လင်းမိုင်းယဝ်.လင်,ဂေးလိတ်;အိ ကမ်,လိမ်;သေ၊ ကမ်,အန် တေသုံ,ဝိ.ခေးပိုင်ပံး ကန်အျးလင်
ကမ်,ငါမ်,ဂန်၊ ကန်ကမ်,လိမ်;လိင်းအိ ကမ်,သိုင်,ထုဂ်, ပိန်ဂေးကမ်,ပိန်လိမ်;။

လွမ်းအင်, Lerner(2010) ဝါးလိုင် မိုင်းခိန်,တိမ်;ပပ်;ပိုင်လင်းမိုင်းအန်. တေမီးသယေးတြး
လါးသုတ်.လူး Incrementalism ငှ ခေး ကန်တေလုံ.တိုင်းလိမ်; မိုခ်တုးအိ.အိယဝ်။

- ၁။ လွင်းကမ်,လုံ; လါးသုမ်,ငမ်းတိပ်;တတ်းလူလ်း; ဂါင်လုံခွင်ဂူအ်းအမ်ပိုင်လိဝ်
- ၂။ လွင်းကမ်,ရှိုတ်းငါးအင်,ဂါန်လုဂ်.ယိုအ်.သေ သုတ်.လူးလွင်းခိန်,တိမ်;လင်းမိုင်း
- ၃။ လွင်းမန်းမန်း; ဂါန်ပိပ်,ပိုင်;ရှိုတ်းရှိုင်,ဂန်
- ၄။ လွင်းယုဂ်.ခါ.ပန်ရှါ ကန်လုဂ်.တီးပံးဂါန်လင်းမိုင်း သိုင်,ပိန်ပံးဂါန်ယေ,မိုင်းမိုင်းအျး

လွင်းကမ်းလုံး လာသုမံ၊ ငမ်းတိပ်းတတ်းလူလ်း၊ ဂါင်လုံခွင်ဂူန်းအမ်ပိုင်လိဝ် (Non-majoritarianism)

မိုဝ်းမင်းမန်းလင်းအမ်းအံ၊ ပေးတေလုံ.မိ.ထတ်း ကန်ဝါးတေတိပ်းတတ်းလူလ်း၊ ဂါင်လုံဂူန်းအမ်အမ်.သေ သုတ်.လူးအားဂါန် ငေ၊ပင်းပိုင်လင်းမိုင်းအံလိုင် ထင်းလံးလျား လွင်းတျ.ခိုင်.ယူ.ယဝ်။ ယဝ်.သမ်.တမ်တူဝ်လွင်းပိုင် တီမုဝ်ခရေလီအံ.ဂေး၊ ကမ်.လုံးမိဝ်း ကန်လုင်းထင်းအိုင် လွင်းဂမ်.ဂမ်.ယန်ခွင်ဂူန်း အမ်အမ်.ပိုင်လိဝ်၊ တီးအိုင် လွင်းဖွမ်.လုံ လွင်းဂမ်.ယန် ခွင်လုမ်းဂူန်းကေး.အမ်.ဂေး၊ ယန်ဝံ.ပးယဝ်။ ပိုင်တျ.မင်းမန်း၊ ပိုင်ဖျာင်ရှင်းငဝ်းလိုင်.လတ်း ခွင်လိုင်.မိုင်းခိုင်.လုင်းဝါးအံသေ မိုဝ်းယမ်းရှိုတ်းရှိုတ်းလုမ်းဂူ အမ်းတင်းသိုင်၊ ခဝ်းပးလံးအမ်. လွင်းခိုင်သင်းရှိုတ်းလံးတင်းဂမ်.ယန် ခွင်လုင်းလုမ်း လုမ်းဂူန်းကေး.ခဝ်အံ. ကမ်.ပီခ်လံး အင်.အံ့.ပွတ်းတွန်းခဝ်းယမ်း ကန်မင်းတတ်းဝံ. တျ.ခီအံ.တိမ်လင်းမိုင်းအမ်.သေ ထင်း ရှိုင်အားထိုင်ခဝ်းယမ်းပီခ်ခဝ်.ပီခ်တွန်းအံ Lerner (2010) ငတ. ဝါးအမ်ယဝ်။ လွင်းသုတ်.လူးလူလ်း၊ ဝါးတလွင်းလိမ်းလာ်းလမ်းလွမ်းလွမ်းအမ်. ပေးယူ.လိင်, Non-majoritarian တူလ်းအံ လံးရှန်မိ ခေးကင်းကန်ဝါး ထပ်မံအံ့.တင်းဂါန်လုင်းမိုဝ်း (Pragmatic Argument) ငလး ခေးကင်းကန်ဝါး ကပ်လံးခေးရှုမ်းတူင်းလုင်း (Consensual Argument) အမ်.ယူ.ယဝ်။ ခေးကင်းကန်ဝါး ထပ်မံအံ့.တင်း ဂါန်လုင်းမိုဝ်း (Pragmatic Argument) အံ. မွဲမံထိုင်ဝါး လွင်းတိပ်းတတ်းလူလ်း၊ တင်းရှန်ခွင်လုမ်းဂူန်းအမ်ပိုင်လိဝ်အံ. မိုခ်တင်းပာ်းပိတ်း တင်းရှန်ခွင်ဂူန်း ကေး.ခဝ်ငလး၊ ကန်တိပ်းတတ်းလိုင်.အမ်အမ်.ဂေး၊ ရှိုတ်းရှိုတ်းတီမုဝ်ခရေလီ ရှိုင်းရှိုင်းသေ ထင်းရှိုတ်းမီးလံးပတ်းခတ်းခွန်, အံယဝ်. (Lerner,2010)။ ခေးကင်းကန်ဝါး ကပ်လံး ခေးရှုမ်းတူင်းလုင်း (Consensual Argument) အမ်.သမ်. လင်းအမ်း ငလး၊ တင်.တိမ်း ခွင်လင်းမိုင်းယင်.အိုင်.အံ. ရိုင်.လီတင်းသပ်းလူလ်း၊ ခေးဂမ်.ယန် ခွင်တူင်.ဂူင်း ကန်ပိမ်းပိုင်.ဂန် အံ့.လိုင်.မိုင်းအမ်.ဂွလ်းငလး၊ ကမ်.လီယန်အိုင် တင်းရှန် ငလး၊ ဖွမ်းပင် ခွင်လုမ်းဂူန်းအမ် ဝါးအံယဝ်။ ဂွမ်းအံ လိုင်.ပွတ်းတွန်း ကန်ကမ်.ထင်းလံး လွင်းဂမ်.ယန်ရှင်းခွင်ပိုင်.လုင်.အမ်.၊

ကမ်,အဆ လွင်းကမ်,ဗွမ်.လုံ ကန်မီးဝံ.ရှင်;ခွင်;အဆ. ရှင်,လီသုတ်.ခါ.ဝံ. တေ, ပေးလံ;လွင်းဂမ်.ယန်ရှင်;ခွင် ရှိဝံ တေ,ထိုင် တင်းသီင်းဂမ်.ယန်ယူ,အံယဝံ. (Lerner,2010)။

လွင်းကမ်,ရှိတ်းငါးမိုန်ဂါန်လုဂ်.ဖိုန်.သေ သုတ်.လူးလွင်းခိန်,တိမ်;လင်းမိုင်း (Non-revolutionary Approach)

ဂါန်ခိန်,တိမ်;လင်းမိုင်းအံ. ဂမ်;အမ်ဒတ. ဂံ.လေ,တေ,တိမ်;ဂန်တင်း ပိုင်ပိန်ဂိုဂ်;ပိုန်း ခွင်လိုင်;မိုင်းယဝံ.၊ ကပ်သဖျာ,ဝ ခွင်လင်းမိုင်းဝါးဂေး; ထင်;ပေ.ယွန်းအိုင် ဖေဝပါးမိုင်း ခွင်ဂုန်းဂိုဂ်;ခပ် ယုံ,ယုံ,လှိုင်လှိုင်ယူ,ယဝံ.ဒလ; ခပ်.ဂါန်ခိန်,တိမ်;လင်းမိုင်းအံ. ဝံ.မိုန်သုန်,လံ;သိန်မီးအဆ.သေ ကွန်မုင်းမုင်းဝါး; တေတေ,တိမ်,မား လွင်းလိမ်;လံ;ကန်သင်,ထုဂ်,သုတ်း တာ,မုဂ်.ဖိုင် လှိုင်ဂိမ်;ခွင်; အဆ.အံ.ဂေး; ကမ်,လဂ်,လံ;ဒသ;။ ဂုလ်းဂါး; ပန်ရှာကန်ယင်,ရှာဂ်;မား ပီးယာင်းခါးရှိုင်အဆ. တေ ဂေးလိတ်;ရှူးယဝံ.ယါ, နှင်းခါးတင်းပွတ်းကွန်, ကန်ခိန်,တိမ်;လင်းမိုင်းအံ.ဂုလ်းဒတ. တေကမ်,ငါး; အင်,ဝါးမား ပားအိုင်အံ.ယဝံ. ယင်းလင်;မီးဖေးယုံ,လှိုင်မားဂွန်,ဒသ;။ ဂွပ်;အံ ခေးကန်ဝါး; တာ, တေဂိုတ်,မီးမား လွင်းလိမ်;လံ; ကန်မုးလံ;ပဂ်;ပိုင်လင်းမိုင်းအဆ. ရှူးဝံ.ပိန်ယာင်းတိန်ထိအိုင်; ကမ်,အဆ ယူင်.ဂါန်ယာင်,အိုင်;အံ လံ; Incrementalist ထင်,ပန်ခေး,လုဂ်,ဝံ.ယဝံ.။ လွင်းဝံ.ဝါးလုံကန်အံ. Gerald Chapman ပန်လိုင်;ဝါး; လုံလံလမ်းမိန်;ဂါန်ထူပံ;မိုင်း (Practical Imagination) အံယဝံ. (Burke, 2006)။

လှိုင်;ဂုန်းခိန်,တိမ်;လင်းမိုင်း ခွင်လိုင်;မိုင်းကိအတိယအံ. သုန်,ရှုမ်းလံ;လုံတိပ်;တတ်းအိုင် ခေး;ကုပ်,ဂုမ်ကန်လိပ်;တေခွင်;ခမ်ဂန်အဆ. ကပ်ခါ.လူး တီးတူင်,တင်,ပါးမိုင်းဝါးလင်လင်းမိုင်း (ကမ်,အဆ) တီးလှိုင်;ကိန်သတီတူချိန်ယဝံ.။ လင်းအမ်း၊ သဖေးတြးကန်လုဂ်.ဖိုန်.အံ. ကမ်,ကပ်သု,အိုင်; လင်း အမ်းပဂ်;ပိုင်လင်းမိုင်းသေ ကွန်ဒဝ;ယာင်,မားယဝံ.။ ပဂ်;ပိုင်မါမီး; (ရှိဝံ) လင်းမိုင်းဂါန်လုဂ်.ဖိုန်.အံ. ကွဂ်,ရှာင်;ငဝ်းခါးဂင်လှိုင်;သေ ပွင်လံ;မေးလံ;ငါးယူ,ဂေး; မိုင်းတမ်းဝါး; ရှာဂ်;ရှိန်လင်းမိုင်း ခွင်လိုင်;မိုင်းမု,လု ဂ်;အိုင်;ဒတ. တာ,အပ်.လင်;ခိုန်း လွင်းကွဂ်,လုံ

ခွဲခြားခွဲခွဲလိပ်လိပ်; ပီတိ; ကန်ပီဆီမီးလီမိပိုင်းဆန်. လမ်,လွင်းယူ,ယဝ်။ ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်းဆီ.
"လွင်းလွင်းတီးတီးတောင် ဂါန်လုဂ်,ဗိုင်း,လှိုင်,ဂိုဝ်,ဂမ်းဂျာ, ကမ်,ဆန် လွင်းလွင်းတီး,ပိုင်ဂါန်ခိုင်းခွဲခွဲ.
ကန်ဂွင်,သိုပ်,တင်း လွင်းလိပ်;လိပ်;ပိုင်ဂူဆန်း ငလး; ပန်းမိုင်းဂျိုင်" ကန်ဝါးဆန်. လှိုင်;ဗိုင်းဆီ,တိမ်း;
ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်း လှိုင်,လိပ်;ခိုင်းလှိုင်,သွင်,ယူ,။ မိုင်းဆီ,တိမ်း;ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်းဆန်. လှိုင်;ဗိုင်း
ဆီ,တိမ်းဆီ. မင်ပွဂ်;မင်လှိုင် ဂီ.လေ,ခွဲ;လိပ်; ချေးပိုင်ပန်း ကန်တီးတီးတောင် လွင်းလိပ်;လိပ်; ဆွဲခိုင်းလိပ်
ဝန်းလိပ် ကန်ပုသေ့ဗျားတြားဂါန်လုဂ်,ဗိုင်း,ဆန်.ယဝ်။ ဂူလှိုင်;ဂျာ; ယိုင်းမင်းတျာ, ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်း
တင်းသင်းယိုင်းဂျိုင်သေ ပိုင်;တျာ,လွင်းတိမ်း,ယိမ်းဂန် တေကမ်,ငါးဂျာ;ထိုင်,လိပ်;မားဆန်. ကပ်
လှိုင်;ချေးပိုင်ပန်း ကန်ကွဂ်,ဂျာ; လွင်းလိပ်;လိပ်;ခိုင်းခွဲခွဲ,ဂမ်းလွဲလွဲ; (Gradual Change) ဂျိတ်;ပီဆီလိပ်;
လွင်းဂေးလိတ်;ယိုင်,ဆိုင်;ယူ,ယဝ်။

မန်းမန်း လွင်းပိပ်,ပိုင်;ဂန် ဆင်,ကန်ပီဆီမီးဝံ. (Representing the Existing Disagreements)

လိပ်;သုတ်.လှိုင်;လှိုင်; Incrementalist ဆီ. တီးတိုင်,ပိုင်;ဂူဆန်း ကန်မီးလွင်းပိပ်;ပိုင်;ဂန်ဆန်.လှိုင်
ပီဆီတင်းယိုင်,ဆိုင်; တျာ,ဆီ,တိမ်း;ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်းသေငလး; လိပ်;ထိသမ်သမ်. ပီဆီလွင်းမန်းမန်း;
လွင်းပိပ်,ပိုင်;ဂန်ဆင်,ကန်ပီဆီမီးဝံ.ဆီယဝ်။ မိုင်းဆင်, လွင်းခပ်;ဂူမံ; ခွင်မုဂ်.ဗိုင်း လှိုင်;ကန်ပိပ်,ပိုင်;
ဂန်ဆန်. လမ်,လွင်းဆင်,ဂပ်,၊ သင်လှိုင်.ဝါး; တီးပန်းဂျာပိပ်,ပိုင်;ဂန်ဆီ. ကမ်,လောင်းလိပ်;
လွင်းဗွမ်.ဂူမံ;ဂန် လှိုင် ပီဆီကန်လတ်;ခိုင်ဂျိုးပန်းဂျာလှိုင်;ဆန်. ခပ်;ပုလွမ်း ဆွဲလမ်းမိုင်း
ဂမ်းသိုင်းဆီယဝ်။

မိုင်းဆီ,တိမ်း;လမ်းမိုင်းဆီ. ချေးကုပ်,ဂုမ် ငလး; ချေးဗိုင်းခွဲ; ကန်ပိပ်,ပိုင်;ဂန်ဝံ.လိပ်;ပိုင်းဆန်.
ပိုင်,ဆေတိမ်း,လိပ်;သေ လွင်းသိုပ်,ကုပ်,ဂုမ်ဂန်ဆန်. ဂျိုးဝါးသိုင်းဝံ.တီး; ခွပ်,ဂါန်မိုင်းဆီ
တိမ်းဝံ.သိုင်းဆီ;ဆီ.ဂေး; ဂျိတ်;ဂျိုးထိုင်,လိပ်;ဝါး; ချေးဗိုင်းခွဲ;ကန်ပိပ်,ပိုင်;ဂန်လှိုင်;ဆန်.ဆီ.
ယူ,တီး;ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်း မ ဂ်;မန်းယူ,ဆီယဝ်. ဂွပ်;ဆန် ချေးကုပ်,ဂုမ်ဂန် ကန်သိုပ်,လွမ်းထိုင်;ဆီဂေး;
တေထိုင်;ဂျိတ်;ဂျိုး ဂျိတ်,မီး ဗွမ်းယွမ်း; ကန်ဂူ.ငါး;ဂျာလိပ်;ယူ,ယဝ်။

လွင်းယုဂ်.ခါ.ခေးတိပ်းတတ်း သူင်,ခပ်းခွပ်,ပးမိုင်း

လွင်းသုတ်.လူးလူရ်း ၀၂,တလိဂ်းလးဂမ်းလွံးလွံး ပေးဝးအံ ခေးလမ်,လွင်းခိုဂ်.ခါးသုတ်း
ခွင်မန်းလမ်း ခေးတိပ်းတတ်း ကန်ဂိပ်,ဂပ်းတင်း လွင်းခွင်ခမ်၊ ခေးဖေ, ခွံးကန်ပိဂ်းပိုင်းဂန်အံ.
ကမ်,ကပ်တိပ်းတတ်းတီးခိန်,တိမ်းလမ်းမိုင်းသေ ခါ.သု,တီး လွင်းပးဂါန်မိုင်း အန်.ယပ်.။
လွင်းခါ.သု,တီးလွင်းပးဂါန်မိုင်း ကန်ဝးလမ်း ခေးတိပ်းတတ်းဂမ်းဖွင်း ကန်လူပ်,လီး
ခပ်းပးခွင်လမ်းမိုင်း ကန်တိုဂ်.ခမ်ခိုတ်းယူ, အံ. မိုင်းလုပဂ်းပိုင်အန်. ခိန်,တိမ်း၊ မဂ်းမန်း၊
မီးလုယပ်.လင်, ဖါန်,တီးလွင်းပးဂန်မိုင်း ကန်ပိန် ပါင်ကုပ်,ဂုမ်ပးမိုင်းလု၊ ခေးတူဂ်းလူင်းလု၊
ခေးပိုင်ပးခွင်တိန်ဖွင်းလုသေ ကုပ်,ဂုမ်အန်.ယပ်.။

လှိုင်းဖူးခိန်,တိမ်းလမ်းမိုင်း ဂံ.လေ,ဂုပ်.ဂုန်ဝး လွင်းခွင်ခမ်၊ ပန်ဂျခွင် တူင်,ဝိုင်းဂုန်း
ကန်ပိဂ်,ပိုင်းဂန်အံ. ဖိုပ်,လု.လွင်းပးဖေ,လမ်းမိုင်း တၢ.ယုဂ်.ခါ.ဂေးလိတ်းလူရ်းပးမိုင်း ယင်း
တေဝးယာင်,လီးပတိဂ်းခါတ်း အံယပ်.။ ယွန်.ယုဂ်.ခါ.လှိုင်းအန်သေဂေး တိန်တိုင်
ခေးဂုပ်.ဂုန်ပးမိုင်း၊ တိုင်.တိဂ်းခွင် တူင်,ဝိုင်းဂုန်းကန်ပိဂ်,ပိုင်းဂန်အန်. ဂျင်းခွင်တိုင်းတွန်းသေ
လင်းဂိုတ်းဂျ်း လွင်းပိန်တိုင်ဂါန် ငလး လွင်းဂုန်းအမ်ယွမ်းဂုပ်.အိုပ်တိုင်.တိဂ်း ယု,သုင်မးယူ,ယပ်.
(Lerner, 2010)။

လိပ်းဂိုန်းအပ်.သိုင်;လွမ်း ခပ်.ဂါန်ခိန်,တိမ်းပဂ်းပိုင်လမ်းမိုင်း ကိန်တိယ

ကိန်တိယအံ. ပိန်လှိုင်းမိုင်း ကန်မီးလွင်းပိဂ်းပိုင်းလွတ်,လေးလူရ်း လှိုင်းခိုင်းဂုန်း၊
ဖိုင်းငးထုင်းတမ်း၊ ဖေ,သျ,ဂိုင်းယမ် ငလး ဂျမ်းလါတ်း လှိုင်း,အမ်သုတ်းအန်. မိုင်းခိုင်းယပ်.။ ဂွပ်းအံ
ဖိုပ်,တေဂေး,သိုင်; ပိုင်ဖိုင်ဖိုင်,ယာင်,ခိုင်းအန်. လီးဝံ.အဂ်းဂိုတ်းသိုင်; တၢ,ဂျ်းလွင်းပိဂ်,ပိုင်း
လေးလွတ်,လူရ်းပိုင်ဂုန်း ဂွန်းဂိုင်းဂန်လီးအံ. ပိန်မး ခေးဂိန်ကန်းပိုင်လူင် ခွင်ဂုပ်အးပးမိုင်း
ဖေ,ပဂ်းပိုင်လမ်းမိုင်း ကိန်တိယခပ် ဂွန်,ပိ,လီးလွတ်းလိပ်း ခွဲးပီး ၁၉၄၇ အန်.ယပ်.။ ပိုင်းတၢ, တေကပ်
ခေးဂိန်ကန်းကန်အန်. ပိုင်းသု,မာပ်းလီးခွဲး ပဂ်းပိုင်လမ်းမိုင်းအံ. ပိန်မးခေးတၢ.ခိင်,

ယ့်လူငယ်သုတ်း တၢ၊ပၢင်တုမ်ခီခ်၊ တီမ်ပးပိုင်လင်းမိုင်း ကခ်လတ်းရှိတ်းမိုင်း၊ တီလိမ်ပၢ ၁၉၄၆ တၢ၊ထိုင် တီလိမ်ပၢ ၁၉၄၉ ဆခ်.ယဝ်. (Lerner, 2010)။

လွင်းလှိုင်းလှိုင်းပးပုခ်ယၢင်၊လိဝ် ဆွဲးခးကခ်မီးဝံ.ပးပုခ်ဆမ်လၢအံ. ရှိတ်းရှိတ်းတုမ်.တိုဝ်. ဃိုင်းပိုင်တီမုတ်ခရေလီဆမ်,ဆုတ်းကွခ်, ခွင်လိုင်မိုင်းမ့,ဆံ ဃုးခီခ်,တီမ်လင်းမိုင်းကိခ်တိယခဝ် ပွင်,လှိုမးသေ ပိုင်,တၢ,ဆးဂၢခ် ကခ်မီးလွင်းခွင်းခမ်ဆခ်. ကမ်,သ့,ပးခေးပိုင်ပး တီတ်းဆိတ်းခဆ.ဆွမ်းသေ လှိုင်းပိုင်ပးခေးကခ်တေငးငါမ်,ခိုင်းဆမ်ဆခ်.ဂွလ်းယဝ်.။ ရိတ်,ဂပ်းတင်း လှိုင်းဆးဂၢခ်ကခ်လၢင်းပီခ်လွင်းခွင်းခမ်ဆခ်.သေ ပေးတေလံးရှိတ်း ဂၢခ်တိပ်းတတ်းအံဂေး ဝးလင်ခီခ်,တီမ်လင်းမိုင်းယဝ်. လင်, ခါ.ဂျၢ,ရှိတ်းဆွဲး ပၢင်ကုပ်,ဂုမ်ပးမိုင်းလခ်.လိုင်မိုင်းဆခ်.ယဝ်. (Lerner, 2010)။ လးတၢင်းကခ်ဆခ်. လၢင်းပခ်လိုင်ဝး, လွင်းသုတ်.လူ လူလ်းဝး,တ လိတ်းလးဂမ်းလွဲးလွဲး ဆံယူ,ယဝ်.။

လွင်းသုတ်.လူလူလ်း ဝး,တလွင်းလိတ်းလးဂမ်းလွဲးလွဲး ငလး လွင်းခွင်းခမ် ဆွဲးခဂ်.ဂၢခ်ခီခ်,တီမ် လင်းမိုင်းခွင်ကိခ်တိယ

လွင်းခွင်းခမ်ပိုင်လူင်သွင်ယၢင်, ကခ်ဂိုတ်,ကွတ်, ဆွဲးခဂ်ဂၢခ်ခီခ်,တီမ်လင်းမိုင်းကိခ်တိယဆခ်. လမ်း တၢ,မဂ်းမခ်; ဂုမ်းလၢတ်းလှို.လွမ်းလုမ်း ငလး တၢ,မဂ်းမခ်; ပဂ်းပိုင်ဃိုင်းမိုင်းခူတ်. (Unified Civil Code) ပီခ်ယၢင်,လိဝ် ကခ်သုမ်,ငမ်းပတ်းပိုခ်.လိုင်မိုင်းဆခ်.ယဝ်.(Lerner, 2010)။ ဂွခ်,ပံ,သပ်း သေးတူလ်း လွင်းခွင်းခမ်ထိဆိုင်; ကခ်ပီခ်ဂၢခ်မဂ်းမခ်;ဂုမ်းလၢတ်းလှို.လွမ်းလုမ်းဆခ်. လူဝ်,လံးရှို.ဝံ. လွင်းခိုဝ်းယမ်မခ်း ကွခ်တၢင်းယဝ်.။ တီးလှိုင်းလိုင်မိုင်း ကခ်မီးမုဂ်.ဃုင်ဂူခ်း လၢတ်းဂုမ်း ပိတ်,ပိုင်ဂခ်ဆမ်လၢ်ခဝ် ယူ,သပ်းဆံ. ပေးဝးလှိုင်းကဝ်ဂုမ်းလၢတ်းယၢင်,လိဝ် ပိုင်ပးပီခ် ဂုမ်းလၢတ်းလွမ်းလုမ်းဆံလိုင်မိုခ်တင်း ကီးပၢဂ်;ပိတ်; သုခ်,လံးသုခ်,ပီခ် ခွင်လှိုင်းလုမ်းဂူခ်းကေ,

ကန်ကမ်း၊လှေ၊ဂျမ်းလား၊အိမ်၊သေ လွင်းကန်အိမ်၊ လင်း၊ရှိုက်၊ရှိုက်၊ပိတ်၊ပိတ်၊ခါး၊ တော၊ထိုင် လွင်း၊အိမ်၊ကွက်၊ယပ်။ (Williams, 2007)။¹

ရွပ်၊အိမ် ကန်ကမ်း၊အိမ်၊ဂျမ်းလား၊ လှိုင်၊အိမ်၊သေ၊အိမ်၊မိတ်၊ မင်း၊မင်း၊ပိတ်၊ဂျမ်းလှေ၊ လွမ်းလှမ်း၊အိမ်၊ ပွင့်၊ဝါး၊ ရိတ်၊ခေမင်း၊မင်း၊ပိတ်၊ ဂျမ်းလား၊တင်၊မိတ်၊ယူ၊ယပ်။ လင်း၊တင်၊ကန်အိမ်၊ ပိတ်၊တင်၊လှိုင်၊ကန်၊သင်၊ထုတ်၊တင်၊ လှိုင်၊လှိုင်၊မိုင်း၊ မီး၊အိမ်၊ဂျမ်းလား၊အိမ် ကန်၊အိမ် လှိုင် သေ၊အိမ်၊မိတ်၊အိမ်၊ယပ်။ (Williams, 2007)။²

ပေး၊လှိုင်၊ရှိုက်၊တူ၊လှိုင်၊ လွင်း၊လှိုင်၊တိုင်း၊ဂျမ်းလား၊ ခွင်၊မိုင်း၊ကိတ်၊တိယ၊အိမ် ပီး ၁၉၄၇ မိုင်း၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊အိမ်၊ ဂျမ်းလား၊ ကန်၊ဂူ၊အိမ်၊မိုင်း၊ ၁၃ လင်း၊လှိုင်၊အိမ်၊ မီး၊ယူ၊ သိပ်၊မိတ်၊သေ၊ ကန်၊ဂူ၊အိမ်၊လင်း၊ပိတ်၊လှိုင်၊သိပ်၊ မီး၊ယူ၊ ၁၇ မိတ်၊ပိတ်၊ယပ်။ (Stepan, Linz and Yogendra Yadav, 2010)။

¹ တူင်၊ယင်၊လမ်း၊ တီး၊မိုင်း၊သီရိ၊လင်း၊ဂျမ်း၊ ဝါး၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊သင်း၊ခေ၊ယပ်။ မင်း၊မင်း၊အိမ်၊ဂျမ်းလှေ၊သိတ်၊ဂျမ်းလှေ၊အိမ်၊ယင်၊လှိုင် ပိတ်၊ဂျမ်းလား၊လှိုင်၊လှိုင်၊မင်း၊ယပ်။၊ ရွပ်၊အိမ် လှိုင်၊လား၊ဂျမ်း၊တင်၊မိတ်၊အိမ်၊ လင်း၊တုတ်၊ယွမ်း၊ဝါး၊ တီး၊လှိုင်၊လင်း၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊ဂျမ်းလား၊တင်၊သွင်၊မိတ်၊အိမ်၊ယပ်။၊ ဝါး၊လင်း၊မင်း၊ တိုင်း၊ယွမ်း၊ထိုင်၊တီး၊ လွင်း၊အိမ်၊ကွက်၊လှိုင်၊လှိုင်၊ပိုင်၊အိမ်၊တင်၊ကန်၊ဂျမ်းလှေ၊ကန်၊ဝါး၊မင်း၊မင်း၊ပိတ်၊ လေး၊မိုင်း၊ကန်၊ခွင်၊ဂူ၊အိမ်၊တင်၊မိတ်၊ယူ၊အိမ်၊အိမ်၊လှိုင်၊အိမ်၊ သေ ပိတ်၊သိုင်း၊ဂျမ်းလှေ၊ ရှိုင်၊ကန်၊သိပ်၊ပီး၊ယပ်။ (Sakunthala Jayamaha, 2022)။ လှိုင်၊အိမ်၊ မိုင်း၊ပီး ၁၉၇၁ တီး၊ပုဂ္ဂိုလ်၊သတင်း၊အိမ်၊ ငတ၊တီး၊လှိုင်၊ထိုင်၊ဂျမ်းလှေ၊ ရှိုက်၊မင်း၊မင်း၊ ကူ၊ရုံ၊တူ ငလး၊ ဖင်၊ဂျာ၊လီ ပိတ်၊ဂျမ်းလား၊လှိုင်၊လှိုင်၊သေ သိုင်း၊ပိတ်၊ထိုင် ပုဂ္ဂိုလ်၊သတင်း၊ အိမ်၊ ကွက်၊အိမ်၊ယပ်။ လင်း၊ထိုင် ပုဂ္ဂိုလ်၊သတင်း၊ပွတ်၊ကွက်၊ ငလး၊ ပွတ်၊တုတ်၊ ပိတ်၊ပင်၊တိုင်း၊ဂျမ်းလှေ လှိုင်၊သတင်း၊အိမ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊သတင်း၊ အိမ်၊လှိုင်၊ကွက်၊ယပ်။ တင်၊ပိတ်၊ မိုင်း၊ပင်၊ဂျာ၊တိတ်၊ယူ၊ယပ်။(Sazzad, 2020)။ အွင်၊အိမ်၊ မီး၊ထိုင်၊ပိတ်၊ခါး၊ ကန်၊ငတ၊ပိတ်၊တီး၊ ခွင်၊ဂူ၊အိမ်၊ထိုင်၊မတ်၊ရှိုက်၊ အိမ်၊ကွက်၊တင်၊ရုံ၊ ရှိုက်၊လှိုင်၊လှိုင်၊ အိမ်၊ပေး- ကိတ်၊တိယ တိုင်း၊ဂျမ်းလှေ၊ယွမ်း၊ရှိုက်၊မင်း၊မင်း၊ အိမ်၊ဂျမ်းလှေ၊ရှိုက်၊တိ ပိတ်၊ဂျမ်းလှေ၊လှိုင်၊လှိုင်၊အိမ်၊ဂျမ်းလှေ၊(Ashish Giri, 2020)။

² တူင်၊ယင်၊လမ်း၊ တီး၊ကိတ်၊တူင်၊အိမ်၊အိမ်၊ အိမ်၊ဂျမ်းလှေ၊ကန်၊ဂူ၊အိမ်၊လင်း၊ခွင်၊မိုင်း၊မိတ်၊လှိုင်၊အိမ်၊ မီး၊ယူ၊ ၇၀၀ ပါး၊ငလး၊ လှိုင်၊အိမ်၊လှိုင်၊မိုင်း၊ကိတ်၊တူင်၊ မတ်၊တင်၊ ၃၆ သေ ယိုက်၊ယင်၊အိမ်၊ဂျမ်းလှေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ကိတ်၊တူင်၊အိမ်၊ ကန်၊ဂူ၊အိမ်၊လား၊ ရွပ်၊မီး၊တိုင်း၊ ၅၀၀၊ ခွင်၊ဂူ၊အိမ်၊ဂူ၊အိမ်၊မိုင်း၊ပတ်၊ပိုင်၊အိမ်၊အိမ်၊ ပိတ်၊ဂျမ်းလား၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊ ယပ်။။ လှိုင်၊အိမ်၊လှိုင်၊မိုင်း၊ကိတ်၊ရုံ၊ ၂၀၀၅ မတ်၊တင်၊ ၄ အိမ်၊ ကန်၊အိမ်၊ဂျမ်းလှေ၊ ကျ၊ရုံ၊ပိတ် ငလး၊ ဂျာ၊တိတ် ပိတ်၊ဂျမ်းလား၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊သေ ပိုင်၊ပေး၊ပေး၊ဝါး၊ တေ၊လှိုင်၊လှိုင်၊တိုင်း၊တီး၊ ခေ၊ပိုင်၊တင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊ အိမ်၊ရှိုက်၊အိမ်၊ လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊ လှိုင်၊လှိုင်၊ ငလး၊ အိမ်၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊လှိုင်၊ ငလး၊ ငလး၊ (၁၈၃၁) အိမ်၊ ယင်၊အိမ်၊အိမ်၊ဂျမ်းလှေ၊လှိုင်၊သေ မင်း၊မင်း၊ပိတ်၊တင်၊ဂျမ်းလှေ၊ဝါး၊ အိမ်၊တီး၊လား၊ဂျမ်းလှေ၊တင်၊ချ်၊ အိမ်၊တီး၊လား၊ဂျမ်းလှေ၊လှိုင်၊သိတ်၊ အိမ်၊တီး၊လား၊ဂျမ်းလှေ၊ရှိုက်၊အိမ် ငလး၊ ဝိင်း၊ငလး၊လှိုင်၊ပုဂ္ဂိုလ်၊သေ၊လှိုင်၊ကန်၊လား၊ဂျမ်းလှေ၊သွင်၊အိမ်၊ဂျမ်းလှေ၊(တင်၊ချ် ငလး၊ အိမ်၊လှိုင်၊သိတ်၊) အိမ်၊။ ကိတ်၊အိမ်၊ဂျမ်းလှေ၊လှိုင်၊ သိပ်၊မိုင်း၊သေ မင်း၊မင်း၊တင်၊ခေ၊ အိမ်၊တီး၊သိပ်၊ကန်၊အိမ်၊ ပိတ်၊ထိုင်၊လင်း၊လေး၊မိုင်း၊ဂျမ်းလှေ၊ယပ်။။

လွမ်းဆင်,သီခ်းမၢ်ရှုင်အပ.ဂူခ်းပီး ၁၉၆၁ ဆီ ဂူခ်းလၢတ်;ဂူခ်းရှိခ်တီခ်. မီးယူ, ၃၃.၃၇ ဝါး; ခွင်ဂူခ်းမိုင်းပတ်းပိုခ်.သေ၊ ဆုံးသီခ်းမၢ်ရှုင်အပ.ဂူခ်း ပီး ၂၀၀၁ ဆခ်. မီးထိုင် ၄၁.၀၃ ဝါး;ယဝ်. (Office of the Register General, India (ORGI), 1968)။ တူင်အပ်.ကခ်းဝါးမးခ်. ရှုင်ဂူခ်းမီးပိခ်လၢ်လၢ်လၢခ်.ဂေးယု, ကပ်ရှုင်ပၢ်,ဝါးလိုင် ခိုင်းခိုင်း; ခွင်ရှုင်အပ်.ဂူခ်းမိုင်းပတ်းပိုခ်. တမ်.ပိမီးဂွခ်,။

တီးပၢင်တုမ်ဂၢခ်ခိခ်,တိမ်;ပုဂ်းပိုင်လၢ်းမိုင်းဆခ်.ငတ. ဂပ်းဂါ,လွင်းမးမခ်း;ဖေ,သု,ဂူခ်းလွ်. လွမ်းလုမ်းဆီ. ဆုံးငဂးဂၢင် လိုင်းဖုးတၢင်တူင်ဆုးအုးတီးကခ်လွ်.ဂူခ်းရှိခ်တီ ငလး; လိုင်းဖုးလၢင်တူင် ဆုးအုးတီးကခ်ကမ်,လွ်.ဂူခ်းရှိခ်တီခ်ဝပ် ရှုတ်,ပိခ်လွင်းခွင်;ခမ်မးယဝ်. (Lerner, 2011)။ လိုင်းဂူခ်းလွ်.ဂူခ်းရှိခ်တီခ်ဆခ်. ယိုခ်းယွခ်းဝါး; ရှုးကပ်ဖေ,သု,ရှိခ်တီ မးမခ်း;ပိခ် ဂူခ်းလွ်.လွမ်းလုမ်းသေ၊ ကပ်ဂူခ်းကိင်းဂလီတ်; ရှိတ်းပိခ်ဂူခ်းဂၢင် (Lingua Franca) ဆီယဝ်.။ ဖေ,လိုင်းလၢတ်;ဂူခ်းတၢင်,မိမ်းဆခ်.သမ်. တပ်.ဆေဝါး; ဖိုဝ်,တေမးမခ်း;ဂူခ်းလၢတ်;မိမ်းလီဝ် ပိခ်ပုဂ်းလီဝ်ဂု,တင်းမိုင်း တု,ယိုခ်းယခ်ယွမ်းဂုပ်.ပုး ဖေ,သု,တၢင်,မိမ်းလုး; ယင်းတေတိုင်းသေ ဂေး,သၢင်းလီ; လွင်းကွမ်,လွမ်းဆုးငဂးတိတ်,ယိတ်;ဂခ်ဆခ်. ဆီယဝ်. (Legislative Assembly Debates, 1947)။

မိုဝ်;ခိခ်,တိမ်;လၢ်းမိုင်းဆီ ဂပ်းဂါ,လွင်းမးမခ်း;ဂူခ်းလွ်.လွမ်းလုမ်းဆီ. လီ;ကပ်ခၢင်းယၢမ်း ငှပ်.ငိမးမွတ်;သၢမ်ပီး ၁၉၄၆ တေ, ၁၉၄၉ ယူ,ယဝ်.။ ကုပ်,ဂုမ်ဂခ်ငတ. မိုဝ်;ပၢခ်ပိခ် ခွင်လှုပ်ဆီဆခ်. ဂူခ်းကိင်းဂလီတ်;ခပ် ပိခ်မးဂုမ်းလွ်.လွမ်းလုမ်းငလး; ယၢမ်းလီ;လွတ်;လီဝ်းဆီ. တေကပ်ဂူခ်းပိုခ်.တီးယၢင်,ခိုင်း; (ပိုင်ခိုတ်.ငတ. ရှိတ်တီ) ရှိတ်းပိခ် ဂူခ်းလွ်.လွမ်းလုမ်းရှိဝ် ကမ်,ရှိတ်းဆီယဝ်.။ ထိုင်တီးရှုဂၢင်လွင်းခိုင်း;ခိင်ဆခ်. ဝံ.ပိခ်ဖေခ်ဂၢခ် ခၢင်းပိခ်,ပိုင်သေ လွမ်းဆင်,ပုဂ်းပိုင်လၢ်းမိုင်း ကိတ်တီယ မတ်.တု ၃၄၃ ယိုခ်းယခ်ဂူခ်းရှိခ်တီ၊ လွမ်းဆင်,မတ်.တု ၃၅၁ ယိုခ်းယခ်ဂူခ်းကိင်းဂလီတ်; ပိခ်ဂူခ်းလွ်.လွမ်းလုမ်းမးယဝ်.။ သိုပ်,သေ လုဂ်.တီးဂူခ်းကိင်းဂလီတ်; ကခ်မီးဝံ.ဂပ်,ဂပ်,ဆီ. ရှုးလီ;ကပ်ဂူခ်းရှိတ်တီယၢင်,လီဝ် မးမခ်း;ပိခ် ဂူခ်းလွ်.လွမ်းလုမ်း

ဂျာမိုင်းဆုးဆန်. ပန်ကျာ,ဆုးသုန်းပွင်တီး; ဂျာမသျှိန်လှိုင်ပွင်ထိုင်းဝါး; တေလံးခတ်းလုံ
ရှိုတ်းပိန်လွမ်းဆင်,ပန်းပိုင် ဆုံးခမ်းယမ်းဂင်လှိုင်; ၁၅ ပီးဆံသေလေး; ဝါးလင် ၁၅ ပီးသီင်းဂျာ,
တေခိုဆ်းခံးလုံတံးတတ်းဆီ လှိုင်.တီးတိန်းဖွင်းပွင်မိုင်း ပိုန်ဖောင်,ယူ,ယပ်.။ ဂူလ်းဂျာ; လွင်းခတ်း
လုံထိုင်းဆန်ဆီ. ပေ့.ယွန်းဆိုင် ပင်တွပ်,ခပ်ရှိုတ်း ဖူးရှပ်,ဂါန်ခုန် တျာ,တန်းရှိုင်းထာန်းသင်
ဆုံးတိုင်,ဂါန်ပိပ်ရှုပ်ခရေလီ ခွင်လှိုင်ပွင်ထိုင်းသုန်ဂင် လေး; ငေးမိုင်းခပ်ဆန်.ယူ,ယပ်.။
တန်းရှိုင်းထိုင်းဝါးမား ဆန်. ရှိုင်.ဂွင်.ဂါ,ဂန်တင်း လွင်းယိုဆ်းတီးထိုင်လံး; ကျာ,ဆုးဂါန်မိုင်း လေး;
တိုင်.တင်းဂါန်မာ်းမီးထိုင်းဆီ.ဆုး,လေး; လင်,ဂိုတ်,မီးမားလွင်းသုန်ခတ်းဆိုင် ဂါန်လုံ.ဂျမ်းလာတ်;
ရှိုန်တီပိန်ယု,သေ တေလတ်းရှိုတ်းပင်တွပ်,ဆန်.ယပ်.။ လွင်းလှိုင်;ကပ်ဖေ့,သျှာ,ဂျမ်းလာတ်;ရှိုန်တီဆီ.
မိုန်တင်းရှိုတ်းခွင်လှိုင်ဆီပာန်မ့်, ဆိုင်ငေးမိုင်းရှိုင်းရှားဂွလ်းဆီ ထိုင်းကမ်,တန်းလာတ်;ဂျမ်း
ရှိုန်တီဆန်. ဝါးမားယပ်.။ ဝါးဆန်. ဆုံးပီး ၁၉၆၀ ယမ်းမာ်းတတ်းဝံ. ၁၅ပီး သီင်းဂျာ,ဆန်. လွမ်းထိုင်း
ငေးမိုင်းဆီ. ရှိုတ်,ပိန်ပင်ဆေဂင်လုံမားသေ ယူ,တီးပျလီမိန်ကိန်တိယ လှတ်းယွန်းပိတ်;
လွင်းခတ်းလုံ ကါန်းကပ်ဂျမ်းရှိုန်တီယင်,လီဝ် ရှိုတ်းပိန်ဂျမ်းလာတ်;လွမ်းလုမ်းဆန်.သေ၊ လင်ကပ်ပျာ
ဂျမ်းကိင်းဂလီတ်; လုံ.ပိန်ဂျမ်းဂင် (Lingua Franca) တီးခမ်းတွန်းပိပ်ရှုပ်ခရေလီ လေး;
သုန်,လီဝ်ထိုင်းဆီ.မားယပ်. (Lerner, 2010)။

လွင်းခွင်းခမ်ထီသွင်ဆီ. ပိန်လွင်းမာ်းမန်းပွင်ပါး ပန်းပိုင်ဖိုင်းမိုင်းခွတ်.(Unified Civil Code)
ယင်င်,ဆိုင်; ရှုံးပိန်ပန်းလီဝ်ဂန်တင်းမိုင်းဆန်.ယပ်.။ မွဲ;မာ်ထိုင်ဝါး ပါးကွပ်,ပိတ်; ဖိုင်းပိုင်ထိုင်းတမ်း
ဖေ့,ရှိုင်းယမ် (ဂမ်းဆမ်ပိန် ဖိုင်းထိုင်းရှိုန်တူ) ကန်ခပ်;ပျးသုမ်,ငမ်းလွမ်း တီးပန်းပိုင်
ဖေ့,ဖိုင်းမိုင်းဆန်.ယပ်.။ ထိုင်းမိုင်းဂင်းယာန်လင်းရှိုင်းယမ် (Secular) ကန်ဝါးဆီ. လွမ်းဆင်,ပန်းပိုင်
လင်းမိုင်းတမ်းဝင်းဆန်. ထိုင်းမိုင်းဆီ. ကမ်,ယန်ဆိုင်လင်းရှိုင်းကန်လုံသေ ဂေ့,တင်;ဝံ.ဂေ့;ယျာ,
ပိန်ထိုင်းမိုင်းကန်ဂင်းလွတ်; ဖေ့,ရှိုင်းယမ်ဂွလ်းကမ်,ဂျာ; ရိတ်ခေပန်ပျာ; လွင်းလွတ်;လီဝ်း
ဖေ့,ရှိုင်းယမ်ဂွန်,ယပ်. (Williams, 2007)။ ရှုပ်ဆပ်.ဂူဆ်းတီး;ကိန်တိယဆန်. ဂမ်းဆမ်ဆီ.
ရှိုင်းယမ်ဖေ့,သျှာ, ရှိုန်တူသေ၊ တျာ, ၁၂ ဝါး; ခွင်ဂူဆ်းမိုင်းပတ်းပိုန်.သမ်. ရှိုင်းယမ်ဖေ့,သျှာ,

ကိတ်သလမ်ယပ်. (Lerner, 2010)။ မိုင်းကိတ်တိယဆံ. ဖေ၊ဂိုဝ်းယမ်ဂေး၊ ပိတ်၊ပိုင်းဂိုဝ်း
 ရှာင်၊ဂန်တင်းဆမ်လေး၊ မိုင်းခိန်၊တိမ်၊လွံ.တိုဝ်း ပန်းပိုင်၊ဗိုင်း၊မိုင်းခူတ်.ဆန်. တေလံး၊ပိန်ကန်ယန်ဆိုင်
 တူင်၊ပိုင်းပိုင်ဂုန်းသေ၊ ယ၊ရှုးလံး၊ပိန်ကန်ယန်ဆိုင် လာဝ်းဂိုဝ်းယမ်ဆံ ပိုင်ပံးဝံ.
 ဆုံးပန်းပိုင်လက်၊မိုင်းကိတ်တိယ ဂန် ၄ မတ်.တၢ ၄၄ ဆန်.ယပ်. (Lerner, 2010)။ ဂူလ်းဂး၊ ထွမ်းဆင်၊
 မတ်.တၢ ၃၇ ဆုံးလက်၊မိုင်းဆန်.သေ ခေး၊ပိုင်ပံးကန်ဝး၊ တေလံး၊တမ်းဝါင်း ပန်းပိုင်၊ဗိုင်း၊မိုင်းခူတ်.
 ကန်ဝး၊မးပး၊ဆိုင်ဆံ. ပံး၊ပး၊လွံ.တိုဝ်းလံး၊ တီးလမ်းတြး (ပွင်၊ဝး၊ ကး၊ဆး၊ပံး၊ယန်လွင်း) ၊ ပိန်ကန်
 တေလံး၊သိုပ်၊ကုပ်၊ကုင်းဂန် တီးခန်းတွန်းရှိုန်း၊ဗိုင်း၊ဆန်.သေ ပိုင်ပံးဝံ. တး၊ရှုးလံး၊ကပ်ရှိုတ်၊ပိုင်တိတ်၊
 ယမ်းကုပ်၊ဂုမ်ဂန်ရှိုန်း၊ဗိုင်း၊ဂွလ်း။ ယွန်း.ခေး၊ပိုင်ပံးကန်ဆန်.သေပုလီမ်ကိတ်တိယဆံ. တမ်းဝါင်း
 ပန်းပိုင်၊ဗိုင်း၊မိုင်းခူတ်. ကန်လွံကန်ဆန်.မး ရှုးပေးလွံ.တိုဝ်းလံး၊ ဆုံးတူင်၊ပိုင်း၊ဗေး၊သး၊ဂိုဝ်းယမ်
 ကန်ပိတ်၊ပိုင်းဂန်ဆန်.ယပ်. (Lerner, 2010)။ ပေးတူလ်းလှိုင်းဆံးသေ တီးခန်းဂန် ခိန်၊တိမ်၊ပန်းပိုင်
 လက်၊မိုင်း ခွင်လှိုင်းမိုင်းကိတ်တိယဆံ. လံးရှုန်လွံ.တိုဝ်း လွင်းသုတ်.လူးလူလ်း၊ ဝး၊တလွင်းလိတ်၊လံး၊
 ဂမ်းလွံးလွံးသေ ဂေးလိတ်၊ဆိုင် လွင်းခွင်၊ခမ် လှိုင်းကန်လံးထုပ်းလှးမးဆန်.ယူ၊ယပ်.။

လိပ်းရှိုန်းဆပ်.သါင်းထွမ်း ခပ်.ဂါန်ခိန်၊တိမ်၊ပန်းပိုင်လက်၊မိုင်း ခွင်လှိုင်းမိုင်းကိတ်တိယဆံ

ပန်းပိုင်လက်၊မိုင်းကိတ်တိယဆံ (Bunrecht na hEireann) ဆံ. မန်းမန်းမး မိုင်းပီး ၁၉၃၇
 ဆန်.သေ ပိန်ကန်ယန်လွင်းမးတီး ပန်းပိုင်ပိုင်း.ထာန်လေးမိုင်းလွတ်၊လိပ်းကိတ်တိယဆံ (Saorstát
 Eireann - 1922) ဆံယပ်.။ ပန်းပိုင်ပိုင်း.ထာန်လေးမိုင်းလွတ်၊လိပ်း ကိတ်တိယဆံ.
 ခိန်၊တိမ်၊မန်းမန်းမး ဆုံးဂေးလှိုင်းဂျုန် ၁၉၂၂ တေး၊ လှိုင်းမေ ၁၉၂၃ ယမ်းတိုက်.ပိန်
 သိုင်းဂါင်မိုင်းကိတ်တိယဆံ ဆန်.ယပ်.။ လှိုင်းသေဆံ. ဂွပ်းပိုင်း၊ဗေး၊တီး လိတ်၊ဂိန်ဂိန်၊ ဂိန်ဂလုပ် -
 ကိတ်တိယဆံ. (Inglo - Irish Treaty) ကန်တူဂ်းလွင်းဂန် ဆုံးဂေး လှိုင်းပွင်လှိုင်းကိတ်တိယဆံ၊ လေး၊
 လှိုင်းဗေး၊တင်တူင် ဂုန်းမိုင်းကိတ်တိယဆံ.သေ ဂိုတ်၊ပိန်မးလေး၊ ဆင်၊ရှိုက်တေမွတ်၊လံး၊
 သိုင်းဂါင်မိုင်းဆံ ရှိုင်းလင်းဆိုင် ခန်းတွန်းကိတ်တိယဆံ၊ခပ် ကန်ရှုမ်၊ငမ်းဝံ. ဆုံးမိုင်းယူ၊ဆန်.လှိုင်း

လွင်းတူင်.အိုင်တၢ၊လံးသုခ်,ဖွင်းငမ်းလိဝ်.လၢတ်; (National Sovereignty) ဆခ်.လုံ ယဝ်.
သုတ်.လူးလူလ်; ၀၂,တလွင်းလိဂ်;လံးလွဲးလွဲးသေ ခိခ်,တိမ်းမးယဝ်။

ဝံးပၢင်တိုဂ်း ကိင်းဂလိတ်; ငလ; ကၢ်ယၢလိခ် ကခ်ရှိုင်သွင်ပိး (၁၉၁၉- ၁၉၂၁) ဆခ်.ယဝ်.၅၂,
လင်,တူဂ်းလူင်း လိဂ်;ဂိခ်ဂိခ်, ကိင်ဂလူဝ် - ကၢ်ယၢလိခ် မးယဝ်။ ပဂ်းပိုင်လဂ်းမိုင်း ပိး၂၀၂၂ဆ်ဂေး;
ယခ်အိုင်လိဂ်;ဂိခ်ဂိခ်,ဆခ်.သေ ခိခ်,တိမ်းမးယဝ်။ လွင်းရှခ်ပိုင်ဂခ် ကခ်ဂိဝ်,ဂပ်း
ဂၢခ်တိမ်းလဂ်းမိုင်း ကခ်တေကုပ်,၅၂, မိုင်းလိဝ်အိ. ပိုင်လူင်လမ်း ပံးဝုခ်.ဖေ,ယွမ်းရှပ်. လိဂ်;ဂိခ်ဂိခ်,
သေ ယခ်အိုင်ဆခ်.ယဝ်. လင်,ကပ်လွတ်;လိဝ်းသဝ်းခေၢ ရှ်းပေးလံး; ငလ; ပံးဝုခ်.
ဖေ,သၢခ်ခတ်းလိဂ်;ဂိခ်ဂိခ်,သေ တိုခ်းတေကပ်လွတ်;လိဝ်းသဝ်းခေၢတိမ်တီး ကခ်ဝုခ်ဆခ်.ယဝ်။

ခေးမုခ်းပိုင်ယွ်,လမ်း ကၢ်ယၢလိခ်အိ. ရှ်းလံးဝံ.ပိခ် တူင်မိခ်ယခ်ပရိတ်တိခ်
လိုင်.ဆင်,လိုင်;မိုင်း ခဆေတၢ၊ ကေးသတြေလၢ၊ ဆိဝ်လိလိခ် ငလ; ကၢ်ဖုရိဂလၢခ်း လိုင်ဆိ. (မတ်.တၢ
၁)၊ တိမ်းဖွင်းကၢ်ယၢလိခ်အိ. တေလံးရှပ်.သိတ်.လၢ,ခုခ်ရှေၢခမ်းပရိတ်တိခ် (မတ်.တၢ ၄)၊ ပရိတ်တိခ်
တေလံးပခ် ငိုခ်းသေပၢင်သိုဂ်း (မတ်.တၢ ၅)၊ နွဲးမိုင်းဆိ. ရှ်းလံးတမ်းဝံ. တပ်.သိုဂ်း ငလ; တပ်.ဆမ်.
ခွင်ပရိတ်တိခ် (မတ်.တၢ ၆ ငလ; ၇)၊ ကိခ်ရှိုင်းတပ်.ဂိတ်,ခေ ကၢ်ယၢလိခ်အိ. တေလံးမိး
ဆ်းခွပ်,မဂ်းခၢခ်းဂွလ်း (မတ်.တၢ ၈) လိမ်လိုင်ဆိ.ပိခ်ကခ်လိခိုခ်းခိုခ်ဝံ.ယဝ်။ ပေးရှပ်;လိုင်
တၢင်းရှခ်ကခ်ဝုခ်; ယွမ်းရှပ်.လိဂ်;ဂိခ်ဂိခ်,သေကပ်လင်းလွတ်;လိဝ်း ငလ; တၢင်းရှခ်ကခ်ဝုခ်;
လိဂ်;ဂိခ်ဂိခ်,ဆိ. ဆေလွင်းကိင်းဂလိတ်;ခပ် ရှမ်,ငမ်းဂွလ်း၊ လွင်းလွတ်;လိဝ်း ကခ်လုဂ်.တီး
လိဂ်;ဂိခ်ဂိခ်,ပခ်ဆခ်.ဂေး; ပိခ်ကခ်ပွမ်ဂွလ်းငလ; တဂ်းလူင်,သၢခ်ခတ်းဆိဆခ်. ပိဂ်,ပိုင်;ရှိုင်းရှၢင်,
ဂခ်ရှိုင်းဆၢ,သေ ဂမ်းလိုင်ဆ်းမး ထိုင်တီးဂိုတ်,ပိခ်သိုဂ်းဂၢင်မိုင်းဂွခ်,ယဝ်. (Kissane, 2005)။

လှိုင်လခ်ဝုခ်ရိမ်, ပိး ၁၉၂၂ ဖွင်းခတ်းလုံတိမ်းလဂ်းမိုင်းဆခ်. ယခ်အိုင်လွင်းပိဂ်,ပိုင်;သွင်ယၢင်,
ဆခ်.သေ ကွဂ်,မး ပိုင်ယုဂ်းယၢင်,လဂ်းမိုင်း ၂ ဖိုခ်ယဝ်။ ယု,ဖေ, ပိုင်ယုဂ်းယၢင်,ထိဆိုင်; တၢင်,ဆေဝုခ်;
လွမ်းလူလ်;ငဝ်းလံးလိုင်;မိုင်းလင်,ဆိ.သေ ရှ်းခိခ်,တိမ်း လဂ်းမိုင်းကခ်ကိင်းဂလိတ်;ခပ် ခပ်;ရှမ်းပုး
(Political Nationalism)၊ ဖေ,ပိုင်ထိသွင်သမ်.ဝုး ရှ်းခိခ်,တိမ်း လဂ်းမိုင်းကခ်ပံးဆေဝုခ်,တလိုင်.လၢတ်;

ကံယုလီခ်လိတ်းလိတ်း; (Cultural Nationalism) နီယဝ်။ ကပ်လိတ်းဂိခ်ဂိခ်, ကိင်ဂလူဝ်-
ကံယုလီခ် ဝါးထိုင် ပင်းပိုင်လင်းမိုင်းကျ,ယုလီခ်နီ။ လီးခေးမင်းမင်းတီး
လူင်ပိုင်ထိုင်;ကိင်ဂလိတ်းယဝ်.လင်, တေရှီးလီးမီးလိုင်လီး နီယဝ်.(လိတ်းဂိခ်ဂိခ်, မတ်.တၢ ၁၈)။

ဂွမ်းနီ ပခ်ရှာပိုင်လူင် နှင်းဂါခ်တိမ်းလင်းမိုင်းရှပ်တီး ခွင်မိုင်းကံယုလီခ်လမ်. "
တေတိမ်းလင်းမိုင်းကခ်ပုတ်းပွဲ, ငလး; ခင်းပုးပိုင်ပိုင်.လတ်းရှပ် (ကမ်,အခ်)
တေလုဂ်.တီးတီးရှပ်,ရှမ်းခွင်ကိင်ဂလိတ်းခပ်သေ ဂျ,ဂမ်းခင်းခင်း.ငခ်, ကခ်ဝါးအခ်.ယဝ်။
မိုင်းယမ်းအခ် ပေးလိတ်း,တူလ်းလုမ်းလတ်းပီးမိုင်း နှင်းဂါခ်တိမ်းလင်းမိုင်းကံယုလီခ်နီဂေး;
တေမီးယူ, သမ်တွမ်း။ နှင်းမိုင်းနီ. တေမီးလုမ်းလတ်း ကခ်ကမ်,ယွမ်းရှပ်.လိတ်းဂိခ်ဂိခ်, ငလး;
ကခ်ခွဲ;ယခ်အိုင်လိတ်းဂိခ်ဂိခ်,သေ ကပ်လလွင်းလွတ်းလိတ်းဂျ, ဂမ်းခင်းခင်း. ထိုင်;တွမ်းအိုင်;သမ်.
လူင်ပိုင်ထိုင်;ကိင်ဂလိတ်း; ကခ်မီးဖေ,အွင်းအခ်.ယဝ်.(Lerner, 2010)။

ပရိတ်တီခ်နီ. အင်,ပုးနှင်းလိတ်းဂိခ်ဂိခ်,သေ အင်,ရှပ်ကျ,အျ,ဖွင်းငမ်းခပ် တေသိုပ်,တင်း;
သင်းသုမ်,ငမ်းလီးအခ်. ရှပ်ဂျ,ရှပ်,ရှမ်းယူ,ယဝ်. (Curran, 1980)၊ လုမ်းလတ်းနှင်းမိုင်း
ကခ်ကမ်,ယွမ်းရှပ်. လိတ်းဂိခ်ဂိခ်,နီဂေး; တင်းသါခ်ခတ်းကျ,အျ,ပရိတ်တီခ်သေ ဝဂ်.ငမ်ဝံ.မူ,ပိုင်
ကခ်တေကပ် ပိုင်ပိုင်.လတ်းတူဂပ်, တိမ်းသို,နှင်းလင်းမိုင်းအခ်.ယူ,ယဝ်။ ဂွမ်းနီ နှင်းပင်းပိုင်
လင်းမိုင်းကံယုလီခ်ပွင်းရှပ်;သုတ်းနီ. လီးရှပ် ငင်းလီးသွင်ကခ်ခတ်းခွင်ရှမ်းရှမ်းဂခ် (Symbolic
Ambivalence) ဝံ.ယဝ်။ ခေးခတ်းခွပ်, ကခ်မင်းတတ်းဝံ.နှင်းလိတ်းဂိခ်ဂိခ်, တၢ,ကိင်ဂလိတ်း;
ဂွမ်းကမ်,ဂျ. ပိုင်ပိုင်.လတ်းပွဲ,လိုင်.လတ်းဂေး; လီးရှပ်ပုးမီးအခ်.ယဝ်။ တူဂ်ယင်,လမ်း
မိုခ်အင်,တီးအိုင်;တိမ်းဝံ.ဝါး" ကျ,အျ,ခွင်လူင်ပိုင်ထိုင်; ကံယုလီခ်အခ်.တင်းသိုင်; ငလး;
ကျ,အျ,ဖေ,ဖွင်းငမ်း၊ ဖေ,တတ်းသိခ်၊ ဖေ,ရှ်းနှင်းရှပ်;ယင်,အီ. တေလီးလုဂ်.တီး
ရှမ်းမိုင်းကံယုလီခ် ယခ်လူင်း "(မတ်.တၢ ၂) အခ်.အင်,ဂပ်, ထိုင်;တီးအိုင်;သမ်.တိမ်းဝံ.ဝါး" ခုခ်
ရှေးခမ်းပရိတ်တီခ်နီ. ပီခ်လိတ်းလွမ်ထိုင်;မိုင်း" (တွမ်းအမ်းလင်းမိုင်း ပွင်း ၂) နီယဝ်. (The
Constitution of the Irish Free State - 1932, London)။

ဆုံးပန်းပိုင်လက်မိုင်းရှင်တီးဆန်. တိမ်းသွဲ့ပုးဝံ.ပရီးရှန် ကန်သုခတ်ဂန်တင်းသွင်ယာင်,
ဧလး; ဖွန်းလီဖွန်းလျာ. ရိုက်ရှမ်းဂန်ဝံ.ယဝ်။ ဖွန်းလီဧတ. ဂွပ်ပိုင်;တိမ်းသွဲ့,လိုင်.ဆန်ဧလး;
လှိုင်ပွင်လိုင်;ပရိတ်တိန်ရှန်လီယွမ်းရှပ်.ယဝ်. လတ်းရှိတ်းပာင်လှိုင်;တင်း; တီမူဝ်ခရေလီသေ
ခွတ်,ဖွတ်းလံ; တိမ်းဖွင်း၊ လှိုင်ပွင်လိုင်; ကံယုလိန်မားဆန်.ယဝ်. (Leo Kohn, 1932)
(W.K.Hancock, 1973)။ ဖွန်းရှို.သမ်. ကျ,ဆျ,ပာန်,ပွင်ကံယုလိန်ဆီ. လှိုင်.တီးရှန်းမိုင်း
ယန်လှိုင်ရှာ. ကမ်,ဆန်ဂေး; ကံယုလိန်ဆီ. တိုက်.ပိန်တုံးမိုင်းလှိုင်ပွင်လိုင်;ပရိတ်တိန်ရှာ.ဆီ
ရှိုတ်,မီးမား လှိုင်;သုဂ်.ယုင်းလွမ်း ကျ,ဆျ,ပာန်,ပွင်ဆန်.ယဝ်။ ပေးဆန် တေသိုပ်,ရှိတ်းပိန်
တူဝ်မီဆီယန်ကိုင်ဂလိတ်းရှာ,ရှာ. ကမ်,ဆန်ဂေး; တေသိုပ်,ယွန်း လှိုင်;လွတ်းလိမ်းသမ်းတိမ်တီး;ဧဆ,ဆီ
ကွက်,မားပရီးရှန်သွင်ကန်ယဝ်. (Lerner, 2010)။ ဂမ်းလင်မားဧတ. ပရီးရှန်ကန်ယိုန်း;ယွန်း
လှိုင်;လွတ်းလိမ်းသမ်းခေတ်တိမ်တီးဆန်. ရှိုင်ယု,မားသမ်းဝမ်းယူ,ယဝ်။

မိုင်းပီး ၁၉၂၃ ကံယုလိန် ပိန်မားလှိုင်;လှမ်း ငဝ်;ငုန်းလတ်းလိုင်;လှိုင်သေ ဖိုဝ်,ထိုင်ပီး ၁၉၂၄
တီးပာင်တုမ်လှိုင် ငဝ်;ငုန်းလတ်းလိုင်;လှိုင်ဆန်. ခတ်းလှိုင်ပွင် တျ,ရှို;လိက်;ဂိန်ဂိန်, ကိုင်ဂလှိုင်-
ကံယုလိန် ပိန်မား လိက်;ဂိန်ဂိန်, ကန်တူဂ်းလှိုင်;ဂန် ဆုံးဧဂးလိုင်;မိုင်းလွတ်းလိမ်းသွင်မိုင်းဆီဂေး;
ကွင်,မာန်မားယဝ်. (Harkness, The Restless Dominion)။ ထိုင်ပီး ၁၉၃၁ မား ဖေ,ပရိတ်တိန်
လိမ်းမတ်းတတ်းရှိတ်း ကွက်,ပန် ခေး;ပူင်ပရီးဝိတ်သမ်ဆီလတျ (Statue of Westminster, 1931) ကန်တုး
တေရှပ်.ပာဂ်,တိမ်ထုန်း;ပန် ကျ,ဆျ,ဖွင်းငမ်းရှင်းခေ ခွင်လှိုင်;လိုင်;မိုင်းတူဝ်မီဆီယန်,ဆန်.ယဝ်။
ဝါးလင်ဆန်.ဆီ လိုင်;မိုင်းကံယုလိန်ဆီ. လွတ်းလိမ်းထိုင်,ရှာင်းသေ ပိန်မားလိုင်;မိုင်း မီးသုန်,
ပူင်ပရီးရှင်းခေတ်တိမ်ထုန်း; ကန်ကမ်,တမ်းပိုင်းကိုင်ဖွင့်ဆန်.ယူ,ယဝ်။

ဖိုဝ်,ဝါး; ကမ်,မီးရှိုင်;ရှပ်,ရှမ်းတင်းဆွက်; ခွင်ပရိတ်တိန်ယဝ်.ဆီ လှမ်းလောင်း
ဆုံးမိုင်းကံယုလိန်ခပ်ဆီ. တိုင်းခွက်;ရှိတ်းလံ; ဂာန်မူဆီ.ဧမးလက်မိုင်းမားယဝ်။ လိမ်ပိုင်းဂေး;
လက်မိုင်းဆီ. ဝံ.ပိန်လက်ဆမ်းသေ ခိန်,တိမ်းမားဂွလ်းဧလး; ကမ်,လှိုင်;ပိုင်တံခါးယာင်း၊
မူဆီ.ဧမးပွင်ပိန်လံ;မားငါးငါးယူ,ယဝ်. (Lerner, 2010)။ ပိုင်ခိုက်.လမ်း လှမ်းဆင်,လံးတင်း

၀၂တလွင်းလိက်လမ်းလွှဲလွှဲ (Incrementalism) သေ မူဆီးမေးလီးမား ခေးပိုင်ပီးဆီးလက်မိုင်း ကဆီးမီးလွင်းသုမ်,ငမ်းလူလုံး ကိင်းဂလိတ်;ခပ်ဆန်း.ယဝ်။ မိုင်းပီး ၁၉၃၃ ပာဂ်;ပိတ်;လီးမား မတ်.တၢကဆ်ဝါး တေလီးယွမ်းရှပ်.သိတ်.လၢ,ခုဆ်ရှေ့ခမ်းပရိတ်တီဆ် ငလး; တေလီးတၢင်, ခေးယွဆ်းခိုဆ်တီး လုမ်းဂိုဝ်းဂုမ်ပရိတ်တီဆ် (Rights to Appeal to the Privy Coucil) ဆန်း.သေ၊ ထိုင်မိုင်း ၁၉၃၆ ဆ် ပူတ်;ပိတ်;လီး မတ်.တၢဖေ,ဖွင်းငမ်း ကဆ်ဂပ်;ဂိတ်,ဝိ.တင်းခုဆ် ရှေ့ခမ်းပရိတ်တီဆ်ဆန်း.တင်းသိင်းယူ,ယဝ်. (Brian Farrell, 1988)။ ပာဂ်;ပိုင်လက်မိုင်းရှပ်တီး ကဆ်မီးဝိ. မတ်.တၢ ၈၃ ကဆ်ဆ်. မူဆီးမေးလီးထိုင် ၄၁ ကဆ်သေ မိုင်း ၁၉၃၇ ငတ. ပိုင်ပီးလီးမား ပာဂ်;ပိုင်လက်မိုင်းမ့်,ကျ,ယၢလိခ် (bunreacht na he'ireann) ယူ,ယဝ်. (Lerner, 2010)။

ဆင်,လီးဆ်;သေ လက်မိုင်းခွင် မိုင်းကၢယၢလိခ်လွတ်;လိင်းသင်းခေ (Free Irish Staye) ဆ်. ပိခ်မားတူဝ်ယၢင်,ခွင် ၀၂,တလွင်းလိက်လမ်းလွှဲလွှဲ (Incrementalism)ဆန်း. ထိင်းကဆ်ဆိုင်;ယဝ်။ ဆ်းငးပီးရှဆ်ကဆ်ဝါး တိုဆ်းကပ်လွတ်;လိင်း ငလး; ကပ်လွတ်;လိင်းတို;လွင်းသုမ်,ငမ်းခွင်ကိင်းဂလိတ်; ဆ်းပာခ်ယၢမ်းဆ် ကမ်,ပိတ်,လၢတ်;ဝါး ကဆ်,ဂၢတ်;ကၢယၢလိခ်ဆ်. တေဂျ,လီးလုံတေ.တေ.သေ ခိခ်,တိမ်းမားဆ်.ဂေ; တေလီးဝါး ပိခ်ဂၢခ်မားတၢခ်,တၢခ်,ယူ,ယဝ်။ ပိုင်းတၢ,ဂူဆ်းမိုင်း ကၢယၢလိခ်တင်းလုမ်းငတ. လွတ်;လိင်းသင်းခေတိမ်တီးဆ်. ပိခ်တၢ;ယိုင်းလူင်ယဝ်။ ဂူလ်းဂါး ယွဆ်.ငမ်းလီးပဂတိကဆ်ပိခ် လိဂ်;ဂိခ်ဂိခ်,တင်းကိင်းဂလိတ်;လုံ၊ လွင်းကိင်းဂလိတ်;သုမ်,ငမ်းဝိ.လုံ သေ တၢ,တေလွတ်;လိင်းတိမ်တီးဆ်. မီးမားလွင်းခါတ်;ခွပ်,တင်းဆမ်လူင်ယဝ်။ ယၢမ်းငမ်းလီးမိုခ်ဆ် ဆ်းလက်မိုင်းဆ်. ကမ်,တိမ်းသို့,ပး ခေးမုဆ်းယွမ်းယိမ်းသေ ပို့,ဝွင်,ဝိ.တင်းဆမ်ဆ်.ယဝ်. ပိခ်ကဆ်ခိးလုံမုင်းမၢင်,လူးလီးတၢင်း ကဆ်တေသၢင်,ထုဂ်,လီး တၢ,ခါဝ်းဂိခ်ဆ်.ယဝ်။ လွမ်းဆင်, လွင်းခိုပ်;ဆ်းခိုခ်;ယွ,မားသေ တေလီးလၢတ်;ဝါး လွင်းသုတ်.လူးလူလုံး လီးတၢင်းကဆ်ဆ်;ဆ်. ကွင်,မၢခ်ယူ,ဆ်ယဝ်။

ဆပ်.သား;ဆိဝ် လွင်းသုတ်.ထူးလူလုံး ဝါတလွင်းလိက်;လားဂမ်းလွီးလွီး (Incrementalism)

မိန်ဆင်,ပခ်ဝံ.တူဝ်ယာင်,တီးဆိဝ်ဆခ်.ယဝ်. ဆင်းခဂ်.ဂါခ်ခိခ်,တိမ်;ပဂ်;ပိုင်လဂ်;မိုင်းဆိ.
တီးသုတ်.ထူး လွင်းရှပ်.ရှခ်ပိဂ်,ပိုင်ဂခ် ကခ်ဂံ.လေ,ဂိုတ်,ပိခ် ထိုင်ထာခ်; ကမ်,လာင်းငဝ်;
လာင်းယာင်,ဆခ်.ဆိလ်.တိုင်းလီးလားတောင်း ဝါ,တလွင်းလိက်;လားဂမ်းလွီးလွီးဆိ.ယူ,ယဝ်. လားတောင်း
ကခ်ဆိ;ဆိ. ကမ်,လွ်;ကခ်မီးဝံ.ပိုင်တါ ပဂ်;လိဝ်ပိင်;လိဝ်။ ကိုင်ဆိဝ်လိုင်;မိုင်းတမ်းမီးသေလေးသင်၊
ကိုင်ဆိဝ်လွင်းရှေ့ရှမ်း ကခ်လီးတေ,သူ;ယူ,ငလေးသင်၊ ကိုင်ဆိဝ်ဂါပ်;ပာခ်သေလေးသင်
လူဝ်,လိုင်.ရိုဂ်ဆိ လာင်းလွ်.တိုင်းလီး ရှုံးပေးထုဂ်,မိခ်;ယူ,ယဝ်.။ တာမ်ဆင်, တူဝ်ယာင်,
တောင်းဆိဝ်လိုင်;ပးဆိဝ်ဆခ်.သေ လွခ်.မွခ်;ပိုင်လိုင် ခွင်လွင်းသုတ်.ထူးလူလုံး ဝါ,တလွင်းလိက်;လား
ဂမ်းလွီးလွီးထမ်း ပိဂ်.သမ်.ရိုဂ်.တေ,လေ,လှား လွင်းလိက်;လားဂမ်း.ထွဂ်,သါပိုခ်; ခွင်လိုင်;မိုင်းဆခ်.
တာခ်,လွ်ဆိုင်;ဂေးယု, ခဂ်.ဂါခ်ခိခ်,တိမ်;လဂ်;မိုင်းဆိ. ကမ်,တူလုံးရှခ်ပိခ် ဖှာင်ဆးဂါခ်လုဂ်.ဖိုခ်.
သေ ကပ်ပးဆမ်ရှပ်;ဝးလိုင် ရှုံးမေ့မုင်;ခမ်း ပုခ်.လိုင်ဆခ်.ဂျ,ဆခ်. ယဝ်.။ သဖေးမခ်;
ထိုင်;ယာင်,ဆိုင်;ငတ. ပိခ်လွင်းမဂ်;မခ်;ကခ်ဝး ဆးဂါခ်မာင်လွင်း လိုင်.ဆင်, ပိုင်ခွတ်,ဖွတ်;
ပိုင်ပခ်,ရှုခ်; တူင်,ဂါခ်လိုင်ပိုင်လိုင်; လိမ်လိုင်;ဆိ. လူဝ်,လီးမဂ်;တတ်;ပိုင်ပး တိတ်;တေးသေတု.
ဆးဂါခ်မာင်လွင်းသမ်. တူဂ်;ပိုခ်. လမ်,လွင်း ဂးရိုဂ်ဂေးယု, ကမ်,တပ်;မဂ်;တတ်;ပိုင်ပးတိတ်;တေး
ဆိဆခ်.ယဝ်.။ လိုင်ဆခ်.သမ်. လွင်းမတ်;လွ် တု,ရိုတ်;ရှုံးဆင်းတူင်,ဝိုင်းဂခ်ဂုခ်; ကခ်ပိဂ်,ပိုင်ဂခ်
မေ့ယွမ်းရှပ်.တိုင်.တိဂ်; ဂးခခ် ကခ်လိုင်;မိုင်း ငလေး ဂုခ်;မိုင်းဖို;ခွ်;ဆခ်. ကမ်,ဆခ်ဂေး တိုင်.တိဂ်;
ငလေး ဂးခခ် ကခ်ယူ,တီးတူင်,ဝိုင်းဂုခ်;လိုင်;ပိဂ်,ပိုင်ဂခ် ခွ်;လီးဆခ်. ပိုင်းမာပ်;မး၊ ခပ်;ပးမး
ဆင်းလဂ်;မိုင်းဆိ. ကမ်,ရိုတ်;ပိခ်ယဝ်.တူဝ်;လီး ဆင်းခါဝ်;ယာမ်;ပွတ်;ပွတ်;ကွခ်, ဖွင်းခိခ်,တိမ်;လဂ်;မိုင်း၊
လာင်းပိခ်ကခ်လူဝ်,လီးကပ်ခါဝ်;ယာမ်;ရိုတ်;ဂျ,ဆိ မဂ်;မခ်;ပး ခေးဆိ.ယဝ်.။

ဂါခ်ခိခ်,တိမ်;လဂ်;မိုင်းဆိ. ဂျ,လွမ်းခေးဂါင်လိုင်ဂုခ်;ဆမ်မာ,လါဂွလုံး ကမ်,ပိခ်. ဆင်,ရိုဂ်တေ
လီး လွင်းဂမ်.ယခ် တီးတူင်,ဝိုင်းဂုခ်; ကခ်ပိဂ်,ပိုင်ဂခ်ဆခ်. ဂျာင်;ဂျာင်;ချာင်ချာင် ဂးဆင်,ပိုင်ပိခ်လီး တ

ဂ်းလှိုင်၊ဝိ.အဂ်းခိုင်ပွင်အံ ကုပ်၊မးပးအိုင်ယဝ်.ယဝ်။ ကိုင်အိုင်ငဝ်းလးလိုင်မိုင်းသေ
ယိုင်မီးမုဂ်.ဖုင်ကန်တေလံးခိးလုံသို့၊ပခ် ရှုံးလိးပးဂန်ဂွါင်းခွင် ကမ်၊အခ် ဆုံးဂးမုဂ်.ဖုင်
လှိုင်အခ်. ယိုင်မီးလွင်းပိဂ်၊ပိုင်; ယ့်၊အမ် ဂါန်ရှိတ်းရှုံးလိးလွင်းဖွမ်.လုံအံ.
ယိုင်ခိးအံးတိုဝ်းယာပ်၊ယိုအ်းယဝ်။ တၢ၊တေခါမ်ပူအ်.လိး ငဝ်းလးသွင်ငးအံ ခဂ်.ဂါန်ခိးအံ၊တိမ်;
လဂ်းမိုင်းအံ. ကမ်၊တူဂ်းဂုခ်ဝး၊ လုံးသုခ်၊လိးသုခ်၊ပိခ် ယေးကတ်းကင်၊လိးယေးပွဂ်; အံသေ
ဝိ.ပိခ်ကခ်.ခဂ်.ယာင်၊အိုင်; ဆုံးကခ်.ခဂ်.တင်းတင်းလံးယဝ်. ယုဂ်.ကပ်ခေးတိပ်းတတ်း ခါ.သို့၊တီး
ခွပ်၊ပးမိုင်းလုံ၊ ယုဂ်.ကပ်ခေးပူပး ကန်ကင်းယွခ်;ကွဂ်, တီးပွင်၊လှိုင်တွခ်;အိုင်;ယာင်၊အခ်. ငလး
ခေးပူပး ကန်အးလင် ကမ်၊ငမ်၊ဂခ်အခ်. သို့၊ပးလုံသေယဝ်. တင်းယုဂ်.ခါ.ပိတ်;
လွင်းကမ်၊ဖွမ်.လုံဂခ် တင်းကတ်းပွင်တၢ၊သိုပ်၊ဂျးအးလိးယူ၊ယဝ်။

လွင်းယုဂ်.ခါ.လှိုင်.အခ်အံ. ဂိဝ်၊လူဂ်းလွင်းဖုင်;ခွင် တူင်၊ပွင်းဂုခ်; ကန်ပိဂ်၊ပိုင်;ဂခ်သေ ယၢ၊
ရှုံးလိးပိခ် လးဂေးလိတ်; ထိုင်တၢလုံ ဂိဝ်၊တၢအခ်.အံ. လမ်၊လွင်းတေ.လှိုင်လၢင်တေ.ယဝ်။
မိုင်းခိးအံ၊တိမ်;လဂ်းမိုင်းအံ. ကမ်၊ရှိတ်းလွင်းတိပ်းတတ်းကန်ယာပ်၊ယိုအ်းသေ တေလံးငဝ်းယာင်၊လူဂ်း
လွင်းယုဂ်.ခါ.ပိတ်;အံ ကမ်၊လုံးဝး၊ လးတၢင်း ဝး၊တလွင်းလိဂ်းလးဂမ်းလုံးလုံး ပခ်ခေးလုခ်၊ယူ။
မိုင်းအးမးအံ. အင်, ရှိပ် ခေးဖုင်;ခွင် တူင်၊ပွင်းဂုခ်;ကန်ပိဂ်၊ပိုင်;ဂခ် တေပးမးဂွါင်းခွင် ကမ်၊အခ်
ပိုဝ်းတၢ၊တေလံး လွင်းဂမ်၊ယခ်ခပ်အခ်. ခပ်.မါကန်မီးခေးရှပ်.ပာဂ်၊တိမ်ထုခ်;အခ်.ဂေး
လှိုင်၊လိးကတ်းပွင်ပးယဝ်။ ကခ်.ထိအိုင်;အံ. ပိခ်တၢ၊ယိုခ်ယခ်တိမ်;တၢင်, လွင်းဝးမီးဝိ.
ပးဂုခ်ကန်ပိဂ်၊ပိုင်;ဂခ်အခ်.ယဝ်။ လင်အခ်.ကင်, တေလံးခပ်;ခိုင် ခဂ်.ဂါန်လွင်းတိပ်းတတ်း
ဖေ၊ပးမိုင်းမိုင်းအး ကန်ရှုမ်;ပးလိးတင်းသိုင်;အခ်.ယဝ်။ ပိုင်ခွတ်,ဖွတ်; ပခ်,ရှုခ်;
ခွင်မုဂ်.လုမ်းလိုင်;မိုင်း လှိုင်.အင်, တိခ်းဖွင်း၊ လှိုင်ပွင်လိုင်; လိမ်လှိုင်;အံ;လုံ ကန်မီးအံ;
ပဂ်းပိုင်လဂ်းမိုင်းအံ. ကင်းပိခ်ခွပ်၊ပိုင်လမ်၊လွင်းသုတ်း တၢ၊လွင်းတိပ်းတတ်း ကန်တေတမ်းဝါင်း
မိုင်းအး ကန်ပိခ်,ပိင်လိဂ်းလးဂးတိုဝ်းအခ်.ယဝ်။

တီးဆုံး တေမီးမားခေးထာမ်ကန်ဝား၊ ဆုံးတူင်၊ဂါန်မုဂ်.လုမ်းလိုင်;မိုင်း (State Institutions) (တူင်ယာင်,- လွှန်းပိုင်လှိုင်းတင်း၊ လွှန်းပိုင်လွမ်လိုင်; (ရိုဝ်) လွှန်းပိုင်တီးဆုံးဖွင်း၊ လွင်းလိဂ်,မိင်,ကျ,အ၊ ခွင်လက်.လှိုင်ပိုင်လိုင်;သုန်ဂါင် ငလး၊ လေးမိုင်း လိမ်လှိုင်းဆုံး) ဆံ. လှိုင်းတူင်,ဝှင်းဂုန်းကန်ပိဂ်,ပိုင်;ဂန် မီးလွင်းဂတ်.လောင်း၊ ခပ်;ရှုမ်းတီးဆုံးတိုင်ပုးလွမ်းလီးဂးရိုဝ် ကန်ဝားဆန်းယဝ်။ ခေးထာမ်ကန်ဆုံး လမ်းလွင်းလှိုင်လိုင် ပိုင်;တု,ခေးတိပ်;တတ်း ကန်တေယုဂ်.ခါ.လူး ခွပ်,ပိုင်;ပီးမိုင်းဆန်း.တေ.ယဝ်။ တီးခပ်.ဂါန်ဝံ.ပုန်းမိုင်းအုတ်တိပ်;တတ်း ကန်လတ်;ပိုင်ဝံ. တု,ယုဂ်.ခါ.ကွဂ်,တီး၊ ခပ်,ဂါန်ခိန်,တိမ်း လင်းမိုင်းဆံ.လှိုင်းမုဂ်.လုမ်း ကန်မီးလွင်းဖွင့်,ခွပ်,ပိုင်;ဂန်ဆန်း. ရှု.တေခွပ်;ပုး ရှုံးထိုင်တီး တေ.ယု,ယဝ်။ လှိုင်ဆန်း. ဆင်,ရိုဝ် လှိုင်းမုဂ်.လုမ်းလိုင်;မိုင်း (State Institutions) တေဂတ်.ခိန်,လိန်,ဖေ၊ ဆင်,ရိုဝ်တေတီးဆုံးတိုင်လီးဂုင်းခွင်သုတ်း တု,တူင်,ဝှင်းဂုန်း ကန်ပိဂ်,ပိုင်;ဂန်ဝံ.ဆုံးလှိုင်းမိုင်းဆန်းဆံ. ကမ်,တပ်;လတ်;ဂေး၊ ရှု.လှိုင်,လီးမီးယဝ်။ ခွပ်;တေ. လှိုင်း ခေးတိပ်;တတ်းဆန်း. ပိန်ရိုတ်းလွင်းယုဂ်.ခါ.သု, ဆုံးခွပ်,ပိုင်;ပီးမိုင်းဆန်း.ဂေးလီ ကမ်,ပိန်ရိုတ်း ဂေးယဝ်. ဆမ်.ဂတ်.ခွင်မုဂ်.လုမ်းလိုင်;မိုင်းဆံ. ကမ်,လှိုင်းအုတ်ဂါန် ကန်တေလီးယွမ်းတိမ်,ခိန်,လှိုင် ဆံယဝ်။

လှိုင်ဆန်း. လှိုင်းခေးပိုင်ပီး ကန်မင်းတတ်း ကမ်,ဆန်း ခါတ်;ခွပ်,ဆိုင် မှု,ပိုင်လှိုင်.ငါ.ပီးမိုင်း ကန်ဂပ်;ဂါ,တင်း လှိုင်းခေးတိပ်;တတ်း ကန်တေယုဂ်.ခါ.တီးမိုင်းအုတ်ဆန်းဆံ. ကပ်သု,ပုးလီး ဆုံးပပ်;ပိုင်လင်းမိုင်းယု,ယဝ်။ ရိပ်,ဂပ်;လှိုင်; အုတ်ဂါန်ကန်ခပ်တေလီးတိပ်;တတ်း ကန်ကမ်,ဂုးယာင်,လိပ်(တူင်ယာင်,- တီးဆုံးဖွင်း၊ ဂေးမသျိုန်ခိုဂ်.တွန်း၊ ပါင်တုမ်လှိုင် လိမ်လှိုင်းဆုံး) ဆန်း. မွပ်;ပန်ကျ,အ,တိပ်;တတ်း၊ သုန်,ပိုင်ကန်တိမ်းတိုင်,ရှိုးငါန်းလီးသေ ခိုန်းဝံ. ခေးလီ.လမ်းမု,ပိုင် (Directive Principle) ယဝ်. ခါတ်;ခွပ်,လီးယု,ငသး။³ တူင်ယာင်,လမ်း တီးမိုင်းဂိန်တိယဆံ. တု,မင်းတတ်းဂုမ်းလတ်;လှိုင်.လွမ်းလုမ်းတူင်;မိုင်း ငလး၊ ပပ်;ပိုင်ဖိုင်;မိုင်း

³ ခေးလီ.လမ်းမု,ပိုင်(Directive Principle) ကန်ဝားဆံ. ဆင်,ရိုဝ်တေကမ်,ပိန်လိမ်;ကပ်;ပန်ကျ,အ, ရှုမ်းခွပ်,ရှုမ်းလိန်ဆန်း. လွမ်းလှိုင်;ပပ်;ပိုင်သေ ပိုင်ပီးမင်းတတ်း ခေးခါတ်;ခွပ်;/ ခွပ်,ပိုင် လှိုင်.ဆင်, လွင်းရှုံးအပ်.ယမ်ရိုတ်းလွမ်း သုန်,လီးသုန်,ပိန်ဂုန်း၊ လွင်းရှုံးကုပ်,ဂုမ်လွမ်းဂုန်းမိုင်း ကန်မု,ပိုင်တေလင်းပေး.ယွန်းသု, လွင်းရှုံးလီးပုးမုဂ်.လုမ်းလှိုင်းဂပ်;ဂါ,ဆန်း.တင်းသိုင်;သေတိပ်;တတ်း လိမ်လှိုင်းဆုံးယဝ်။

ခုတ်တုတ်မိုင်းဆန်၊ ဖေ၊ဆိုင်ပန်ပုန်းဖွန်းတီး၊ လိုင်းမှတ်လုမ်းလှိုင်ပွင့်ထိုင်းသေလေး၊
ထိုင်းဖေ၊ဆိုင်သမ်၊ ယွန်မင်းတတ်းထိုင်းဆန်ဆီ၊ ဆင်၊ရိုက်တေကမ်၊တုမ်၊တိုက်၊ သုန်၊လီး၊
လွင်းယီဆ်၊ငလး၊ လွင်းရှုမ်၊လုမ်းသုန်၊လီး၊ ခွင်ထိုင်းလုမ်းဂုန်းကေး၊ဆန်၊ ခိုန်းကပ်
ခေး၊ထီ၊လမ်းမူ၊ပိုင် ခါတ်းခွပ်၊မားယပ်။ (Lerner, 2010)။ ထိုင်းဆန်ထင်၊ ရိပ်၊ဂပ်းအားဂါဆ်
ကန်မီးပီးရန်ပိတ်၊ပိုင်ဂန်ဆန်၊ တေကမ်၊လုံး လွင်းယုတ်၊ခါ၊ တာ၊ဂေး၊လိတ်းဂျာ၊ ထိုင်တုတ်လှိုင်၊
တုတ်ဆန်၊သေ၊ တေဖေး၊သင်းလီး၊ လွင်းလိတ်းလီး၊ခိုန်းယုတ်၊ ကန်ထပ်းလွမ်းဂါဆ်လှိုင်၊ မိုင်း၊ ကန်မီး
ခေး၊ရှပ်၊ပတ်၊ တုတ်၊ဖူးဂပ်းဂါ၊ဂူးဂေး၊ယပ်။။

လွင်းခါတ်းခွပ်၊ ငလး၊ လွင်းထင်းထုတ်းယွမ်း နှင်းလွင်းသုတ်းထူးလူလုတ်းဝါ၊တလွင်းလိတ်းလီး၊ဂမ်းလွီးလွီး

နှင်းလွင်းသုတ်းထူးလူလုတ်းဝါ၊တလွင်းလိတ်းလီး၊ဂမ်းလွီးလွီးဆီ၊ မီးလွင်းထုတ်းယွမ်း၊ လွင်းခါတ်းခွ
ပ်၊ဖွင်းယပ်။။ မိုင်းထုတ်းပွင် တုတ်၊ကပ်ခေးကုတ်၊ဖေ၊ပီးမိုင်း ယုတ်၊ခါ၊ဂျာ၊မိုင်းအားဆန်၊ ပေးမီးလွင်းထုတ်း
ယွမ်းဆီ ခါတ်းရိုက်မား ထင်းဂိုတ်၊မီး လွင်းခိုင်၊ခိုင်လှိုင်၊ ပတ်းခါတ်းလှိုင် ကန်ကမ်၊လီပီဆ်ဆန်၊ယပ်။။ ထင်း
လုတ်းတုတ်းထိုက်၊ သုန်၊လီး၊သုန်၊ပီဆ်ပိုဆ်၊ထာဆ်လှိုင်၊ ဖေ၊ဂါဆ်ထုတ်းခါတ်းဆီ၊ ကမ်၊ထင်းပိန်၊ပိုင်
လိတ်းလီး၊ငါးငါးသေ ထင်းသိုပ်၊ယပ်းခါတ်းရိုက်ဂျာ၊လှိုင်၊ နှင်းငေးဂါဆ် လင်းသင်၊ဖေ၊ ရှိန်းဖိုင်၊ ငလး၊
လင်းသင်၊ဖေ၊တီးသိဆ်ဆီ၊ ရိပ်၊ဂပ်းတီးပွင်၊ ခွင်ခေးပွင်ပီးပင်းပိုင်လင်းမိုင်းသေ ကမ်၊ထင်းလီး၊
ခေး၊တုတ်းလှိုင်ဂန်လှိုင် လိမ်ထိုင်းဆီ၊ ခါတ်းယပ်းမား ထင်းဂိုတ်၊ပီဆ်ပန်ရှာဆီ Hanna Lerner
လာတ်းဝါ၊ယုတ်၊ယပ်။။

ထိုင်းဖူးဆီဆ်၊တိမ်ပင်းပိုင်လင်းမိုင်းဆီ၊ မိုင်းထုတ်းထိုက် လွင်းသုတ်းထူးလူလုတ်း incrementalist
ဆန်၊ ဆင်၊ရိုက်တေကမ်၊ရှင်လင်လုတ်းပိတ်း သုန်၊လွတ်းလိတ်း ငလး၊ ပိုဆ်၊ထာဆ်သုန်၊လီး၊သုန်၊ပီဆ်
ခွင်ဂုန်းဂိုင်းမိုင်း ကန်ပီဆ်ခန်းတွန်းလမ်းလွင်းလှိုင်လင် နှင်းလင်းမိုင်းဆန်၊ တင်းလီး၊ဝါ၊ဆင်းယုတ်၊ယပ်။။
ပိုင်ခိုက်၊လမ်း ရိပ်၊လုတ်းခေး၊ဖွင့်၊ခွဲ၊ ဖေ၊ရှိုင်းယပ်သေ ပိုင်၊ကမ်၊လီး၊ခေး၊တုတ်းလှိုင်၊ငလး၊
ယုတ်၊ခါ၊ဂျာ၊မိုင်းအားဆီ၊ ထင်းဂိုတ်မီးမားသါင်၊ ကန်ထင်းထုတ်းထိုက်၊ သုန်၊လီး၊သုန်၊ပီဆ်မိုင်းအား

(ပိုင်ယု, သုန်,လွတ်;လိဝ်းဖေ၊လောင်းဂိုဝ်း ငလ; လွင်းယီခ်,ငင; ခွင်လှိုဝ်းလုဂ်းလုမ်းကန်ပိဂ်,ပိုင်ဂန်) ဆန်.ယဝ်.။

လွင်းလုတ်;ယွမ်းထိင်းခေး;ခိုင်;သမ်. လွင်းလတ်းဇိန်ကန်တူဂ်းလှိုင်းဂန်မားဝါ; တၢ,လှိုင်းဂိပ်. ဆီသေ ကမ်,တိမ်;တၢင်,ဝိ. ဆုံးလဂ်းမိုင်းဆီ. လၢင်းသိုပ်,ယၢဝ်းခၢဝ်းဂျိုင်လှိုဝ် ကန်လၢမ်းထၢင်,ဝိ. ဆန်.ယဝ်.။ လွင်းလတ်းဇိန်ဆွဂ်;ခွပ်, ကန်ဂပ်းဂါ,ပဂ်းပိုင်လဂ်းမိုင်း ကန်တမ်းဝိ. တၢ,လှိုင်းဂိပ်.ဆန်.လှို. လွင်း လတ်းဇိန် ကန်ပူင်ပါးလှိုင်းပဂ်းပိုင်ဆန်.လှို လှိုင်းဆီ. တီးလှိုင်းမိုင်းမား လၢင်းတင်းသဝ်းဂျိုင်လှိုဝ် ကန်မုင်းမွင်းဝိ.ဆန်.ဂေးမီး၊ လၢင်းမူခ်.ငမးယၢပ်,လှိုဝ်ဂဝ်,မားဂေးမီးယဝ်.။ ဖွန်းယွန်းမန်းလမ်း ဂါးခန်ပိုခ်.ထၢခ် ကန်ဂုပ်.ဂုန်ဝါ; တေခိုပ်;ဆူးခိုခ်;ယု, လွမ်းခၢဝ်းယၢမ်းမားဆန်. ဂိ.လှိုင်း.ဆၢန်းဝိ. တၢ,ဖေး,သၢင်းလှိုင်းမိုင်းသေ၊ လွင်းလတ်းပွင် မှိုက်ကမ်,လမ်.ဆမ်.ကမ်,ခုခ်, ကန်ကမ်,လှိုင်းလးလီတီးသုတ်းဆီ. ဂိ.လေ,ယိုခ်းယၢဝ်းပိတ်းယဝ်.။

လွင်းလုတ်;ယွမ်းခေး;ထိသၢမ်လမ်း ဂပ်းဂါ,တင်းလွင်းခိုင်;ခိုင် ကန်လၢင်းဂျိုတ်,မား ဆုံးငဂးဂၢင်လဂ်းသင်.ဖေ၊တတ်းသိခ် ငလ; ဖေ၊ဂျိမ်းဖိုင်;ဆန်.ယဝ်.။ လှိုင်းဖူးခိခ်,တိမ်;လဂ်းမိုင်းဆီ. ပေးဂပ်းဂါ,တင်းခေးပူင်ပါး ပိုခ်.ထၢခ်လှိုဂ်.လမ်,သုတ်း ကန်ကမ်လၢင်းလိ;ခေး;တူဂ်းလှိုင်း ဆန်.မားလိုင် မိုခ်ဝါ;မားတီး ဆိုဝ်ဆီးသေ လၢင်းဂျိုတ်းလိ; လွင်းယုဂ်.ခါ.လှိုင်းမိုင်းဆူးလှို၊ ဂျိုတ်းတမ်းဝိ. ခေးပူင်ပါး ကန်လၢင်းပိုတ်,တီးပွင်,ပိဂ်,ပိုင်; ကန်ကမ်,လိင်းလိင်းပုတ်းခၢတ်,ဆန်.လှိုယူ,ဆီ လွင်းသုတ်.လှိုင်းလှိုင်း; Incrementalist ပန်ခေးလှၢခ်,ဝိ.ယူ,ယဝ်.။ လွင်းကန်ဂျိုတ်းဝိ. ကမ်,လိင်းကမ်,လိင်းလှိုင်း.ဆန်ဆီ. ဝါးလင်မား တီးဆုံးငဂးလဂ်းသင်.ဖေ၊ဂျိမ်းဖိုင်; ငလ; ဖေ၊တတ်းသိခ် (ပိုင်ခိုဂ်.ဆီ. တိမ်းဖွင်းတတ်းသိခ်သုတ်းယွတ်; မိုင်းရှမ်းတုမ် Supreme Court ကန်ပီခ် လိဂ်းလွမ်ခွင်လဂ်းဆမ်းဆန်.) ဆီ. လၢင်းမီးမား လွင်းတွဂ်.တိဂ်.ဂန်ယူ, ဆီ Hanna Lerner ဝါ;ဝိ.ယဝ်.။ လွင်းလုတ်;ခေး;ဆီး ဂပ်းဂါ,ဝိ.တင်း လွင်းလုတ်;ကန်ကုပ်,မားရှိုတ်တီးဆန်.ယဝ်.။ လွင်းတွဂ်.တိဂ်.လှိုင်း.ဆီဆီ. ဂိပ်,ဂပ်းလှိုင်း; သုန်,လိ;သုန်,ပိခ်ပိုခ်.ထၢခ် ခွင်ဂုခ်;မိုင်းသေ မိုင်းပိုတ်,တီးပွင်,မန်း ဂွပ်;ပိုဝ်;ဂိ.လေ,ဂျိုတ်,မီး လွင်းခိုင်,လန်ကျ,ဆု,ဂန် ဆုံးငဂးလဂ်းသင်.

သွင်ယာင်,ဆခ်.ယဝ်။ ဆးခွင်ပုခ်;ဖွခ်းပိုင်လူင် ခွင်လဂ်းသင်.ဖေ၊တတ်းသိခ်လမ်း တၢ,ဂ်တ်,ခေပခ် ပိုခ်.ထာခ်သုခ်,လီ;သုခ်,ပိခ်ခွင်ဂူခ်းမိုင်း ငလ; တၢ,ပုံ.ပးဂွခ်းဂိုင်းပခ် လဂ်းသင်.သွင်ယာင်, တာင်,ပိုင်ဆခ်.ယဝ်။ ဖေ၊ခိုင်းဆ်ဂေး; လဂ်းသင်.ဖေ၊ဂိုခ်းဖိုင်းဆ်. ပိခ်မုဂ်.လုမ်း ကခ်ထုဂ်,လိုဂ်းတင်;ဝံ.ငလ; ပိခ်လုမ်းတာင်တူဂ်ဂူခ်းမိုင်း ကခ်တိခ်းတာင်ခေးဖေ,ခွ်; ငလ; ဖွခ်းပာင်ဂူခ်းမိုင်း ဝံ.ယဝ်။ လိုဝ်ဆခ်. လိုဝ်းခပ်ဆ်. ဂပ်းဂံ,တင်;လွင်;တာင်; လိုဝ်းကခ်ယုဂ်းခါ.ဝံ. တၢ,တိပ်းတတ်းဆခ်.သေ ပိခ်ဝံ.လဂ်းသင်. ကမ်,ဆခ် သုခ်ဂာင် ကခ်မီးပုခ်းဖွခ်း တၢ,ဂိုတ်းလွင်;ကုပ်,ဂုမ်ဖေ၊ပးမိုင်းယဝ်.၊ ဂွပ်းဆခ် ဂိပ်,ဂပ်းတင်; တာင်.တိဂ်; ပိုခ်.ထာခ်သုခ်,လီ; သုခ်,ပိခ်မး ပေးဝးဆ် လုဂ်.တီးလဂ်းသင်.ဖေ၊ဂိုခ်းဖိုင်း; ခိခ်,တိမ်;ပိုင်ပးပဂ်းပိုင်သေပိုတ်,ခါးတီးပွင်, ငလ;တင်; လဂ်.တီးလဂ်းသင်.ဖေ၊တတ်းသိခ် ဂိုတ်းပိခ်ဖိုင်းပိုင်တတ်းသေ ပိုတ်,ခါးတီးပွင်,ဆ်. မာင်ပွဂ်;မာင်လုံ လာင်းမီးမးလွင်;တွဂ်.တိဂ်.ဂခ်ယု,ယဝ်။ တူဂ်ယာင်,လမ်း တီးမိုင်းဂိခ်တိယဆ်. ဂပ်းဂံ,လုံဂုပ်.ဆိုဝ်ငိုင်းသေ ပေးငိုင်းမိုခ်ဂခ်ဂုပ်.ဂူးဂခ် လွင်,ပခ်သုခ်,ဂိုဝ် ကမ်,ပခ်ဆ် တီးတာင်.တိဂ်;သုခ်,လီ;ဂူခ်းဂိုဂ်းမိုင်း ဆ်းပဂ်းပိုင်လဂ်းမိုင်းဆခ်. ကမ်,ဆေဝံ.တိတ်;တေးသေတၢ.၊ လွမ်းဆင်,ပဂ်းပိုင်ဖိုင်းခုခ် ကခ်မီးဝံ.လိမ်ပိုင်း တီးမတ်.တၢ ၃၇၇ ဆခ်.ဆ် မဂ်းတတ်းပိခ် လိုင်းဖိတ်း သေ ရှာမ်;တပ်.ဆိုဝ် လွင်;ငိုင်းမိုခ်ဂခ်ဂုပ်.ဂူးဂခ်ယု,ယဝ်။ ဂူလုးဂး; ဂူမ်းမိုဝ်;မိုဝ်;လိပ်သေ တိခ်းဖွင်းဖေ၊တတ်းသိခ်သုတ်းယွတ်;မိုင်းရှုမ်းတုမ် သမ်.ခိုခ်းကပ်ဂိုတ်းပိခ်ဖိုင်းပိုင်တတ်းဝး; ကမ်,လုံ;လိုင်းဖိတ်းဆ်သေပွံ,ပခ်ဝံ.ငလ; ဂိပ်,လူလုး;သုခ်,လီ;သုခ်,ပိခ်ဂူခ်း ကခ်ပိခ်ပိုခ်.ထာခ်, လိုဂ်.လမ်,သုတ်းဆ်. ဆ်းငဂးဂာင် လဂ်းသင်.ဖေ၊ဂိုခ်းဖိုင်း; ငလ; ဖေ၊တတ်းသိခ် ဂုပ်.ဂုခ်ပိဂ်,ပိုင်; ဂခ်ဝံ.ယု,ယဝ်။ ဂူလုးဂး; ကခ်လာင်းတွဂ်.တိဂ်.ဂခ်လိုင်းဆခ်ဆ်. မခ်းယခ်ဆိုဝ်လွင်;ဝး; လဂ်းသင်.ဖေ၊တတ်းသိခ်ဆ်. ထာင်,ရှာင်;လုံ.တိုဝ်း လွင်;လွတ်းလိပ်း ငလ; ကး,ဆး,ဖေ၊တတ်းသိခ် မွဂ်;ဂး;ဂိုဝ်ဆခ်.ယဝ်.ဆ် Hanna Lerner လာတ်;ဝံ.ယဝ်။

ပိုင်ပိန်လွင်းခိန်,တိမ်; ပန်းပိုင်လင်းမိုင်း ၁၉၄၇ ငလ; ပန်ရှာဂူးလွင်းလွင်း

ပန်းပိုင်လင်းမိုင်း ၁၉၄၇ ခိန်. ပိန်လင်းမိုင်း ကန်ခိန်,တိမ်; ကွန်တင်းသုတ်; ခွင်မိုင်းမာန်;ယဝ်။ တီးခိန်; တေလိပ်;ရှီခိန်; လွင်းခွင်းခမ်ဂမ်;ဗွင်း; ကန်ဂိုတ်,မီးမား နှင်းငး;လုမ်းလောင်းပိန်,ပိုင်းဂန် မိုင်းတိုက်. ခိန်,တိမ်;ယူ, ငလ; သမ်,ရှီတ်းဂိုဝ်ဂေး;လိတ်;မား နှင်းငး; ခေး;ခတ်;ခွပ်, ကန်မီးမားယမ်းဆန် ခိယဝ်။

ပိုင်းလင်ပန်းပိုင်လင်းမိုင်း ၁၉၄၇ ခိန်. လုဂ်.တီး; ငဝ်;ငုန်းသားခတ်;ဗိတ်.သိတ်. ငလ; ပုတ်;ပွံ,ပန်ဂူးမိုင်း (ဖဆပလ) ကန်လံ;လွင်းဂမ်.ယန်တီးဂူးမိုင်း ဆမ်လိပ်သုတ်; မိုင်းယမ်းဆန်၊ ကန်လုမ်းလောင်းဂါန်မိုင်းဆမ်လံဂေး; ခပ်;ရှုမ်းပုးလွမ်းဝံ.ဆန်. ခိန်,တိမ်;မားယဝ်။ နှင်းဖဆပလခိန်. မိုင်းရှုပ်ပိုင်း မီးလုဂ်;လုမ်း သမ်လုမ်း ခပ်;ပုးဝံ. ပိန်ပိုင်ယု, သိုင်းရှာန်ဂူးမိုင်း (ပြည်သူ့ရဲဘော်)၊ ပု,တီး,ခွမ်မိတ်.မိုင်းမာန်; (ဗကပ) ငလ; ပု,တီး,ပွင်ဂါန်လုင်ဂူးမိုင်း လိုင်းခိန်.ယဝ်။ ရှုလုင်းဂား ဂွန်,ပိ,ငတ, ခပ်.ဂါန်ခိန်,တိမ်;လင်းမိုင်း လိမ်မိုင်း; လိုန်ကွန်ထုပ်ပု ပီး ၁၉၄၆ ဗကပ ပေးလံ;ဂုးပုတ်;ကွန်,တီး; ဖဆပလယဝ်။လုဂ်.တီး; ပတိုင်းခတ်; ဖဆပလ-ဗကပ သေ လင်,မီးမား သိန်းတင်းတု,မိုင်းဆား; သွင်ယောင်,ယဝ်။ ဆန်.လမ်း သိန်းတင်း ဖဆပလ ကန်ဝုး တင်းကိင်းဂလိတ်;ခိန်. ရှုမ်းဂေး;တေရှုမ်း; တိုင်းဂေး;တေတိုင်းသေ ကပ်လွင်းလွတ်;လိမ်းဆန်. ငလ;တင်း သိန်းတင်း ဗကပ ကန်ဝုး တေမိန်,ဂွင်းတိုင်းတေးသေ ကပ်လွတ်;လိမ်းသင်းခေးဆန်.ယဝ်။ ရှုမ်းဝုး တိန်,ယိန်;ဂန်မိုန်ဆန်ဂေး; ဗိုပ်,ဖဆပလ ယိုန်းယွန်းဝုး ရှု;ပန်လွတ်;လိမ်းသင်းခေး နှင်းခင်းယမ်းဆိုင်;ပီး ခိန် ဗကပ ဂမ်.ယန်လွမ်းယူ,။

မိုင်းပီး ၁၉၄၆ တီလိမ်ပု ၂၀ ဝန်း လွမ်းဗွင်းလုင်ပရိတ်တိန် ကိတ်လီ ငလ; လွမ်းရှာန်ကွင်,သားန်း ကုပ်,ဂုမ်လံ;မား ခေး;တုဂ်;လုင်းပိုန်.ထာန်ကန်ဆိုင်;ယဝ်။ လုဂ်.တီး; ဗွန်းယွန်းဆန်.သေ ကိတ်လီ လံ;ပိုန်ဗေဝ်,တီး; တိန်းဗွင်းယောင်,တုးခပ်မား" ပေးကမ်,မုးယူ,နှင်း လိုင်းမိုင်းကုလုးလီဂါန်မာန်;မုန်းခိန် ဗေတ်,ကွန်,လံ;ယူ,၊ ရှုန်းမိုင်းမိုင်းမာန်;ခိန်. တမ်းဆင်,ဂင်လုခပ်မီး တိမ်းတတ်;ဂါန်မိုင်းဆား;ခပ်လံ;ယူ, " ခိန် ယဝ်။ ဝီးဆန်. နှင်းငး; လန်ဆဝုရီ ၁၀ တေး, ၂၇ ဝန်း

ကုပ်,ဂုဏ်ဂုဏ်အိမ်။ ၁၀ ပွားသေ တူဂ်းလူင်းလီးမား လိဂ်းဂိခ်ဂိခ်, ကွင်,သား-ကိတ်လီ (Aung San-Attle Agreement) ယူ,ယဝ်။ ခေးတူဂ်းလူင်းပိုခ်.ထာခ်လမ်း ခွင်သီပွင်ဂါခ်ကခ်မီးဝံ.အံ. ရှုံးလီးမားမခ်းပိခ်လူင်ပွင်လိုင်ဂိုင်လူင်; ရှုံးပခ်လွတ်းလိဝ်းသဝ်းခေး၊ ရှုံးရှင်.ပင်ဂုဏ်ပွင်မိုင်းသေ မားမခ်းတီးပုလီမိခ်ပရိတ်တိခ် လိမ်လိုင်အံ.ယဝ်. Aung San-Attle Agreement, 1947)။

လွမ်းအင်,လိဂ်းဂိခ်ဂိခ်,သေ လတ်းပိခ်ပင်လိဂ်းတင်;တိခ်းအွင်းပွင်မိုင်း မိုင်းပီး ၁၉၄၇ ကေပရခ်အိမ်.ယဝ်။ အံးတီးအင်;တိခ်းအွင်း ၂၅၅ အိမ်. လိဂ်,ဝံ. တျ,မိုင်းမားခ်; ၁၅ တီး၊ တျ,လိုင်လောင်းခိုင်း⁴ ၇၃ တီးအိမ်.။ အံးတီးအင်; တျ,မိုင်းမားခ်; ၁၅ တီးအိမ်. ဖဆပလ ကွင်,ပေ. ၁၇၁ တီး၊ ဗကပ လီး ၇ တီး၊ တိခ်းအွင်းသုခ်,လိဝ် ကွင်,ပေ. ၄ တီးယဝ်။ ယဝ်.ဂေး; လတ်းဂိတ်းပင်ဂုဏ်တိခ်းအွင်းပွင်မိုင်း မိုင်းဂျုခ် ၉ ဝခ်းအိမ်.ယဝ်။ ပင်းပိုင်လင်းမိုင်းအံ. မိုင်းဂျုခ် ၁၆ ဝခ်းအိမ်. လွမ်ဂျုခ်ကွင်,သား ယိုခ်;တင်,သေ တိခ်းအွင်း မားမခ်းမားယဝ်။ မိုင်းဂျုခ် ၁၈ ဝခ်း တီးတိခ်းအွင်း ရှုံးလီးလိုင်,သေ တိပ်းတတ်းမား လွင်းဝား တေကမ်,ယူ,အံး လိုင်မိုင်းကုလ်းလီဂါခ်မားမုခ်းသေ တေတင်;လိုင်မိုင်းရှင်းခေး အံ့ယူ,ယဝ်။

ပီး ၁၉၄၇ သိပ်ထိမ်ပု ၂၄ ဝခ်း ရှင်အားတိခ်းအွင်း လင်းသုလ်,တိဂ်း လူင်းလီးမိုင်းပွင်ကွင်, ပင်းပိုင်လင်းမိုင်း ၁၉၄၇ ကခ်ပိခ်လင်းမိုင်းပွင်ရှင်း; ခွင်မိုင်းမားခ်;အိမ်.ယဝ်။ ပေးတေ,အပ်.တီး ဂျုခ် ၉၀ ဝခ်းအိမ်.အံ့ အံးခင်းယမ်း ၁၀၈ ဝခ်း ရှင်.ပင်တုမ်လူင် ၃ ပွားသေ ခိခ်,တိမ်;ယဝ်.တူဂ်း မားယူ,ယဝ်။

⁴ ယင်း ၂၄ တီး၊ တံး ၂၃ တီး၊ ခင် ၇ တီး၊ ချင်း ၇ တီး၊ ယင်းလိင် ၂ တီး၊ လောင်းခိုင်းသခ်လွံတင်,လိုင် ၆ တီး၊ ငလး လုဂ်းခိုင်းကိုင်ဂလိတ်းမားခ်; ၄ တီး၊ အံ့သေ ရှမ်းသိခ်; ၇၃ တီးအိမ်.ယဝ်။

လွင်းရှပ်.ရှန်ပိဂ်,ပိုင်; တီးတိန်းဖွင်းပွင်မိုင်း ၁၉၄၇

ပန်ရှာ့ လိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ် ငလး လိုင်းမိုင်းလိပ်

ဗိုဝ်,တေကဝ် လွင်းလွတ်းလိပ်းအိ လိုင်းမိုင်းမာန်းအိ. တေရှိုတ်းလိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်ရှာ့၊ တေရှိုတ်းလိုင်းမိုင်းလိပ်းအိ,အိ ရှပ်.ရှန်ပိဂ်,ပိုင်;ဂန်ဝံ.ယဝ်။ ပေးလိပ်းရှိုမ်းလွမ်း ခေးလတ်း လွမ်းရှာန်ကွင်,သား ကန်ပိန်ရှပ်အေးဖဆပလ ယမ်းအန်အိဂေး; လီးရှန်မီးဝံ. လွင်းရှိုင်းရှာင်,ဂန် ယူ,ယဝ်။ လွမ်းရှာန် ကွင်,သားအိ. လီးရှန်မန်း မွဂ်,လတ်းခေးဂွမ်း တီးပင်တုမ်လူင် ရှာင်းရှိုမ်းတွန်းအမ်း လွင်းခိန်,တိမ်းပဂ်;ပိုင်လမ်းမိုင်း ကန်ဖဆပလ ငတ်းရှိုတ်းအိ." ရှပ်းခေး ပေးပုဂ်းတင်း မိုင်းမာန်းကန်မ့်,ယဝ်.ငလး; ခွဲ;တွပ်,ခေးထမ်ကန်ဝေး တေတင်းလိုင်.အင်, လိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်ရှာ့၊ တေတင်း Unitary State ကန်ဝေး; ဝံ.ခိုင်းဂွန်းယုံ,မိမ်းလိပ်းဂွလ်းရှာ့.အိ.ယူ,။ အင်,ပီးရှန်ခေးဝေးငတ. ကပ်ခိုင်းဂွန်းဝေးသေ သုန်,လီးသုန်,ပိန်အိ. ယူ,ဗေ,အိုင် မန်းတတ်းမီးမိုင်းလိုင်.အင်, Unitary State လိုင်းမိုင်းကန်ဝံ.ခိုင်းဂွန်းယုံ,ခိုင်းလိပ်းအိ.ငတ. ကမ်,ပိန် "ဝေးအိယဝ်. (ခွင်သီဗူးတိုင်အေး၊ ၁၉၉၅)။

ဂွလ်းဂေး; အုံးပပ်.ပင်လိုင်ထုမ်းတုဝ် ခွင်ကူးဗေ,ခိန်, အိ.သမ်. " လိုင်းမိုင်းမာန်း ကန်လွမ်းရှာန် ခွဲ;ရှန်အိ. မီးရှပ်အပ်.ဂွန်း မွဂ်; ၅၀ လာန်.သေ ပိန်လိုင်းမိုင်းမိမ်းရှပ်.ဝေး လွင်းပိုင်လိုင်းမိုင်းလမ်းလိပ် (Unitary State) ကန်ကိန်ရှိုင်းဂိန်,ခိန်, ကန်ခိုင်းခေး ပိန်တီးဂွန်းအိ.အိ.ယမ် အုံးဂေးဂမ်,ဗေး,အိ.ယဝ်." ဝေးအိ (ကူးဗေ,ခိန်,၊ ၁၉၉၀)။ လိုင်အိ. အေးပေးဝေး; "လွမ်းရှာန်အိ. ကမ်,ခွဲ;ရှိုမ်းမီး လွင်းဗေတ်,ကွဂ်,၊ တေး,တေပိန်မေး လွင်းပိုင်လိုင်းမိုင်း လမ်းလိပ်းအိ. တေလီးပွဲ.ထေးခင်းယမ်း ရှိုင်းတိန်,တိန်,ဂွန်,၊ ဂွမ်းအိ ငင်,ဂွလ်းလီးပွင်သင်း တေး,ပိန်မေး; " လိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ် " ကန်လိသုတ်းထိသွင်အိ.ယဝ်." အိဂွန်,(ကူးဗေ,ခိန်,၊ ၁၉၉၀)။

အုံးသွံ.ငပ်းလင် ၁၃ ပင်တုမ်လိုင်ရှာင်းရှိုမ်းတွန်းအမ်း ဖဆပလ အိ.လိုင် ပိုတ်,အေဝံ.ဝေး; " လိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ် (Federal State) အိ ဂမ်းသိုင်းသေတေး၊ လွမ်းလူလ်း ပိုင်လိပ်း,မိင်,ကျေး,အေး, မိုင်းရှမ်းတုမ်ငလး; ငေးမိုင်းသေ မီးဝံ.လွင်းပိုင်သွင်မိမ်း ကန်ကပ်ကျေး,ကျေး,ရှိုတ်းခင်. မွပ်းပန်တီးငေးမိုင်း

လေး၊ ကန်မွပ်ပန်တီးမိုင်းရှမ်းတုမ် နီယဝ်။ ပေးမွပ်ပန်တီးလေးမိုင်းနီ
လုံးလွန်းပိုင်လိုင်မိုင်းရှမ်းတုမ်လိုခ်းလောင်၊သေ၊ ပေးမွပ်ပန်တီးမိုင်းရှမ်းတုမ်တေ။ လုံတေပီခ်
မိုင်းရှမ်းတုမ် ကန်လံ၊လူးလွန်းပိုင် လိုင်မိုင်းလွန်းလိပ်ယဝ်။ ဝါးနီ (ဖဆပလ၊ ၁၉၄၇)။ ဂူလ်းဂါး
တေလွမ်းကန်လုံခ် ကမ်၊အေဝ်၊လိင်းလိင်း။

ယမ်းအန် တီးပင်တုမ်လိုင်ပွင်မိုင်း ပီး ၁၉၄၇ အန်။ ကူးချာခ်၊ထုခ်း ဂေ၊ပီခ်နူးပန်
ခေးလုခ်၊ နေ၊တိမ်းလွန်းမိုင်းနီဂေး၊ ပါးအေမား ပိုင်နောင်လိုင်မိုင်းရှမ်းတုမ် သမ်မိမ်းယူ၊ယဝ်။
လိုင်အန်၊လမ်း လွန်းပိုင်လိုင်မိုင်းရှမ်းတုမ်ဂိုတ်းဂိုင်း (Quasi Federal System)၊ လွန်းပိုင်နီတ်တေရ
ကန်လိုင်လေးမိုင်း လီးက၊အ၊အမ် (Confederation)၊ လွန်းပိုင်နီတ်တေရ ကန်မိုင်းရှမ်းတုမ် လေး
လွန်းလမ်းမိုင်းရှမ်းတုမ် ရှမ်းက၊အ၊ဂန် (Federal System) နီယဝ်။ (တိမ်းဂသုဝ်၊မျာတ်၊ဆူ၊)။
ဂူလ်းဂါး တေဂျ၊လွမ်းလွန်းပိုင်ကန်လုံခ် လွန်းတီးပင်တုမ်လိုင် ကမ်၊တိမ်းတတ်းတိတ်းတေး။

လိုင်အံ၊သမ်။ လွန်းမိုင်းရှမ်းတီး ယုန်းယောင်၊ ဂန် ၅၊ တွခ်း ၄၊ တွခ်း၆၆ ၂၃ အန်။ ပါးဝ်၊ဝါး " လိုင်
ဝ်းလမ်းဂိုခ်းနီင်း ခွင် "လေးမိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်" ကမ်၊အန် "လေးမိုင်းနွင်းငမ်းရှင်းခေ" ကမ်၊အန် "
လေးမိုင်းလမ်းလောင်းခိုဝ်း" လိုင်အံ။ (ပီခ်ဝ်။) လွင်းတင်းမိမ်းကန် ယူ၊တီးပင်လွန်းမိုင်း ကမ်၊ပိုတ်၊
အေဝ်။ နွေးလွင်းတင်းကုခ်းခါ၊ ခပ်းခိုင်အပ်၊ကန်၊ပန်ရှင်းခေ" နီယဝ်။(ဖဆပလ၊ ၁၉၄၇)။
ခွ်းမာ်ထိုင်ဝါး က၊အ၊ဂိုတ်းခင်၊အံ။ ပန်ဝ်၊တီး လိုင်ပွင်လိုင်မိုင်းရှမ်းတုမ် နီယဝ်။ ခေးပိုင်ပါး
ကန်အန်၊အံ၊ ရိုတ်းရှုံးပိုင်နောင်ခွတ်၊နွတ်၊ဂေး၊တင်းလိုင်မိုင်း ပီခ်မားမိမ်းလွန်းပိုင် လိုင်မိုင်းလိပ်
ပိတ်းယဝ်။ ခေးမုခ်းကန်အံ၊ ပါးဝ်၊နွေးယုန်းယောင်၊လေး၊ နိုင်၊မန်းမန်းပင်လွန်းမိုင်း ၁၉၄၇ အံ
ပါးဂျ၊နွေး လွန်းထိသမ် သီခ်းမာ် ၁၊ သီခ်းမာ်ဂိုခ်းနီင်းလိုင်မိုင်းရှမ်းတုမ် တွခ်း ၅၊ တွခ်း၆၆ ၄၀၊
သီခ်းမာ် ၂ သေ အေဝါး" လိုင်လွင်းတင်း ကမ်၊ပိုတ်၊အေဝ်။ " အံသေလေး ကပ်က၊အ၊ဂိုတ်းခင်၊
မွပ်ပန်တီး လိုင်ပွင်လိုင်မိုင်းရှမ်းတုမ် ယူ၊ယဝ်။ လင်၊အန် လိုင်မိုင်းမား၊ ကန်ယန်ပိုခ်၊တီး
ပင်လွန်းမိုင်း၁၉၄၇ အံ။ ပီခ်မား လိုင်မိုင်းမိမ်းငါးအင်၊ လိုင်မိုင်းလိပ်ယူ၊ယဝ်။

ပန်ရှာရှင်အပ်.တီအ်းအွင်းလုမ်းလောင်းခိုဝ်း

တီးပန်းပိုင်ယုန်းယာင်,- ဖဆပလ ဂန် ၅၊ လုမ်းရီအ်းအွင်းခိုဝ်းရှင်တုမ် တီအ်းအွင်းဂုန်းမိုင်း မတ်.တၢ ၆-၂ အန်. ဂပ်းဂါ,တင်း ရှင်အပ်.ရှင်သီအ်း တီအ်းအွင်းဂုန်းမိုင်းသေ ကမ်,ပုင်ပးဝံ.တီတ်း တေး။" အ်းရှင်အပ်.ဂုန်း ၇၅,၀၀၀ သွန်,ကပ် ဖူးတီအ်းအွင်းယေးဂေ.လုံသေ တေကမ်,လီပန် ယွမ်းတုးရှင်အပ်.ဖူးတီအ်းအွင်း ကန်အပ်.ကွန်,မး ကမ်,အန် အ်းရှင်အပ်.ဂုန်း ၃၀,၀၀၀ သွန်,ကပ် ဖူးတီအ်းအွင်းယေးဂေ.လုံသေ တေကမ်,လီပန်လိုင် ရှင်အပ်.ရှင်သီအ်း ကန်အပ်.ကွန်,မး သေမန်းတတ်း ဝးအံယပ်။ ရှင်အပ်.ဖူးတီအ်းအွင်းလုမ်းလောင်းခိုဝ်းငတ. မန်းတတ်းတီတ်းတေးဝံ. တီးမတ်.တၢ ၁၀ အန်.ဝး ၁၆၀ ဂေ. အံယပ်။

ထိုင်ယမ်းမန်းမန်; ပန်းပိုင်လင်းမိုင်း ၁၉၄၇ ယပ်.လိုင် တီးမတ်တၢ ၈၃-၂ အန်. ပုင်ပးဝံ.ဝး " ရှင်အပ်.ဖူးတီအ်းအွင်းဂုန်းမိုင်းအံ. တေလီမီး ရှ်းလမ်သုတ်းသွင်ပုန်; ခွင်ရှင်အပ်. ဖူးတီအ်းအွင်း လုမ်းလောင်းခိုဝ်း" အံသေ၊ ရှင်အပ်.ဖူးတီအ်းအွင်းလုမ်းလောင်းခိုဝ်းဂေး လွမ်းအင်,မတ်.တၢ ၈၇ သေ ယွမ်းထိုင်ဝံ. ၁၂၅ တီးအင်;ယပ်။

ပန်ရှာ သုန်,လီဖေတ်,ကွန်,

ဂီဝ်,ဂပ်းသုန်,လီဖေတ်,ကွန်, ခွင်လှိုင်းလေးမိုင်းသေ တီးပန်းပိုင်လင်းမိုင်းယုန်းယာင်, ကန်ဖဆပလ ယိုအ်းတင်,အန်. ကမ်,ပိုတ်,အေဝံ.လိင်;လိင်။ အ်းပိုင်ယုန်းယာင်,အန်. လှိုင်း လေးမိုင်းအံ. လိင်,ဝံ. ၃ မိပ်း ကန်ဝး လေးမိုင်းမိုင်းရှင်တုမ်၊ လေးမိုင်းအွင်းငမ်းရှင်ခေ၊ ငလ; လေးမိုင်းလုမ်းလောင်းခိုဝ်း အံသေ တီးဂန် ၁၂ သုန်,လီဖေတ်,ကွန်, တွန်; ၁ အန်. ပိုတ်,အေဝံ.ဝး တီးလှိုင်းလေးမိုင်းအွင်းငမ်းရှင်ခေ၅ လ်း တေပန်ဖေတ်,ကွန်, အံယပ်။ တီးဂန် သုန်,လီဖေတ်,ကွန်, (Rights of Secession) အ်းတွန်;သိုပ်,လင် ၁၄ အန်.ဂေး ပိုတ်,အေဝံ.ဝး" ပုင်တင်;လိုင်;မိုင်း ကန်ကွမ်,လွမ်းအွမ်းရှင်ဂန်သေ လှိုင်းလေးမိုင်းကွန်တိပ်းတတ်း ပိုင်းတၢ,ရှင်သိုင်; အးဂါန်ရှင်အွမ်းအံသေ လင်,တေခွန်;တုမ်ဂန်ဝံ.ငလ; တီးလိုင်;မိုင်းရှင်တုမ်အံ. ကမ်,မီးလွင်းခိးလုံ

ထွမ်းလွင်း၊ ဖေတ်၊ ကွန်၊ ကန်တေလီ၊ လုတ်၊ သုမ်း၊ ဖွန်း၊ လီ၊ ခွင်၊ လွင်း၊ ခွန်း၊ တုမ်၊ သေ၊ တေတုန်၊ ထိုင်၊ ဖေဝှမ်း၊ ကူလ်း၊ သေး၊ ဆန်း၊ သေ၊ "အိယပ်။"

ပန်ရှာလေး၊ မိုင်း

ပေးယူ၊ တီး၊ လိုင်း၊ မိုင်း၊ ရှမ်း၊ တုမ်၊ ကန်ခွတ်၊ ဖွတ်၊ လူလ်း၊ လိုင်း၊ လေး၊ မိုင်း၊ လုမ်း၊ လောင်း၊ မိုင်း၊ သေတုလ်း၊ လိုင်၊ လိုင်း၊ အုတ်၊ တီး၊ တိုင်း၊ ကန်ခိုင်း၊ ရှမ်း၊ မာန်း၊ ယူ၊ သမ်း၊ ခိုင်း၊ အမ်၊ အိ။ တေလီ၊ ခွတ်၊ ဖွတ်၊ ပီ၊ အိ၊ လေး၊ မိုင်း၊ မာန်း၊ မိုက်၊ လိုင်။ ခါ၊ တီး၊ ခပ်၊ ယူ၊ သေ၊ တု၊ ကူး၊ ချ၊ အိ၊ ထုန်း၊ ဂေ၊ ပီ၊ အိ၊ ဖွတ်၊ ပန်၊ ခေး၊ လု၊ အိ၊ ဖေ၊ ခီ၊ အိ၊ တိမ်း၊ လုမ်း၊ မိုင်း၊ သမ်။ ကမ်၊ ကပ်၊ မိုင်း၊ မာန်း၊ ဖွတ်၊ ရှိတ်၊ လေး၊ မိုင်း၊ လုန်း၊ ခိုင်း၊ သေ၊ ကပ်၊ ဖွတ်၊ လေး၊ တင်း၊ လူင်၊ ပွင်၊ လိုင်၊ မိုင်း၊ ရှမ်း၊ တုမ်၊ ပိတ်၊ ယပ်။ ဖွန်း၊ ယွန်း၊ လမ်း၊ မာန်း၊ ခပ်၊ အိ။ ယူ၊ တီး၊ လူင်၊ ပွင်၊ လိုင်၊ မိုင်း၊ ရှမ်း၊ တုမ်၊ သုန်း၊ ဂိုင်၊ သေ၊ ဝဂ်၊ ကပ်၊ ကျ၊ အု၊ ရှာ၊ တင်း၊ အမ်၊ တင်း၊ လု၊ အိ၊ အိ။ ခင်း၊ လုန်း၊ မိုင်း၊ ၁၉၄၇ အိ။ ပေးတုလ်း၊ တီး၊ အင်း၊ ဖွတ်၊ တိမ်း၊ ဖွင်း၊ လုမ်း၊ လောင်း၊ မိုင်း၊ ၁၂၅ အိ။ အိ၊ ပီ၊ အိ၊ မား၊ တီး၊ ၂၅ တီး၊ ခါ၊ ၁၂ တီး၊ ချ၊ အင်း၊ ၈ တီး၊ ယင်း၊ လိုင်၊ ၃ တီး၊ ယင်း၊ ၂၄ တီး၊ သေ၊ တိုင်၊ တီး၊ သမ်။ ၅၃ အိ၊ လေး၊ မိုက်၊ တင်း၊ ဝု၊ တီး၊ အင်း၊ ၅၃ တီး၊ အိ။ မာန်း၊ သုမ်း၊ ငမ်း၊ ဝိ၊ ယပ်။ ခွ်၊ မိ၊ ထိုင်၊ ဝု၊ အိ၊ တိမ်း၊ ဖွင်း၊ လုမ်း၊ လောင်း၊ မိုင်း၊ ကန်၊ မီး၊ တီး၊ အင်း၊ ၁၂၅ အိ။ မာန်း၊ ကပ်၊ ဝိ၊ ထိုင်၊ ၅၃ တီး၊ အိယပ်။"

လွင်း၊ ကုပ်၊ ရှပ်၊ ကန်၊ ငါး၊ လု၊ တောင်း၊ ဝု၊ တသုတ်၊ ထူး၊ လူလ်း၊ လွင်း၊ လိမ်း၊ လု၊ ရမ်း၊ လွီး၊ လွီး

ပန်ရှာ သုန်း၊ လီး၊ ဖေတ်၊ ကွန်၊

လွင်း၊ တင်း၊ သုန်း၊ လီး၊ ဖေတ်၊ ကွန်၊ အိ။ ခပ်၊ ပု၊ မား၊ လိမ်၊ မိုင်း၊ ယမ်း၊ ခီ၊ အိ၊ တိမ်း၊ ပန်း၊ ပိုင်၊ လုန်း၊ မိုင်း၊ ၁၉၄၇ အိ။ သေ၊ တီး၊ ဂန်၊ ၁၀၊ မတ်၊ တု၊ ၂၀၁ ခွင်၊ ပန်း၊ ပိုင်၊ လုန်း၊ မိုင်း၊ အိ။ အိ။ ပန်၊ ဝိ။ ခေး၊ ရှပ်၊ ပဂ်၊ တု၊ လိုင်း၊ လေး၊ မိုင်း၊ ဖေတ်၊ ကွန်၊ လီး၊ တီး၊ မိုင်း၊ ရှမ်း၊ တုမ်၊ ယူ၊ ယပ်။ ပန်၊ ဝိ။ လိုင်၊ အိ။ သေ၊ တု၊ ဂေ၊ တု၊ လိုင်း၊ လေး၊ မိုင်း၊ အိ။ ပာန်၊ ဝန်း၊ မိုင်း၊ လိပ်၊ အိ။ ပန်း၊ လိပ်၊ ဂန်၊ တင်း၊ သိုင်၊ ကမ်၊ လု၊ ရှမ်း။ လေး၊ မိုင်း၊ တီး၊ လေး၊ လေး၊ မိုင်း၊ ယင်း၊ လိုင်၊ ကန်၊ မန်း၊ တတ်၊ ပီ၊ အိ၊ ဝိ။ လေး၊ မိုင်း၊ လုမ်း၊ လောင်း၊ မိုင်း၊ အိ။ ရှပ်း၊ တေလီ၊ သုန်း၊ ကန်၊ အိ။ အိယပ်။ လိုင်၊ အိ။ ကမ်၊ ပုင်၊ ပု၊ သု၊ ပု၊ ဝိ။ သုန်း၊ လီး၊ တု၊ လိုင်း၊ လေး၊ မိုင်း၊ ခီ၊ အိ၊ တိမ်း၊

ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်း ရှင်းခေးအိမ်သား။ ဂူလုံးအိမ်သေတၢ၊ လွင်းအေးဂါန်လတ်ပွင် ကန်ဂပ်းဂါ၊ လေးမိုင်း
(ပိုင်ခိုက်လမ်း လေးမိုင်းတီး၊ လေးမိုင်းခါင်၊ ဂေၤဆူးလေ၊ လေးမိုင်းယာင်းလိင်၊ တိုင်းဝိသိတ်၊ ချောင်း)
အိသွံ့ဝိတီး၊ ဂန် ၉ အိမ်ယူယဝ်။ ဝါးလင်လင်းလီးမိုင်းလွမ်း လိက်ရှမ်းမါပင်လင်ယဝ်။
ပေးဝါးမီးလွင်းလုတ်ယွမ်း တၢ၊ ရုပ်ပာဂ်၊ အိုင် ရှမ်းမိန်းကန်ပုးအုံး လိက်ရှမ်းမါ လေး တၢ၊
ဇေးသင်းလွမ်းခေးမုန်းအိလိုင် ရှုံးပေးလီးခိုင်းအိပ်သင်းအိသေ လင်ပိုင်ပီးသွံ့ပုးဝိယဝ်။
ဂူလုံးဂါ၊ လိုင်းလေးမိုင်းအိ အုံးခါင်းယာမ်း ၁၀ ပီး ယၢ၊ ရှုံးလီးလွံတိုင်း သုန်လီးသုန်ပိန် ကန်အိ၊
ပူအိ ၁၀ ပီးယဝ်လင်၊ တေလီးကုပ်ဂုမ်အိ ပိုင်ပီးပုးဝိယဝ်။ ကန်အိလမ်း ပိန်ခေးပိုင်ပီး ကန်ဝါး
လွင်းခွင်းခမ်ကန်ဂိုတ်၊ မီးယွန် ပိုင်ဗှင်ပုဂ်းတင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်အိ ကမ်၊ ကပ်ဂေးလိတ်၊ အုံး
ခွပ်ပိုင်လမ်းမိုင်းသေ ရှိုင်ဂျာ၊ ၁၀ ပီးလင်၊ ယုဂ်ခါဂျာ၊ ဂေးလိတ်တီး သါတင်းလွင်းကုပ်ဂုမ် ဇေးပီးမိုင်း
အိယဝ်။

ခေးပိုင်ပီး အုံးလှိုင်းခါင်းပိန်ပိုင်

အုံးခေးပိုင်ပီးလှိုင်းခါင်းပိန်ပိုင်အိဂေး မိုင်းယာမ်းလုဂ်တီးလွင်းပိုင်လင်အိ ကန်ခွတ်၊ ဗှ
တ်ဂေးတင်းဝိလိုင်မိုင်းအိ၊ ခါလှိုင်းတီးလွင်းပိုင်မိုင်းကန်အိုင်အိ။ လာင်းဂိုတ်၊ ပိန် လွင်းယာပ်၊ ဗှိုတ်၊
ပိုင်လီးပီးဂါန် (Procedural) ဂမ်းဗှင်ယဝ်။ ရှမ်းဝါး ကမ်လှိုင်းလွင်းအေးဂါန် ကန်မီးလွင်းရုပ်ဂုန်
တိဂ်၊ ယိဂ်ဂန်သေတၢ၊ ပိန်လွင်းယာပ်၊ ဗှိုတ်၊ ကန်တေလှိုင်းအေးလမ်းယာပ်၊ အိယဝ်။
တၢ၊ တင်းယာပ်၊ မိမ်းအင်အိဂေး၊ ကမ်၊ ကပ်ပိုင်ပီးသွံ့ပုး အုံးလမ်းမိုင်းရှမ်းလိပ် ဂန်သေ
ကန်ခိုင်ယုဂ်ခါသွံ့အုံး ပိုင်လီးပီးမိုင်း (ခွပ်ပိုင် ပုလိမ်အိ) မိုင်းအေးအိ လီးဂုန်တီး ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်း
၁၉၄၇ မတ်တၢ ၂၃၀ အိယူယဝ်။ လွမ်းအင် မတ်တၢအိသေ တၢ၊ တေခါမ်းပူအိတင်းယာပ်၊
ကန်ကမ်လှိုင်းအေးရှုံးဂုန်လီးအိ။ ပန်ဝိဂါ၊ အေးမိန်းဗိန်လတ် တီးတိန်းဗှင် သွင်ယာင်၊
ယူယဝ်။

လှိုင်အိသမ် ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်း ၁၉၄၇ အိတိမ်းတင်းဇေးသၢ၊ မါအိလေးသင်၊ ဇေးသၢ၊ ကိင်းဂလီ

လိတ်းလးသင် တမ်းမီးမူလိဂ်းသွင်ကန်သေ တာင်,မာ်တမ်းဝံ.တီး လုမ်းဟူးဟူးဆမ်းဆုံး ခွင်တိန်းဟွင်း သုတ်းယွတ်းဟေ,တတ်းသိခ်ဆန်.ယူ,ယဝ်.။ ခေးကိန်းကားလမ်း မိုဝ်းပိုတ်,ခါး ခေးပူင်ပါးလုံ၊ ထွံးဂွမ်းလုံ ကန်ပုးဆုံး ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်းဆန်. ရှုံးလီးလုံ.တိုဝ်း မူ,လိဂ်းဆီ. တင်းသွင်ယာင်, (လိမ်ဟေ,မာန်; ပုး ဟေ,ကိင်းဂလိတ်း;) ဆီယဝ်.။ လွင်းဆီ.လိပ်းရှိန်းရှန်လီး တီးပန်းပိုင်လမ်းမိုင်း ၁၉၄၇ မတ်.တၢ ၂၁၇ ဆန်. ယူ,။ ပိခ်ခေးပူင်ပါး ကန်မာ်ထိုင်ဝါး မူ,(Edition) ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်းဆီ. လုံ.တိုဝ်းလီးတင်းဟေ,သု,မာန်;ဂွမ်းကမ်း,ဂါး လုံ.ပုးလီးလိမ်တင်းဟေ,သု,ကိင်းဂလိတ်း; ပိခ်တင်းဂါခ် ဂွန်,ဆီယဝ်.။ လွင်းပိုတ်,ခါးတီးပွင်, ခွင်ခွင်ဂွမ်း၊ ထွံးဂွမ်း၊ ခေးဂွမ်း ကန်ပုးဆုံးပန်းပိုင်လမ်းမိုင်းဆန်. ပေးပိုတ်,ခါးလုလု; မူ,ငမ်းဟေ,မာန်;သေ ကမ်,သင်,ထုဂ်,ဆီ ကမ်,ဆန် မီးလွင်းရှပ်.ပွင်,ပိုင်;ဂန်ဆီထိုင် ရှုံးလီးလုံ.တိုဝ်း ဟေ,သု,ဂွမ်းလတ်းကိင်းဂလိတ်း; ဆီယဝ်.။ တူဝ်ယာင်,လမ်း ခေးဂွမ်းကန်ဝါး လွင်းဟိုင်းမိုင်းသုမ်,ငမ်း (Rule of Law) ဆီ. ပေးယာပ်,ဟေ,တၢ,ပိုတ်,ခါးတီးပွင်,မမ်း တင်းဂွမ်းမာန်;ဆီ ကမ်,ဆန် မီးလွင်းရှပ်.ပွင်,ပိုင်;ဂန်ဆီတီးပွင်,ခေးဂွမ်းကန်ဆန်. ထိုဝ်းတင်.တိဂ်းဂွမ်းမိုင်းမိုင်းသမ်. ပိုတ်,ငါဂ်းပာဂ်းပါးထိုင်.ရှိပ်ဆီ ပွံ,ရှုံးလီးကိင်ကား ထိုင်.ဆန်ယဝ်.။ မိုဝ်းသုတ်.လူးလုလု; ဝါ,တလွင်းလိဂ်းလီးဂမ်းလွံးလွံးဆီ. ဆွဂ်းလိပ်လီးဝုန်း.ကန် ဝါ; တေလုံ.တိုဝ်း ဟေ,သု,ကန်လုံ ရှိတ်းပိခ်ဂွမ်းလုံ.လွမ်းလုမ်းဆန်. မီးထိုင်လွင်းဝါး မိုဝ်းပိုတ်,တီးပွင်,ခေးဂွမ်း ထိုဝ်းပုးဆုံးလမ်းမိုင်းဆန်. ကမ်,ဂွမ်းယန်ပိုခ်.ဆိုင် ဟေ,သု,ဂွမ်းလတ်းမိဝ်းလိပ် (ဂွမ်းမာန်;) သေ ပွံ,ရှုံးလုံ.ပုး မူ,ကိင်းဂလိတ်း; ဆီဆန်.ဂေး; မီးဂွန်,။ ကန်ဆီပွင်,ဝါ; မိုဝ်းပိုတ်,တီးပွင်, ခွင်ခေးပူင်ပါး ကန်ထိုဝ်းလင်းလီးထိုင်ဂန် ဆုံးဝန်းမိုဝ်းဆုးဆန်. ပန်ဝံ.တိုဝ်.တင်း ရှုံးလင်းမီးမား ငမ်းလီး ပါးမိုင်းလုံ၊ ပာင်ကုပ်,ဂုမ်လုံ၊ လွင်းပိုတ်,တီးပွင်,ဆိုင် ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်းလုံဆန်.ယဝ်.။ ကန်ဆီဂွမ်းဂေး; လင်းလတ်းလီးဝါ; ပိခ်ခေးမုင်းရှန် ကန်ငါမ်,ငါး ဝါ,တလွင်းလိဂ်းလီးဂမ်းလွံးလွံး ခွင်ထိုဝ်းခိခ်,တိမ်; ပန်းပိုင်လမ်းမိုင်း ၁၉၄၇ ဆန်.ယဝ်.။

ပေးယူ,တီးလိင်,ရှန် ဝါ,တလွင်းလိဂ်းလီးဂမ်းလွံးလွံး (Incrementalism) လိပ်းရှိန်းတူလုး လွင်းရှပ်.ရှန်တိဂ်,ယိဂ်း တီးပန်းပိုင်လမ်းမိုင်း ၁၉၄၇ မိုင်းမာန်;ထိုင် တေကမ်,မိုခ်ဂန်တင်း

ထိုင်းတူယာင်,တီး ကိတ်တိယ၊ ကာယုလိန် ထိုင်းအိ.သေ၊ ဂမ်းအမ်အမ် တေလံးရှန်ပီခ် ပန်ရှာကန်ဂပ်းဂါ,တင်း ဂါခ်ဂေ,တင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်အခ်.ယူ,ယပ်။ ပိုင်လူင်မန်းဒတေ. တေပီခ်ပန်ရှာကျ,အ,ဂိုတ်းခင်. ပန်ရှာရှုပ်အပ်. ဖူးတီးအ်းဖွင်း ခွဲးတီးအ်းဖွင်းရှမ်းမိုင်း ဒလ; တီးအ်းဖွင်းလုမ်းလောင်းခိုင်း ထိုင်းအိ.ယပ်။ တေဂျ,လွမ်း လားထိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်ရှာ. တေဂျ,လွမ်း လားထိုင်းမိုင်းလုမ်းလိုင်အေ, ကန်ဝါးအိ. ပီခ်ကန်ခွင်းခမ်ဂန်မား လိမ်ပိုင်းယပ်။ ဂွပ်းပိုင်း ကမ်, ဂေးလိတ်းပန်ရှာထိုင်းအခ်.မား တိတ်းအိတ်းလီငါမ်းဒလ; ဖေပ်,ဝါး ပန်းပိုင်လင်းမိုင်းတင်းမန်းယပ်.ဂေး; ဂိုတ်,မီးမား ပန်ရှာလိင်,မိင်,ကျ,အ, ခွဲးဒဂ;မိုင်းရှမ်းတုမ် ဒလ; ငေးမိုင်းလုံ၊ ပန်ရှာမင်းတတ်းရှုပ် အပ်.ဖူးတီးအ်းဖွင်း ခွဲးဒဂ;တီးအ်းဖွင်းလုမ်းလောင်းခိုင်း ဒလ; တီးအ်းဖွင်းရှမ်းမိုင်းလုံသေ လုင်.တီးအခ်. မုင်းအားထိုင် ပန်ရှာလွင်းဖေတ်,ကွပ်,ဂျ,ယူ,ယပ်။

လှိုင်အခ်. လွမ်းအင်, ပိုင်ယုင်ယာင်,ဖေပလသေ လိင်,ဝိ. ငေးမိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်၊ ငေးမိုင်းဖွင်းငမ်းရှင်းခေ၊ ငေးမိုင်းလုမ်းလောင်းခိုင်း အိသေ လွမ်းရှာခ်ကွင်,သါခ်း လါတ်းဝိ.ဝါး "မီးမိုင်းတီးဂွလ်း ကန်ဂိုင်,လီးလခ်.ထါခ်း ငေးမိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်" အိသေတျ. ဝါးလင် မန်းလျားလခ်,သုခ်းယပ်.အိ တီးတီးအ်းဖွင်းပွင်မိုင်းအခ်. သမ်.ဂွလ်းကပ်မိုင်းမားခ်း ရှမ်းသု,ခွဲးအားတီး လှိုင်ပွင်ထိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်အိ.ဂေး; ပီခ်ပန်ရှာမားယပ်။ ဂွပ်းအိဒလ; ခွဲးမူ, ဖန်တီးတေရ ပီး ၁၉၆၁ အခ်. လင်,တုင်းယွခ်းဝိ.ဝါး ရှုံးမင်းမန်း မိုင်းမားခ်းပီခ်ငေးမိုင်းကန်အိုင်; အိယပ်။

မိုင်းမားခ်းလင်,အိ. ဒလ; ကန်လီသိုပ်,ဂူခ်.

ဖိုခ်ရှိုခ်းတမ်းကန်အိ; ခွဲးဒအ.အမ်းဝါး; ဝါ,တလွင်းလိင်;လားဂမ်းလွဲးလွဲးအိ. ပီခ်ယားသိခ်ယျ တျ,တင်းယာပ်,ဖိုတ်, ဖေ,ခီခ်,တိမ်းပန်းပိုင်လင်းမိုင်း မိုင်းအား ခွင်မိုင်းမားခ်းအိ ကမ်,လွဲးဒသ;။ ဝါ,တလွင်းလိင်;လားဂမ်းလွဲးလွဲးအိ.ဂေး; ကမ်,ပီခ်လိ; ခေးဂေးတျ,ပန်ရှာတင်းသိင်;အင်,ဂပ်,၊ ထိုင်းဖူးမီးပုခ်းဖွင်း ခွဲးလုမ်းလုံဖန်မန်းအိ. တေလံးအပ်.လင်းမုင်းရှန်အိုင် ငင်းလားကန်တူင်ဂပ်,လိ; တေ,သူးယူ,လုံ၊ လွင်းခါတ်;ခွပ်,လုံ၊ ပွင်းလင်းလွင်းပိခ်,ပိ,ယုမ်,ယမ်ဂန်လုံ ထိုင်းကန်ပီခ်တေ.မီး

တေ.အဆ.သေ ဂေ;လိတ်;ဂျ,ဂွလ်းယဝ်။ ခေး;ဂီအ်းကာအ်း ခွင်;ဗိုအ်းဂီအ်းတမ်းအ်းလမ်း
တၢ,သိုပ်,မိုတ်;ပအ် လး;သုတ်.လူးယာင်,အိုင်; ကအ်ဂူအ်းအ်းပး;မိုင်းမိုင်းမာအ်းဂွလ်းကမ်,ဂး
ပး;လိမ်အ်းတူင်,ဝိုင်းလိတ်;လး ဖေ,လိပ်;ဂီအ်းလတ်;မိုင်းလုမ်;ဗုၤ ပံ,ပး;လာတ်;ဂအ်အမ်အမ်. ငလး
တၢ,ပး;အေလွင်း;လီလွင်း;လၢ. ခွင်လး;တၢင်းကအ်အမ်.ဂွလ်း။

ဖေ,အိုင်;ဂေး; ပိအ်ကအ်တ,ဝိုင်းပအ် တၢ,ရှ်းလံ;ကဝ် ဝၢ,တလွင်း;လိတ်;လး;ဂမ်းလွံးလွံး ငလး
လွတ်;လး;သုတ်.လူး ကအ်ငး;မိုက်မအ်းအံ. ဝူအ်.သ့,ပး; အ်းဂါအ်ခိအ်,တိမ်; ပဂ်းပိုင်လတ်;မိုင်းအမ်.ဂွလ်း။
အံငလး; လိုဝ်း ဗုးမီးပုအ်းဗွအ်း။ လိုဝ်းလူင်.လိမ်,ဖေ,ခိအ်,တိမ်;လတ်;မိုင်း။ လိုဝ်းမီးလွင်း;ရှပ်.ထူပ်းအမ်
ကအ်ဂိဝ်,ဂပ်းအမ်. လီလံ;ကုပ်,ဂုမ်ပအ်ခေး;လုအ်,လွမ်းယူ,ယဝ်။

လွမ်းလူလ်း;လွင်း;ရှပ်.ထူပ်းဖေ,ဂေး,တင်း;လိုင်း;မိုင်း ကအ်မီးမး;လၢရှပ်သိပ်းပီးသေ ပိုင်ပိအ်ဂါအ်
ဂေး,တင်း;ပဂ်းပိုင်လတ်;မိုင်း ခွင်မိုင်းမာအ်းအံ. ကမ်,လုး;ဝး; တေသၢင်,ထုဂ်,ဂိမ်.ခိမ်.ဝံ.ငသး။
လၢင်း;ဂိုတ်,ပိအ် လွင်း;ရှပ်.ရှအ်ပိတ်,ပိုင်;ဂအ်။ လွင်း;ကမ်,တူဂ်းလူင်း;လံ;ဂအ် တီးအိုင်ပေး,လသီ, ငလး
အး;ဂါအ်မာင်ဗွင်း;ယူ,ယဝ်။ အ်းငဝ်းလး;လိုင်း.အမ် ကဝ်ဝၢ,တလွင်း;လိတ်;လး;ဂမ်းလွံးလွံးအံ.
ရှိတ်;ပိအ်လး;တၢင်းကအ်လီလံ; ခံ;လုယာင်,အိုင်;သေ ခံ;လုသ့,ပး;လံ;ယူ,ယဝ်။ တီးကအ်ဝး;
ဝၢ,တလွင်း;လိတ်;လး;ဂမ်းလွံးလွံးအံ.ဂေး; အင်,အေတူဝ်ယာင်,မး;ဖေ,အိုင်အမ်.ယဝ်. ကမ်,လုး;ဝး;
ဂွလ်းမီးလး;တၢင်း ကမ်,အမ် ပိုင်ဗုၤယာင်,လိပ်။ လွမ်းလူလ်း;လိုင်း;မိုင်းလုး;ဗုၤမအ်း။ ပအ်ရှာကအ်လံ;
တေး,သုး;ယူ,ဗုၤမအ်းသေ တေလံ;အပ်.လင်း;ဗေး,သၢင်း;လး;တၢင်း ကအ်တေငါမ်,မိအ်းတင်း
ပိုင်ပိအ်ကအ်မီးဝံ.တေ.အမ်.ယူ,ယဝ်။

ပေး;ယူ,လိင်,ရှအ် ဝၢ,တလွင်း;လိတ်;လး;ဂမ်းလွံးလွံးသေ သုတ်.လူးအး;ဂါအ် ကအ်တေလၢင်း
ယာပ်,ဗိုတ်, တၢ,လံ;ခေး;တူဂ်းလူင်း;အမ်.အံ ခိုင်;အမ်ငတေ. တေမီးယူ, သွင်ယာင်,။ တၢင်း.တိတ်;၊ ဂး;ခအ်။
ပိုင်ဗုၤရှၢင်း;ငဝ်း ကအ်ဂပ်းဂါလွင်း;တိအ်းတၢင် ငလး; လွင်း;တၢင်းလိုဝ်းဂပ်းဂါ,တင်း လွင်း;ခွတ်,ဗွတ်;ဝံ.
ဖေ, ဂေး,တင်း;လိုင်း;မိုင်း ရှ်းပေး;ပအ်,ရှုအ်;လံ;အမ်.အံယဝ်။ တီးဂါအ်လူင်း;မိုင်း;အံ. တၢင်းယာပ်,ဗိုတ်,
ကအ်ဝး;မး;အမ်. ခူအ်းခပ်း;သုအ်သၢအ်ဂအ်ဝံ.ဂေး; လၢင်း;ပိအ်လံ;ယူ,ယဝ်။

ပျားလီမ်လိဝ်းလိဝ်းမိုင်းသေ မိတ်,မာ၊ ခိုင်းပိုင်ဗျာင်ရှာင်; ဂပ်းဂါ,လွင်းတိန်းတိုင်ရှုမ်းရှုမ်းဂန်
တိုင်,ကန်လိဝ်းအန်. တေမင်းတတ်းလိဝ်းရှိုဝ်၊ အားဂန်ကန်လိဝ်းဂပ်းဂါ,တင်း ဗေ,သျ,၊
သျ,သအျ,အန်. တေဝံ.ပိန်ပုန်းဗွန်းယာင်,အိုင်; ခွင်လှိုင်ပိုင်လိဝ်းရှိုဝ် ကမ်,ဝံ. ကမ်,အန်
တေပုန်းတင်း; ပိုင်ဗျာင်လှိုင်ပိုင်လိဝ်း; ကန်ကမ်,ယုင်းလွမ်း ဗေ,ဂိုင်းယမ်အန်.ရှိုဝ်၊ လှိုင်အန်.
လွင်းမင်းတတ်း: ရှမ်းလတ်းလွမ်းလမ်း ပိန်တင်းဂါန် ငလ; ရှမ်းလတ်းတိုင်,ကန်အန်.
တေယိုန်ယန် လှိုင်တိုင်ဂျ,တီး; ဂါန်ပါးပုလ်,လျ,၊ ဂါန်ရှပ်.လှိုင်ရှုမ်းမိုင်း၊ ဗေ,တတ်းသိန်၊ ဂါန်ပလိဂ်;
လှိုင်.ရှိုဝ် လိမ်လိဝ်းအိ;အိ. ပိန်ခေးထမ် ကန်တိုင်ဂပ်းဂါ,တင်း တိုင်.တိဂ်; ဂျ,ခန်ယဝ်.။
ဂိဂ်,ဂပ်းတင်း ပိုင်ဂျေ,သျင်းလှိုင်ပိုင်လိဝ်း; ပိုင်ခွတ်,ဗွတ်; လှမ်းလှိုင်ပိုင်လိဝ်း; လိမ်လိဝ်းအိ.အိဂျေ; တျ,
တေပန်,ရှုန်းလိ;အန်. တေမင်းတတ်းရှပ်.လေ;မိုင်းဂျ,ရှိုဝ်၊ လှိုင်,တေဝံ.လေ;မိုင်းမာန်းရှိုဝ်
ကမ်,ဝံ. ပိုင်ခွတ်,ဗွတ်; တိန်းဗွင်းယာင်,အိုင် ငလ; လိန်ခိန်းလေ;မိုင်း တေမင်းတတ်းလိဝ်း.ရှိုဝ်၊
ကိဂ်,ပျ လွင်းလိဂ်,မိင်, တတ်းခိန်းအမ်.လိန် အင်းဂေ;လေ;မိုင်းလှိုင်;အိုင်;တင်းလှိုင်;အိုင်;
ကန်ရှုန်းလိလိလောင်းခိုင်း ယူ,လှတ်,လိတ်,ခွန်းခပ်းဂန်ဝံ.အန်.လှိုင်၊ လွင်းပန်ခေးရှပ်.ပဂ်,
အိုင်သုန်,လိ;သုန်,ပိန် ကန်ဂပ်းဂါ, လွင်းတိန်းတိုင်ပါးမိုင်း ငလ;ဗိုင်းယိန်,ငင;၊
ဗေ,သျ,ရှမ်းလတ်း; ခွင်လှိုင်လေ;မိုင်းလှမ်းလောင်းခိုင်းအန်.လှိုင် လိမ်လိဝ်းအိ. ပိန်ခေးထမ်
ကန်လမ်,လွင်းဝံ.ယဝ်.။

ယူ,အင်းဂေ;ဂါင်ယကန်မီးလွင်းခတ်းခွပ်,လှိုင်; ပိုင်ပိန်တေ.မီးတေ.လှမ်းဂါန်လှိုင်မိုင်းသေ
ပေးတေလှိုင်.တိုင်: Incremetalism သေ ရှိတ်းရှုးဂျေ,သျင်းလိ; ပိုင်ဗျာင်ကန်ငါမ်,မိန်းတင်း
ငင်းလိးတူဂ်,အိလိုင် လမ်,လွင်းအျ,ငတေ. တေလိ;လတ်းပိုင် ရှုးခေးလှတ်းယွမ်း
လှိုင်လောင်းရှိုတ်,မီးမားအိ. လှတ်းယွမ်းဂျ; အင်,ပိုင်ပိန်လိ;အန်.ယဝ်.။ တီးအိ;အိ လှိုင်ခေးတိပ်းတတ်း
ကန်လှိုင်.တီးခပ်.ဂါန်ခိန်,တိမ်းလှိုင်မိုင်း ယုဂ်.ခါ.ဂျ,တီး; အင်းလွင်းကုပ်,ဂုမ်ပါးမိုင်းမိုင်းအျ,အန်.
ယျ,ရှုးလိ;တူဂ်းအိဝ်တီးတုး; ခေးတိပ်းတတ်းလှမ်းရှုန်းအမ်မျ,လိအိ. ပိန်ကန်လမ်,လွင်းခိုဂ်.တွန်း
တျ,လတ်းပိုင်ရှပ်.တီးယဝ်.။ ပိုင်ခိုဂ်.လမ်း ခေးတိပ်းတတ်း လှိုင်ကန်ယုဂ်.ခါ.ဂျ,အိ. ပေး

တေရှိုတ်းရှူးဗိင်ဂျ၊ တီးခဂ်ဂါခ်ရှိုခ်းဗိုင်းထမ်းမတး ခွင်လဂ်းသင်လူင်အေ၊ရှိုခ်းဗိုင်းအခ်. ကမ်,အခ် တီးဂါခ်ပုးမိုင်းပိခ်မီးယူ,ဂူ,မိုဝ်းအခ်.အံလိုင် နှိုးပိုင်ခွတ်,ဗွတ်,ဂေ,သင်း လဂ်းသင်.အေ၊ရှိုခ်းဗိုင်း; ငလ; ဖေ၊ဗွင်းငမ်းလုံ၊ ငတ,ကပ်လွဂ်းပိုင်လိုဂ်းတင်း လိမ်တင်း ပိုင် ဂေ,သင်းမုဂ်,လုမ်းလူင်ပွင်လိုင်း; ကခ်လုဂ်.တီးလဂ်းမိုင်း မဂ်းတတ်းပိုင်ပုးအခ်.လုံ လိုင်းအံ. တေလီးဝံ.အဂ်းရှိုတ်းရှူး လိုင်းခိုဝ်းဂူခ်း၊ ဖေ,သျ၊ ပိဂ်,ပိုင်;အခ်. လီးခဝ်;ပုး၊ လီးတိခ်းတိုင် ဂွင်းခွင်သုတ်း ဂုးအင်,ပွင်ပိခ်လီးယူ,ယဝ်။ အင်,ရှိုတ်းတေကမ်,တမ်းလုးခေးတိပ်းတတ်း ဝု,တဂူခ်းလုံသု; (Populist) အခ်. ခွတ်,ဗွတ်,ဂေ,သျိုခ် ကခ်တိခ်းတိုင်မုဂ်.အင်အေမခ်း ငလ; ကခ်ခဝ်;ပုး လိုင်းဗူးလူင်.လိခ်,အခ်.သေ၊ ယခ်ပိုခ်.အိုဝ် ခေးမံ ခေးဂုးငါခ်းခွင်ခဝ်ယဝ်. ဖေအခ်,တီးတိခ်းဗွင်း၊ ပါင်တုမ်လူင်၊ ပါင်ယင်,ဂါင်လုံသေငလ; လင်,တိပ်းတတ်းအိုဝ် လိုင်းဂါခ်ကခ်ခွင်းခမ်အံ.ဂေ; ပိခ်လီးတင်းထုဂ်,လွင်းယူ,ယဝ်။

တု,တေဂိတ်,ခေ လွင်းလီးလုးပူခ်.ပိခ်၊ လွင်းလီးလုးတုမ်.တိုဝ်. သုခ်,လီးသုခ်,ပိခ်ကခ်ပုး နှိုးပဂ်းပိုင်အခ်.အံ နှိုးပဂ်းပိုင်လဂ်းမိုင်းအံ. ပိုင်ပုးသု,ပုး ခေးဂုပ်.ပါဂ်,ပခ် သုခ်,ဂုပ်.ပုလုးခုလု.ဂုခ်အိုဝ် သုခ်,လီးသုခ်,ပိခ်လိုင်းအခ်. တိတ်းအိတ်းလိငါမ်းလုံ၊ တမ်းဝါင်း ခေးငခ်.အမ်းမူ,ပိုင် (Directive Principle) လုံသေ ရှိုတ်းရှူးပိခ်ဂါခ်လီးယူ,ယဝ်။ မိုင်းအုးမုး တု, တေယိပ်းဂမ်အိုဝ် ငဂ်းလီးလပ်းပိခ်းတိတ်းတိုဝ်.လိုင်.အခ်အံ. မိုင်းတမ်းဝါင်းမူ,ပိုင်လုံ၊ ခေးလိ.လမ်းလုံအခ်. မဂ်းတတ်းသု,ပုးခဝ်းယမ်း ကခ်တဂ်းတေလီးတိပ်းတတ်းသေဂေ; လင်းခိုင်ရှူးပိခ်ဂါခ်လီးယူ,ယဝ်။

ခေးလိုခ်းသုတ်း ငလ; လမ်,လွင်းသုတ်းလမ်း ပုးလိမ်လွဂ်းအိခ်ကခ်ဝုးမုးလိုင်းအခ်.သေ ပိုင်းတု,ပိုင်အိုင်တိဂ်,ဂိုင်,ခွင် Incrementalism ကခ်ပိခ် လွင်းယုဂ်.ခံ. ခေးတိပ်းတတ်း၊ လွင်းခိခ်,တိမ်းခေးပိုင်ပုး ကခ်မီးတီးပွင်,သုခ်သုခ် လုလုးပဂ်းပိုင်၊ လွင်းသု,ပုးခေးပိုင်ပုး ကခ်တီးပွင်,အုလင် ကမ်,ငါမ်,ဂခ် လိမ်လိုင်းအံအံ. ပိခ်ကခ်လုဝ်,လီးမီး ရှိုင်းမတ်.အွင်, ငလ; လုံအေ,ခွ်;ပုးမိုင်းလိ (Good Faith) အခ်.ယဝ်။ နှိုးပဂ်းပိုင်လဂ်းမိုင်း ၁၉၄၇ အံ. တိုဂ်းတီးပခ်

ခေးရှပ်.ပာဂ်,ဝီ.ဝါး; ပေးတီမ်သိပ်းပီးမား လိုဝ်းလေးမိုင်းဆံ့. မီးသုခ်,ဖေတ်,ကွတ်,တီး; မိုင်းရှုမ်းတုမ်ဆံ့
ဂေးယာ, ပိုင်ပိခ်တေ.သမ်. ဂွမ်းပိုင်းလုံယ့်,ဂွမ်းဂင်,သေ သိမ်းကျ,အုတ်,ပိတ်;လေး;
ကမ်,ပိခ်မီးမားလွမ်းဆင်, ခွပ်,ပိုင်ပာ်းမိုင်းဆံ့. လီးဝါး; ပိခ်တုင်ယာင်,လွင်း; ရှမ်းလင်ဆိုင် ခေးတုင်းလွင်း
လီးလုံဂခ်ဆခ်. ယာင်,ဆိုင်;ယပ်.။ ဖူးခပ်;ရှုမ်းဂူးဂေး.ဆံ့. ပေးယင်းဝါး; ကမ်,ဆပ်.ယမ်ရိတ်းလွမ်း
ဖိခ်ဂခ်လိုဝ်းဆခ်.သေ၊ ကမ်,မီးလုံခပ်းဂံ. လေး; လေ,တအု,လီ ဆံ့လိုင် တိုခ်းတေကမ်,
လင်းဂေးလိတ်;ပခ်ရှုလီး; ရှုံးပေးသင်,ထုတ်,သေး။ ဆင်,ရှိုပ် လုမ်းလင်းကမ်မီးသုခ်,
တိခ်းတင်ပာ်းမိုင်းဆမ်လုံ၊ လုမ်းလင်းယိပ်းဂွမ်းဂင်,လုံ တေကမ်,လုးလီရှုမ်း,ငမ်း၊လွင်း,ငိုတ်;လီး; ဆိုင်
ခေးတိပ်းတတ်းဆခ်. လုင်,လီး,ဖေး,သင်; ဂခ်မုခ်.ငမ်းလိတ်;လီး;ဖေ,ဂိတ်,ခေ (Security Sector
Reform) တိတ်;တိတ်;ဆိတ်;ဆိတ်; ကခ်လုင်ပွင်လိုင်းဂုခ်းမိုင်း မီးလွင်းရှုမ်း,ငမ်းဆိုင်တပ်.သိုင်း၊
ကမ်ခပ်;ပုး ကမ်တိခ်းတင် လုမ်းလင်းလိုင်းခိုင်းဂုခ်း လိုင်းဖေး,သု, ပိပ်,ပိုင်းဂခ်ဆခ်.
ဂွမ်းဂွမ်းခွင်ခွင် ယု,ယပ်.။ လွမ်းလုင်းရှုမ်းဆပ်.ဂုခ်း လေး,သင်၊ လွမ်းလုင်းလွင်း;
တိခ်းတင်ပာ်းမိုင်းလေး,သင် လိုင်းလုမ်းလင်း ကိခ်ရှိုင်းဂေး,ဆံ့. တီးဆုံးခပ်.ဂခ်တမ်းဝင်း
ခေးတိပ်းတတ်း ကမ်ယုတ်.ခါ.ဂျ,ဆခ်. ခေးဂိခ်းကခ်းပာ်းမိုင်းခပ်လုံ၊ လမ်းခမ်ကမ်ခပ်ဝီ.ဆမ်းလုံ
တေတိခ်းတင်လီး၊ တေခပ်;ပုးလီးယု,ဆံ့ ပေးခပ်ကမ်,ယုမ်,ယမ်ယပ်.ငတ. လင်းခိုခ်းဝါး,အုးလူး
သိခ်းတင်ယိပ်းဂွမ်းဂင်,ယု,ယပ်.။ ဆင်,ရှိုပ် သါင်ကမ်လင်းဂျ,လွမ်းသိခ်းတင်လိုင်း.ဆခ် တေ
ဂေး,ယပ်.ဂေး,ထိုင်;ဆံ့. ဆုံးဂေးဂင် ဂုခ်းလိုင်းခပ်;ရှုမ်းပုးလွမ်း ခပ်.ဂခ်မား တင်းခပ်;ယာင်;ဆခ်.
တေလီးဂေး,သင်;လွင်းယုမ်,ယမ်ဂမ်၊ တေလီးဆေးလမ်းထာခ် လွင်းမီးတုခ်းလုံလေ,တအု,တီးဂခ်ဆံ့.
ပိခ်ဂခ်လမ်,လွင်းသုတ်းသမ်ယပ်.။

တွမ်းလုပ်း

ဆုံးလိုင်းလိုင်းမိုင်း ကခ်တုင်,ပုင်ဂုခ်း ပိပ်,ပိုင်းရှိုင်းရှင်,ခပ် ယု,သင်းဆံ့. မိုင်းခိခ်,တိမ်; ပမ်းပိုင်
လမ်းမိုင်း ကမ်ကျ,အု,ပေး.ယွမ်းထိုင် ဂုခ်းဂိုမ်းမိုင်းတင်းသိုင်; လေး; ပတ်;ပိုခ်.တုင်;မိုင်းဆခ်.
လီးသု,ပုး ကုပ်,ဂုမ်လွမ်း လွင်းခွင်းခမ်၊ လိုင်,ရှပ်.ဂုခ်ပိပ်,ပိုင်း; ဆုံးဂေးရှပ်;ရှုးလုံ ယု,ယပ်.။

မိုဝ်းကုပ်ဂန်ထိုင်.အန် မင်ပွန်;မင်လုံ လင်း;ရှိုဉ်အာန်ဂျ၊ ထိုင်တီး;ခဂ်.ဂါန်ခီန်,တိမ်; ပဂ်းပိုင်လဂ်းမိုဝ်း ပေးကမ်,လင်းယာန်;အးလီးသေ ဖိုဝ်,ကထမ်,မတိဂ်းလုံ.သမ်. ပတိဂ်းခတ်; ယိုင်းခိန်လင်းယုံ, မးယဝ်.။ ဆုံးဝင်းလီးအင်,အန် ဖိုဝ်,တေဂေးလိတ်;ဆုံးတူင်,ဝိုင်းပဂ်းပိုင်လဂ်းမိုဝ်း တၢးဂျ၊ ဂေးလိတ်;အိုဝ်ပိုန်ပီးမိုဝ်း ကန်ပုပ်.ဝိလီးငါးတိုဝ်းအန်. တေလင်းထိုင်တီးလှိုင်တွန်ဂွန်,။ လွင်း ဂေးလိတ်;ထိုင်.အန် တေလင်းရှန်လီးတီး လှိုင်ထိုင်မိုဝ်း ကန်လုံ.တိုဝ်း လွင်းသုတ်.လူးလူလုဂ်း ဝၢ,တလွင်းလိဂ်းလီးဂမ်းလွီးလွီးအန်. ဂမ်းအမ်ယူ,။

ထိုဝ်းပဂ်းပိုင်လဂ်းမိုဝ်း ကန်သုတ်.လူးလူလုဂ်းလီးတင်းအန်.သေ ခီန်,တိမ်;အိ. ပေးဂိဝ်,ဂပ်းတင်း လဂ်းအမ်း၊ တာင်.တိဂ်း ဆုံးလဂ်းမိုဝ်းမး လုံ.လီးတင်း လွင်းသုတ်,ပး ခေးပုပ်ပီး ကန်ငါမ်,ငါးပီးခိုင်းအမ်သေ လူတ်းယွမ်းပိတ်; လွင်းခွင်းခမ်ခီင်းခိင်ဂန်ယဝ်. မိုဝ်းအးလင်, ရှိတ်းလွင်းကုပ်,ကူဝ်း ပုပ်.ဝိအီး,ပီးမိုဝ်းသေ ခတ်းလုံဂေးလိတ်;ဂေး,။ မိုဝ်းဂေးလိတ်;အင်,အန် ခဂ်းဂါန်အီး,ရှိုန်းအိုင်း ထိုင်.ထိုင်လုံ၊ ယွန်.လှိုင်;ဂါန် ကန်ကမ်,ပုပ်ပီးဝိ.တိဂ်း,လိင်းသေ ဆုံးဂေးယူင်.ယွင်း လုမ်းလှိုင်ပွင်ထိုင်; လင်,တင်းမီးမးတင်းလင်အန်. ရှိတ်,ပိန်လင်းတွဂ်းတိဂ်းဂန်လုံ ဂေး လင်းပိန်ယူ,ယဝ်. (Lerner, 2010)။ လှိုင်အန်. ရှိတ်,ပိန် လွင်းခွင်းခမ်အိုဝ် လွင်းတင်းမင်ဖွင်း ကန်တဂ်းလီးရှပ်.ပဂ်,ပန် သုန်,လီးသုန်,ပိန်ဂူန်း၊ သုန်,လီးသုန်,ပိန်ဂူန်းဂိုဂ်းမိုဝ်း ထိုဝ်းအိ.သေ ပေးယုဂ်.ခါ.လူး တူင်,တင်ပီးမိုဝ်းသမ်. ဂးပိ,လီးခေးတူဂ်းလှိုင်အိုဝ်လွင်းတင်းထိုဝ်းဝးမးအန်. တေလင်းရှိုတ်းရှို; လွင်းယိုန်းလူး ပိုန်.ထာန်သုန်,လီးသုန်,ပိန်ဂူန်းလုံ၊ သုန်,လီးသုန်,ပိန် ဂူန်းဂိုဂ်းမိုဝ်းလုံ ခိုတ်းထိုင်ယာပ်,ဂျ၊ ကန်ဝးအန်.ဂေး လီလီးဖှာင်.ထိုင်ယူ,ယဝ်.။

ကိုးကား

- Ashish Giri, R. (2010). The Politics of 'Unplanning' of Languages in Nepal. *Journal of NELTA*, 14(1), pp.32–44. doi:<https://doi.org/10.3126/nelta.v14i1.3089>.
- Curran, J. (1980). *The Birth of the Irish Free State 1921-1923*. Tuscaloosa. The University of Alabama Press.
- Farrell, B. *From First Dail through Irish Free State*. Dublin, Goldenbridge, Gill and Macmillan.
- Hancock, W.K. (1937). *Survey of British Commonwealth Affairs: Volume 1: Problems of Nationality*. Oxford University Press.
- Harkness, D. (1969). *The Restless Dominion: The Irish Free State and the British Commonwealth of Nations, 1921-31*. Dublin, Gill and Macmillan.
- Hutchinson, J. (1987). *The Dynamics of Cultural Nationalism: The Gaelic Revival and the Creation of the Irish Nation State*. London. G.Allen & Unwin Limited.
- Kissane, B. (2005). *The Politics of Irish Civil War*. Oxford University Press.
- Kohn, L. (1932). *The Constitution of The Irish Free State*. G.Allen & Unwin Limited.
- Legislative Assembly Debates (1947). Third Session of the Sixth Legislative Assembly Official Report. India: India Parliament, pp.16–82.
- Landau, D.E. and Lerner, H. (2019). *Comparative Constitution Making*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.
- Lerner, H. (2010). *Constitution-writing in Deeply Divided societies: the Incrementalist Approach*.

Nations and Nationalism, 16(1), pp.68–88. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1469-8129.2010.00435.x>.

Lerner, H. (2011). Making Constitutions in Deeply Divided Societies. Cambridge University Press.

Office of the Registrar General, India (ORGI) (1968). General Report, Part I-A, Vol-XI - Census 1961. Superintendent of Census Operations, Karnataka, pp.560–1307.

Sakunthala Jayamaha (2022). The Ethnic Conflict in Sri Lanka. The Root Causes of Ethnic Conflict in Sri Lanka and How to Resolve It. GRIN Verlag.

Sazzad, R. (2020). Language movements in Sri Lanka and Pakistan: exploring global conflicts of language and cultural rights with other human rights. The International Journal of Human Rights, 25(5), pp.1-17doi:<https://doi.org/10.1080/13642987.2020.1804369>.

Williams, P.R. (2007). Post-Conflict Constitution Drafter's Handbook. [online] DOI: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/PostConflictConstitutionDrafterHandbook_PILPG2007.pdf [Accessed 5 Nov. 2021].

နိုင်ငံခြားပုဂ္ဂိုလ်

The Constitution of Belgium (1931)

The Constitution of India (1950)

The Constitution of Ireland (1937)

The State Constitution of the Republic of Indonesia (1945)

The Constitution of the Republic of Iraq (2005)

The Constitution of the Union of Burma (1945)

Anglo - Irish Treaty (1921)

Aung San -Attlee Agreement (1947)

Constitutional
Federalism
Institute

INCREMENTALISM

မူ့စည်းပုံခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် စဉ်းစားနိုင်သောချဉ်းကပ်မှုတစ်ခု/
တဖြည်းဖြည်းချင်းပြောင်းလဲမှုပါ။
